

ARGIA

1986 Ekaina 22 — XLIX urtea — 1.109. zenbakia — 130 pezeta (BEZ barne) / 7 libera

VIII.-C itsas-tartea dela eta

ARRANTZALEAK BORROKAN

Proiektu militar ugari Nafarroan

Agustin Ibarrolarekin mintzo

RAND CORPORATION:
MUNDUKO GERRA GUZTIA
AZTERTU ETA PREST

ZINKUNEGI OPTIKA

Optikari-Optometrista

Ukipen lenteak

hernani,4

donostia

t.42 06 24

***Donostiako
emakumeak gizasemeen pare azkenean.***

AUZMENDIK BISKIAK ORAINGOAN

Avda. 11 y Vergara, 1

Donostiako estiloa

Ia inor konturatu ere egin gabe proiektu ugari ari da prestatzen Nafarroan OTANekin eta militarren proiektuekin zerikusi handia duena. Joan zen igandean martxa bat izan zen Iruñeako El Perdon mendira han egitea pentsatzen den koartel-tzarraren kontra. Lehen egin nahi ez ziren autopista eta karretera orain korrika eta presaka egin nahi dira. Bada zerbaiten usaia Nafarroan. **24. orr.**

Artista ezaguna dugu Agustin Ibarrola. Elkarrizketa honetan eritzi polemiko ugari bota ditu euskal arteaz eta euskal artearen esparruan dabilen hainbat lagunei buruz. Bere eritziak eman du halaber instituzioek gai honekiko darabilten jokaerari buruz. Edorta Jimenezek prestatu du elkarrizketa. **27. orrialdean.**

Okerrak zuzenduz

1.018. zenbakia ipini gion joan den asteko zenbakia. Irakurle asko jabetu denez, 1.108.a zen. Azkarregi ibili nahiaren arriskuak.

1.109. zenbakia

4.— Astegiroa.

POLITIKA

- 13.— Tianttaka. **Esteban Galar.**
15.— Hauteskundeak 86: alea jacta est. **I. Zubiondo.**
18.— Nazioartekoa. **Fan-Xin.**

ERREPORTAIK

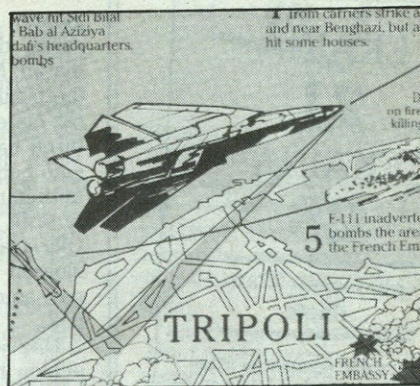
- 20.— RAND Corporation: munduko gerrak aztertu eta prestatzen. **Gatzaga Taldea.**
24.— Proiektu militar ugari Nafarroarako. **J. Alonso.**
27.— Elkarrizketa: Agustin Ibarrola. **E. Jimenez.**
32.— VIII.—C dela eta arrantzaleak borrokan. **J. Mollarri.**
36.— Irakurleak mintzo.

KULTURA

- 37.— Kulturataria.
38.— Xipri Arbelbide Piarres Laffiteri buruz. **I. Borda.**
39.— AEKeta jaurilaritzaren arteko negoziaketak geldirik. **P. Unzueta.**
42.— Merezitakomenaldia Ziolar bertsolariari. **Zaldubi.**
44.— Jorge Luis Borges, historiak eramane du. **A. Azkargorta.**

ETA BESTE

- 46.— Bertsoak: **X. Iparragirre.**
47.— Kirolak: **G. Arrese.**
48.— Denborapasak.
50.— Azkena: **ETA PMko presoak.**

Gasteizko gobernuak kontratatu zituen bost espertoei buruzko dossier hari jarraipena emanez, gerraren eta antiterorrismoaren planeatzean indartsuenaetakoa den RAND Corporation delakoa azterketa bat eskaintzen digu Gatzaga Taldeak. Mendebaldeko estatuek etorkizuna nola prestatzen duten ezagutzeko interesgarria. **29. orrialdean** aurrera sei orrialde luzez.

Txingudi badia blokeatu, milaka lagun manifestaldia, Madrilen eta Bruselasean bilerak... arrantzaleak borrokan aritu dira egunotan VIII.—C itsas-tartearen arrantzan jarraitu ahal izateko. Erreportaia bat eta Hondarribiako kofradia-ko lehendakari den Esteban Olaizolarekin elkarrizketa bat eskaintzen dizkizugu **32. orritik** aurrera. Azken orduan jakin denez Bruselasean ez da konponbiderik aterata Madril, Paris eta EEKko ordezkariek bildu ondoren.

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Iñaki Camino, Jon Barandiaran, Ostaiska Irastorza, Gorka Izeta, Josu Landa, Pablo Sastre, Iñaki Uribe, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Antton Azkargorta, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Laura Mintegi, Iñaki Uriarte, 'Anaitasuna Taldea'.

Gasteizen: Blanca Agiriano, Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Josu Olano, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparraldean: Ladix Arrosagarai, Mikel Irizarren, Itxaro Borda, Allande Sokarros.

Iruñean: Jon Alonso.

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrike Amonariz, Jose Azurmendi, Balere Bakaikoa, Amaia Elozegi, Enbido, Xabier Erro, Xarlot Etkezaharreta, Esther Forcada, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Gure Irratikoak, Tito Irazusta, Irulegi Irratikoak, Koldo Izagirre, Kaki, Asun Larrañaga, Josetxo Lizartza, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfonsito Martinez, F.J. Mendi-guren, Bego Montorio, Mikel Nabarro 'Trikuharri', Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Andoni Samriegi 'Murumendi', Joseba Sarriñana, J.L. Alvarez 'Txillardegui', Mikel Ubillos, Urederra.

Marraskilariak: Joxemi, Julio.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

Ardura teknikoak: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos.

D.L.: 80—1963.

Helbidea: ARGIA, Ametzagaña 19 Behea. 20012 Donostia.

Telefonoa: 28 33 99.

Inprimategia: Gráficas SEMI.

Ale Bakarrra: 130 pezeta / 7 libera (BEZ barne).

1986. urterako harpide-tza sariak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....4.800 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....330 libera.
Estatu Espainola.....4.800 pezeta.
Beste atzerriak.....6.600 pezeta.
Airez.....10.000 pezeta.

EKAINA 21 EKAINA 28

ekainaren 22an
ilbete

mareak: (ekainaren 22an)
gora: 05.13 eta 17.32
behera: 11.22 eta 23.52

eguzkia: (ekainaren 22an)
irten: 06.44
sartu: 21.48

(ordulariaren ordutan)

liburuak

Iñaki Camino

maria goikoarenak

artillero
dale fuego

Egileak: Anjel Lertxundi.
Antton Olariaga.

Titulua: Artillero dale fuego. (Haur literaturaren antologia).

Argitaletxea: Erein. Maria Goikoarenak 3.a.

Ezaugarriak: 100 orrialde.

Eskolarako materiala duzu libruska hau, hizkuntza-zen jolasgarri, entretenigarri, jolas-tresna. Irakaslearentzat tresna, eta bientzat lotura tradizio literario batean. Testu asko eta asko tradi-

zioaren sareetan biltzen direnak dira, Azkue, Barandiaran, Mendaro Txirristaka (bertsoak euskaraz eta erderaz egiten zituen hura). Testuren bat egokitu eta osatu egin behar izan da inoiz irakurketaren mesedetan. Beste testu batzu Lertxundi eta Olariagarenak dira, tradizioaren usadioari eta usainari amore eman nahiz eginak.

Hitz jokoak eta abestiak gehien bat euskaraz badira ere, erderazko hitz-jolasik ere bada bertan: today-ko neskailak jazten dira pretty./ Powdet ipini eta enseguida all ready./tran la ran la ra la rai enseguida all ready.

—Adios fea.

—Adios borracho.

—Niri pasako zaidan, hiri ordea betirako.

Halakoak dira libruska bitxi honetan daukazuen errenaldira eta hizkuntz-jokoak. Guri nahikoa gustatu zaizkigu.

Egilea: Ma. Raquel Garcia Arancon.

Titulua: Teobaldo II. de Navarra. (1253-127). Gobierno de la monarquía y recursos financieros.

Argitaletxea: Gobierno de Navarra. Departamento de Educación y cultura.

Ezaugarriak: 380 orrialde.

Raquel García Arancónen tesia duzu honako hau, Teobaldo II.aren erregetza garai-ko botere mekanismo eta tresnez diharduena.

Aurreneko kapituluak, garai hari buruz dagoen produzio historiografikoaren eta iturri narratibo eta dokumentalen gaineko deskribazio kritikoa egiten du.

700 bat obra aztertu ditugileak. Beste liburu batean Teobaldo beraren erret-pa-perak ere argitaratu behar ditu.

Bigarren atalean, politikakazko ibilera, politika eta aministraritza instituzioak, gizartea, ekonomia eta zibilizazioa.

Jauretxeari dagokionean, Gorte barneko eginbehar-rrak: alfereza, txanbelanak, gobernatzailea, atezainak, apezak...Kantzileria beste-tik, azkenik erregearen etxea eta bertako langile eta olgen berri emanik. 4.ean, merinoak, baileak eta klaberoak, eta 5.ean ko-roaren finantzak, atal zabal eta sakona. Bertan, kontuen erregistroak, diru hornidurak, ohizko sarrerak, lukur-rieraren arazoa, lur-lan-ke-ta, arrendamenduak, afa-riak, olak, eta bestelako sa-rrera asko ere. Gastuei da-gokienean, erregearen etxea, burokrazia, emai-tzak, defentsa e.a. Txanpo-nari dagokionean, tornesak, marabediak, jakesak, morla-nesak...Neurkera sistimak eta prezioak ere aztertzen ditu Raquel García.

Seigarren atala foruei es-kaini zaie, eta zazpigarrena justiziari, gartzelak, zigo-rrak, prozesua, ejekutzai-leak tribunalak eta epaileak aztertuz. Militarren hornidu-ra da zortzigarren atalaren gaia, arma zerbitzua, eki-poak eta jatena, babesle-kuak eta gazteluak aitatuz.

Ez gara nor Raquelen la-na juzkatzeko, baina itxura-gatik behintzat lanak serioa eta sakona dirudigu.

Egileak: Askoren artean.

Titulua: Ega hegan. Gramatika eta ariketak 1.

Argitaletxea: Uned Bergara. Elkar.

Ezaugarriak: 290 orrialde.

Ega titulua prestatzeko da nonbait liburukotea, egu-notan txurroak bezala sal-tzen ari omen dena. 10 la-gun dira beraren sorreran parte hartuak, eta hori be-rez bada garrantia, besterik gabe.

Liburua, EGAKo ikaske-tak euskaltegian nahiz etxean lantzeko pentsatua da, urteetan zehar pilatuta-ko materiala dago bertan, eta gehientsu Bergarako etxean bertan burututako lanaren ispilu da. Guk lehen liburua dakargu gaurkoan, beste batean bigarrenarekin saiatuko gara. Bigarren ho-rretan, diktaketa, aukera anitzeko ariketak, burutze probak, hitzak aukeratu, le-xiko kontuak, atzizkiak, modismoak, esaera zaha-rrak eta igarkizunak datoz.

Honetan berriez, azterketa baten eredua nolakoa den, ortografia arauak: txistuka-riak, a itsatsia, marra-txoak...Deklinabidea, izen arrunten deklinabidea, bat eta batzuk,erakusleak, «el-kar»...Aditza, behar, ezin, erazi, hi eta zu, aspektua, modua eta denbora, aditz laguntzailea eta beste ba-tzu. Idazlanetan, akats-zu-zenketak, erredakzio-unita-teak, froga eta ondorio logi-koak, laburpenak, eskuti-tzak, merkatal eskutitzak, goiburua, eskabide orria. Arazoak sortzen dituzten gaiak ere badira, biok, eske, omen, neu bezalakoak. Gal-degaia dator hurrenik, gal-derazko nahiz bestelako esaldietan nolatan erabi-ltzen den argituz. Esaldi ba-kunaren azterketa, izen sin-tagmaren egitura, esaldi ko-rordinatuak eta menpekoak dira liburuaren bukaeran, menpeko esaldi mota guz-tiekin.

Bada zer ikasi bertan de-
nontzat.

Aldizkariaren izena:
Egan.
Ezaugarriak: 1986.
1-2.a.
Argitaletxea: Gipuzkoa-ko
Foru Aldundia, Julio Ur-
quijo erakundea.
Kalean honez gero Egan,
eta garaiz gainera. Azken
zenbakietako ohiturei ja-
rraiki, antzerkia atzenean,
Beñat de Costa eta Julien
Pochelurena, «Amurrainka-
riak» izenekoa. Bestetan be-
zala liuburuaren aipamenari
eskainitako saila eta Juan
San Martinen adabaki mo-

tzak, honela edo halako
huts historiko eta toponimi-
koak zuzentzen. Narrazioen
sailean, Kamiñazpi, Gereño,
Feliciano Peláez Arregi eta
Jon Iriarteren lanak datoz.
Olerkitan berriz, Aresti, Jon
Iriarte, Luis Mari Mujika, Jo-
su Baezen lanak eta Cam-
poamor eta Espriuren oler-
kien itzulpenak.

Bestalde, Patri Urkizuren
lan bat da aipagarri, Berli-
nen 1857.ean C.A.F.
Mahn-ek euskarari buruzko
azterketa bat eta bere lite-
raturaz antologia bat argita-
ra zuen. Patri lezoarrak,

hark orduan osatutako kan-
tu eta bertsoen bilduma es-
kaini digu, balada, erroman-
tze, khantore, bertso zahar
eta berrien biltzaile eta iker-
leentzat interesgarri eta
gustokoak izango direla-
koan.

Itzulpenaz Mendiguren,
Aita Lizarralde San Martin,
klasikoez Krutwig, Arestiz
San Martin berriz ere eta
Aresti beraren lantxo motz
bat.

ASTE HONETAN NABARMEN

Ekologi politika okerra Nafarroako buruek

Egilea: A. Bergerandi.

Titulua: Especies protegi-
das y vedadas de Nava-
rra.

Argitaletxea: Nafarroako
Gobernua, Panorama
saila.

Ateratzear dago jadanik
A. Bergerandik eginiko «es-
pecies protegidas y vedadas
de Navarra» liburua. «Pano-
rama» sailean, gutxitan uki-
tzen dugun gai bat kalera
ekarritz.

Liburuaren edukia: Txu-
kun eta kalitatezko pape-
rean arreta deitzen duen
aurkezpena. Honek, argital-
penarekin berarekin zeriku-
sia badu, baina honetaz
aurrerago arduratuko gara.
Ekologian sobera sentsibili-
zatuta ez gaudenontzat ego-
ki, hainbat eta hainbat espe-
zieren babesteari txoriburu-
keria bait deritzogu gaur
egun askok. Ekologisten ar-
gudioak argi ta garbiak di-

ra: espezie bakoitzak baditu
ezaugarri genetiko erpepi-
kaezinak, besteek ez dituz-
ten bezalakoak, eskusi-
boak, eta espezie bat gal-
tzen denean Lurraren histo-
rian zati bat galtzen da. Be-
ren arteko harremanak
errespetatzea ezinbestekoa
da oreka ekologikoa galdu-
ko ez bada, eta ez luke gizo-
nak oreka hori apurtu be-
har.

Argudio guzti hauek
oinetzko arruntari ahuntza-
ren gauerdiko eztula irudi-
tzen zaizkio, agian., ekolo-
gistak bizardun hyppizale
susmagarriak direnez, baina
Harrisburg edo Chernobyl
bezalako kasuak gertatzen
direnean zientifikoek ego-
rak gaingiduta egoten dire-
nean, orduan oroitzen gara
nuklearren kontra ibili ohi
diren ekologistekin. Ez da-
kigun berdin gerta etorkizu-
nean espezie babestuen
kontuarekin.

Liburuak 150 espezie ba-
bestutik gora deskribatzen
du, beste asko aipatzen de-
larik ederki sailkatutako
animalia zerrendan zehar.
Honela, hartza, zikoina,
ugabera, bisoi, arrano he-
zurjalea eta beste hainbat
animaliaren egoeraz jabe-
tzen gara, baina liburua ira-
kurritz jakingo duzu guzti
honen berri, nik orain beste
komentario bat egin nahi
nuke.

Sarritan esaten da espe-
zie babestuekiko errespe-
toa, ekologiarekiko, inguru-
giroarekiko begirunea beza-
la, gizabanakoaren ardura
dela. Eta egia da norberak
izan behar duela naturaren
zaindari, guztion sentsibili-
tatea indartu behar litzate-
keela. Baina administrazioa-
ren ardura ez da makala ar-

lo honetan. Berari dagokio
legedia errespeta-eraztea.
Ez da bakarrik legea egitea.
Legea bete dadin baldintzak
sortu behar lituzke, bai eta
kanpainak antolatu legea
azalduz ere. Baina hemen
bizi dugun giroak Nafarroa-
ko Administrazioaren jarre-
ra bestelakoa dela adieraz-
ten du.

Nafarroan -bestetan aipa-
tu den bezala- ez dago par-
ke naturalik, ez bereziki ba-
bestutako lurralderik. Aitzit-
tik, Belagoan, hartarako to-
ki aproposa dirudiena, mili-
tarren koartel itzela jarri zu-
ten bertako Udaletxearen
eta ekologisten borondatea-
ren gainetik pasatuz. Espe-
zie babestuen legea hor da-
go idatzita, baina lege hori
hausten denean ez du ema-
ten agindutako zigorrak
aplikatzen direnik. Hitz ba-
tez, ingurugiroa babesten
duen espezie babestuen le-
geak beste interes diferen-
teekin topo egiten duenean
(interes estrategiko edo eko-
nomiko gehienetan) beti
ateratzen da galtzaile. Eta

horra hor esaten dugunaren
lekuko arestian aipaturiko
Belagoako koartela, Berga-
rako Sotoan gertatutakoa
-non espezie babestuen le-
geari zuzenki dagokion deli-
to ekologikoa gertatu den-
orain «El Perdón» jarri nahi
duten beste koartel horren
kasua, Bardeetako tiroketa
poligonoa eta abar.

Administrazioak, bitar-
tean, guzti hau onartzen
duelarik, liburuaren bat pu-
blikatzen du noizean behin
bere burua garbitzeko («Pa-
norama» saila Nafarroako
Gobernuak sortu duen saila
dugu, «Cuadernos de Cultu-
ra Popular» direlakoan hu-
tsunea betetzera etorri de-
na). Ederki.

Dena den, ez du guzti ho-
nen errua Bergerendi libu-
ruaren egileak, eta liburua
Nafarroako animalien mun-
dura sartzeko ate ederra
izan daiteke. Osagarri guz-
tiak ditu horretarako behin-
tzat: Ongi idatzita, ulergarri
eta entretenigarria, polita
eta argazki ederrez horni-
tua. Irakur ezazue, -gainera
merkea da-ia horrela ekolo-
giaren alde kalera irteteko
gogoa pizten zaigun.

Bukatzeko, liburuak duen
akats handiena aipatu be-
har da. Izenez aparte, ez da-
go ezer euskaraz idatzita.
Gehiago espero genuen iza-
diaren defendatzaile su-
tsuen eskuetatik.

JA

zinema

Azpeitia

ekaina

28 Azpeitiako zine-klubak antolaturik, ekainaren 28an Arkupetan gaueko 11etan Charles Chaplinen "El gran dictador" izeneko filma eskeiniko da. Jadanik jende gehienak ikusirik duen filma bat bada ere, egongo da oraindik ikusi ez duen bat. Jakingo duzueenez, Hitlerren garaiko Alemania nazien kokaturiko parodia ironiko bat dugu

hau, errejimen honi eginiko kritika oso zorrotza suertatzen delarik. Hunkigarria, farregarria, kritikoa...

Fas

ekaina

23 Ekainaren 23an Bilbo-ko zine-klub honek "Sucesos en la cuarta fase" izeneko filmaren emanaldia eskainiko du, zuzendaria Saul Bass delarik. Filme honetan fikziozko egoera bat dela eta txinaurriak arrazionalak bihurtzen dira mutazio genetiko batek eraginda. Argazki lana Ken Midelham argazkilariak egina da, pelikula guztia mikroskopia batetatik filmatuta dagoela dirudielarik. Fikziozko filma honi futurista kutsu nabaria dario, gaiaren orijinaltasuna azpimarragarria gertatuz.

antzerkia

«Mari, Muruko Dama» ikuskizuna Beasainen

Ekainaren 23an, Beasaingo Geltokiko Plazan, «Mari, Muruko Dama» izeneko antzeslana eskeiniko du Beasaingo jendez osaturiko antzerki talde batek. Egunduan osoan izango dute beasaindarrek festa hau ospatzeko aukera, bertan, bertsolariak, antzesleak, eta abar luze batek lagunduko dutelarik. Festa hau San Juan suarekin batera eta horren inguruan ospatuko da, Mari festa honen erregin eta buru izanik.

EATB-ren zirkuitoa

Ekainaren 21ean, Goaz taldeak Ondarrun "Ez da pale egiteko oldua" izeneko antzeslana eskainiko du. Muinean asmo komikoa duen lana izan arren, esanahi zuzena duen antzerki lan bat da. Farre egiteko ez den antzeslan komikoa azkenik.

Ekainaren 28an Intxixu taldeak "Pedro eta kapitaina" izeneko lana eskainiko du. Pedro detenitutako gazte bat, duen ideologiagatik eta hau defendatzeagatik atxilotua eta torturatua izango da azken arnasaraino. Kapitainak, boterearen adarra, bere eskuetan gizonaren bizitza hiltzen uzten duelarik.

arte

Joan Toledo Altzerri Galerian

Donostiako Altzerri Galerian (Reina Regente 2. zenb), Joan Toledo pintorearen erretratoak ikus daitezke. Bertan ikusten ditu-

gun pertsonaiak ez dira hasera batean ezagunak egiten. Fijatuz gero berriz, Kennedy, Kashogi eta era honetako jende ezagunaren erretrato ironikoak direla antzeaman daitezke.

Imajinarekin jolasten du, ametsetan denok ikus ditzakegun ikonoak bailiren margotuz.

Koro Arandiaren pinturak Elgoibarren

Koro Arandia pintora elgoibartarraren berrogeirentzat oleok osatzen dute Elgoibarko Kultur Etxean ikusgai dagoen erakusketa

Argazki rally-a Tolosan

Tolosako San Juango festak gainean direla eta, Xagu II. saria izeneko rally hau antolatu du Udaletxeko Gazte Komissioak. Ekainaren 24an izena aurretik eman duen edonork parte hartzerik izango du. Izena ematea Udaletxean goizeko 10etatik 13tara bitartean, edo ta Tolosako Argazkilari Elkartearen (San Frantzisko Pasea bidea, 13 3.a) izango da.

Ekainaren 24an goizeko 10etan, Tolosako Udaletxeko Biltzar Aretoan parte hartzaileei argazki roilo batekin batera gaiak banatuko zaizkie, rally honi hasera emanaz.

filma

Alaskako animaliak

"El tren del infierno"

Gidoia: Akira Kurosawa

Zuz.: Andrei Kontxalovski

Akt.: John Voight, Eric Roberts, John Ryan, Rebecca DeMornay

Kartzela giroko film on baten aurrean gaude. Kartzela ez da filmaren hasieran baizik agertzen, baina bere itzal nazkagarria zinta osoan zehar proiektatzen da, ilun eta likitsa. Kartzelaren imaginak dira hain zuzen ere gehien gustatu zaizkigunak, harritu, txokatu gaituztenak; horiek eta pelikula bukaerako besteak: gizonak, animaliak, bere burua daukan dimentsio tragiko eta heroikoan erakusten duenean.

Aktore ona da, bere paperean, John Voight, distantzia gutxian segitzen duela Eric Roberts bere ihesa lagunak. Ez dira magnifikoak. Bata ahula da, mundu perro honetan zer izatea suertatu zaion kontzientziarik gabea. Besteak, protagonistak, hiru urtez inkomunikaturik egon arren, ezagutzen du bere lekua, badu bizitzeko instintoa baina heriotzarenganako izugarritzko mespretxua ere bai, eta alditan pizti gaiztoa baino makurragoa ageri da, zitala, krudela. Aldiz, bera da pelikularen heroea: presoaren heroea, gurea.

Bizia urrun dabil, iheslariak ezin du ametsik egin, munduarekiko basa-gerra horretan hil beharra dauka: horregatik ere, intento bizi du. Tren-kontrolatorki jendakiaren bizitza normal eta absurdoarekin kontraste gogorra dago: beharbada gogorregia. Eta bere parea, soziedadek erditutako bigarren animalia, soziedadek indiferentziatzen edota beldurrez onesten duena: txakurra.

Ondo eramana dago filma, ekintza gehiegi edota konplikatuagirik gabe, sinple, Alaskako izotza bezain laua eta terriblea. Tartekako musikaldi eta distantziazko irudiek ikara dosifikatzen digute. Gustatu zaigu.

MARTIN IRAZGOITI

hau. Muestra honetan sailik landuena "Neska gazte eta punkiak" deritzan erretratu sorta da, hamabi oleoz osatua. Bere pintura pintzeladaren indarrak osatzen da, ez du inoiz oinarrian dibujoa hartzen. Erakusketa hila- ren 25a bitartean ikus ahaliko da.

Pedro Salabarri Gasteizen

Arabako Aurrezki Ku- txak Gasteizen duen San Prudentzio izeneko aretoan Pedro Salabarri pintore iru- ñarraren lanak zintzilikatu ditu ekainaren 29 arte. Ikus daitezkeen lan gehienetan paisaia da nagusi, natura, mendia, ura eta baita hiria ere, besteak beste ikus dai- tezkeelarik. Erakusketa ho- nen osagarri izango da ekai- naren 24an, arratsaldeko

8tan, bertan ospatuko den «Yauzkari» dantza talde kontenporaneoaren emal- naldia.

Erakusketa

Artista gazteen figuraketa berriak

Artista berrien
28. lehiaketa
Donostiako GAKP

Autore desberdinen 70 obrez osaturiko erakusketa zabal baten aurrean gaude; artista gazteak, arte formarik berrienekin ongi konektatzen dutenak. 271 obretatik lau nagusitu dira; Raul Urrutikoetxearen "Sue- ño de verano" eta Jose Luis Ezeizaren "Hildantza", pintu- ran; Ingrid Knope eta Juan Bautista Beltran, eskulturan, plaka batekin eta 400.000 pezetarekin sarituak izan dira.

Sugerentzia eta soluzio bikainak eskaintzen dizkigun posibilitate eta joera abaniko zabala dago, batez ere pinturan, non eta obrak eskulturazkoak bi aldziz bait dira. Tamaina handiko formatoak, obra bakar bat zen- bait lientzoz osatzea, pinturaren ugaltzea fisikoki nabar- men-eraziz, giza figuraren erabiltzea eta koadroaren protagonistatzat eguneroko eszena eta objektuak agerte- raztea, bista batera antzeman daitezkeen konstanteak di- ra, gure artea nazioartekotik urrunegi ez dabilela pentsa era- tzen digutenak.

Teknikoki abangoardia historikoen urteetan sorturi- ko "espresionismo abstrakto"tik oraingo 80garrene- tan ugaritu den eta hizkera zabalago batez "posmoderni- dade" deitzen den "figuraketa berria" delakorako obrak ditugu. Garaitu diren obrak nabarmendu daitezke, figu- raketa berriaren barnean karga espressionista bat darama- telarik: pintzelada gogor ilun bat, gero ñabardurez matizatzen dena, espazio eta bolumen berriak —eta, Ezeizaren kasuan, mugimendua— bilatuz.

Bestalde batetik Carmen Arrue eta Angel Gonzal- ez-Andres Urangaren estiloko obrak ditugu, dibujo teknika zorrotzagoko eta argi gehiagoko obrez, giza-figu- ra bakantzen dutenak, espazio eta ambienteak modu dife- rente batez soluzionatuz.

MAYI SETIEN

Jose Maria Gutierrez-en Peruko

fotografiak

Gasteizen

"Guzti hori, gezurra badirudi ere, Perura egindako hilabeteko bidaiaren ondorengo lana dugu", esan du Fernando Muniozguren, erakusketa honetaz. Oraingoan Gasteizen duzuen ikusgai, Independencia kaleko hirugarrenean Arabako kutxak duen erakusketa salan. Hilaren 30a arte.

erakusketak

Gipuzkoa:

□GAKP (Donostia): Artista berrien 28. lehiaketa (azken selekzioaren erakusketa: pint., esk.)

□Galeria-16 (Donostia): **Ri- cardo Toja**.

□San Telmo museoa: **Alvaro Delgado** (erak. antologikoa).

□Altzerri (Donostia): **Toledo** (pint.)

□Ettxeberria galeria: **Rodri- guez Catalán** (akuarela) eta **Cobian** (oleoak).

□Gaspar aretoa (Orereta): **Jo- semari Ortiz** (pint., mar.)

□Kai (Donostia): **Mikel Beni- to**.

□Irungo LAK: **Jabier Sagar- zazu** (pint.)

□Asociación artística (Donos- tia): **Maite Maldonado**.

Bizkaia:

□Galeria Vanguardia (Aree- ta): **Rafael L. Setien**.

Nafarroa:

□Sala García Castañón (Iru- ñea): **Hernandez Pijuan**.

□Pabellones mixtos de la Ciu- dadela (Iruña): **Artigao**, 2. pisuan eta **Arturo Gracia**, 1. pisuan.

□Nafarroako museoa: **Anto- nio Garballo** (esk.)

Araba:

□Sala San Prudencio (Gas- teiz): **Pedro Salaberri** (pint.)

□Escuela de Artes y Oficios: "Trabajos de los alumnos de la escuela de artes aplicadas".

□Café Caruso: **Eva Mesanza**, **Juancarlos Meana**, **Iñaki Ochoa de Eribe**, **Jabier Diaz de Garayo**, **Fernando Ortiz de Lejarazu**.

□Rubens galeria: **Moreno** (pint. hiperrealista).

□Amurrioko kultur etxea: Amurriko arte eskolaren era- kusketa (pint., mar., zer...)

kantaldia

□Ekainaren 21ean, Be- rangoko frontoian **Jotakie** eta **Delirium Tremens**, gaueko 10,30tan.

□Ekainaren 21ean **Ima- nol**, Arrankuriagan, gaue- ko 9tan.

□Ekainaren 21ean **Benito Lertxundi** arituko da Le- keition, gaueko 10etan.

□Ekainaren 22an Olabe- rrian **Baldin bada** taldea- ren emanaldia.

□Ekainaren 27an **Gwen- dal**-en emanaldia Lasar- ten, gaueko 10,30tan.

□Ekainaren 27an **Baldin bada** La Cuadran, Bilbon.

□Ekainaren 28an Beraiz- ko kirodegian, gaueko 10,30tan **Itoiz**.

□Ekainaren 21ean, Sondi- kako eskoletan, gaueko 10etan, **Ganbara**.

□Ekainaren 28an, Aran- tzazuko plazan, **Gontzal Mendibil**, gaueko 10etan.

22 *ekainak* 11,00: Meza. 12,00: Klasikoen txokoa. 13,30: Hit Parade. 14,30: Teleberri. 14,35: Superstars. 15,00: Pottokiak (m. bizidunak). 15,30: Don Don Kikilikon (pailazoak). 16,30: «R» Kodea (telesaila). 17,30: Kirolak (Borroka libre). 18,00: Popa zoro. 18,30: Emakume bionikoa (telesaila). 19,30: Txoria dut maite (egitarauaren aurrerapena). 20,00: Hauteskunderi buruzko saio berezia. 22,30: Kirolez kirol. 23,30: Amaiera.

23 *ekainak* 13,30: Aurkezpena. 13,32: Tarzan (m. bizidunak). 14,00: Pottokiak (m. bizidunak). 14,30: Teleberri. 15,10: Carsondarren Legea (telenobela). 17,32: Haur kirolak. 19,00: Hitz eta pitz. 19,30: «R» Kodea (telesaila). 20,30: Plaza berri. 21,00: Gaur egun. 21,20: Kirolez Kirol. 21,50: Tenko (telesaila). 22,50: Gaur egun. 23,00: «Ekaitza» (luzemetraia).

24 *ekainak* 13,30: Aurkezpena. 13,32: Tarzan (m. bizidunak). 14,00: T jauna (m. bizidunak). 14,30: Teleberri. 15,10: Carsondarren Legea (telenobela). 16,00: «Ekaitza» (luzemetraia). 17,30: Plaza berri. 19,02: Hitz eta pitz. 19,30: Charlie Brown (m. bizidunak). 20,00: Baker kaleko mutikoak (telesaila). 20,30: Gaztetandik/Arturo erregea (m. bizidunak). 21,00: Gaur Egun. 21,20: Superstars. 21,15: «MCQ» (luzemetraia). 23,15: Gaur Egun.

25 *ekainak* 13,30: Aurkezpena. 13,32: Tarzan (m. bizidunak). 14,00: Charlie Brown (m. bizidunak). 14,30: Teleberri. 15,10: Carsondarren Legea (telenobela). 16,00: «MCQ» (luzemetraia). 19,00: Hitz eta pitz. 19,30: Tintin (m. bizidunak). 20,00: «Bizimodu berria» (luzemetraia). 21,30: Gaur egun. 21,50: Mahai Inguru. 23,00: Gaur egun.

26 *ekainak* 13,30: Aurkezpena. 13,32: Tarzan (m. bizidunak). 14,00: Slump doktorea (m. bizidunak). 14,30: Teleberri. 15,10: Carsondarren Legea (telenobela). 16,00: «Bizimodu berria» (luzemetraia). 19,02: Hitz eta pitz. 19,30: Emakume bionikoa (telesaila). 20,30: Benji (telesaila). 21,00: Gaur egun. 21,20: «Printzea eta show neska» (luzemetraia). 22,50: Gaur egun (informatiboa). 23,20: Fede Giroan.

27 *ekainak* 13,30: Aurkezpena. 13,32: Tarzan (m. bizidunak). 14,00: Tintin (m. bizidunak). 14,30: Teleberri. 15,10: Carsondarren Legea (telenobela). 16,00: «Printzea eta show neska» (luzemetraia). 17,30: Pac Man (m. bizidunak). 18,00: Don Don Kikilikon (pailazoak). 19,02: Hitz eta pitz. 19,30: T jauna (m. bizidunak). 20,00: Superman (m. bizidunak). 20,30: Kirolez-Kirol. 21,00: Gaur Egun. 21,20: «Lotarako ipuina» (luzemetraia). 22,50: Gaur egun.

28 *ekainak* 11,30: «Litxarrera» (luzemetraia). 13,00: Haur Kirolak. 14,30: Teleberri. 15,00: Slump doktorea (m. bizidunak). 15,30: Buck Rogers (telesaila). 16,30: «Azken arratsa» (luzemetraia). 18,00: California Fever (telesaila). 19,00: Dokumentala.

egun. 21,15: Magnum (poliziakoa). 22,15: Musikala. 23,00: Amaiera.

aste honetako luzemetraiak

Gutxienez filme bat eguneko

Hauteskundeak aipatzen genituen lehengo astean hainbeste luzemetraia programatzearen arrazoi bezala. Hauteskundeak amaitu eta oraindik ere pelikula kopuru berberak jarraitzeak esan nahi du programazioari buruzko erizpide berri batekin hasi direla ahalik eta luzemetraia gehien sartuaz. Aste honetan, Fellini, Aldrich, Sturges zuzendarien filme interesgarriak ba dira aipatzeko, hala nola aktore ezagun mordot bat. Ez ditugu hemen aipatuko errepikatuko den filmerik.

ekaina

24 McQ John Sturges zuzendari zaharrak 1974. urtean filmatu zuen luze hau, John Wayne lehenengo aldiz, hau ere zaharturik artean, polizia baten papera egiten jarri zuelarik. John Waynez aparte Eddie Albert eta Diana Muldaur agertzen zaizkigu paper nagusiengan. Hainbat aldiz ikutu den gaia planteiatzen du filmeak: «legea» ezarri nahi duen protagonista eta gizartearen inseguritatea kriminal banda handien aurrean.

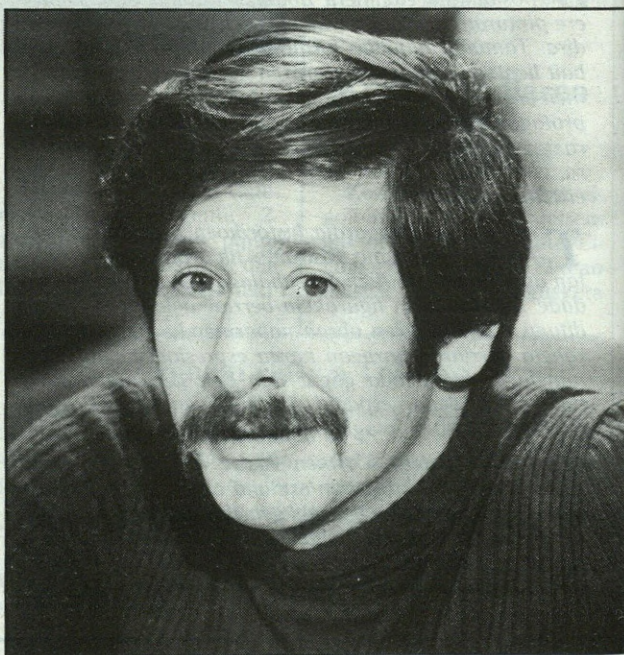
Stan Boyle kolpe batez erahil zuten eta bere laguna zen McQ tenienteak ikertu egin nahi du ea nor izan zen erahil zuena. Costerman kapitainak ez arduratzeko aginduko dio, baina droga-trafiko arazo bat ere tar-tean delarik, polizia utziko

du McQ-k eta ikertzaile pribatuaren lizentzia lortuko du ikerketa horretan hasteko. Hasi eta poliziaren kargu altuak ere inplikaturik daudela aterako du...

ekaina

27 Lotarako ipuina Stanley Saphirok idatzi eta zuzenduriko komedia dugu. Bedtime komedian, bi gazte (David Niven eta Marlon Brando), neska batekin (Shirley Jones) maitemindurik aurkitzen direlarik, beraien arteko haserreak eta eztabaidak ikusi ahal izango ditugu.

Aipatzekoa da Ralph Levyren komedia honetan David Niven, Marlon Brando, Shirley Jones eta Dody Goodman bezalako aktore plantila bat agertzen zaigula.

ekaina

28 Litxarrerora Federico Felliniren filme zahar bat dugu. Broderick Crawford eta zuzendari italiarren hainbat filmetan ezagutza eman den Giuletta Masina aktore lan nagusienak betetzen dituztelarik.

Erroman aritzen diren hiru lapurrek laguntzaile ezberdinak lortuko dituzte beraien estafak egokiago egite-

ko. Horien artean apezaren bat ere ba da. Arrakasta handia lortuko du banda honek eta beraien gremioko lagun zahar bat bisitatzerakoan gizagaixo bat baino ez dela konturatuko da azkenengo hau. Behin batean bere alabarekin topo egin eta zinemara joango da berarekin. Han ordea ezagutu egingo du bere biktima batek, salatu eta atxilotu egingo dute.

Sei hilabete besterik ez ditu emango barruan, baina alabak galdu dio dagoeneko errespetu guztia. Horren mina baino ez du sentituko.

Gartzelatik atera eta adiskide zaharrekin elkartuko da berriro lanean jarraituko dutelarik harrapatzen duten guziei dena lapurtuko diotelarik, hori bai, aldeztu aurretik, apezak bere bedeinkazioa eman ondoren.

ekaina

28 Azken arratsa 1961. urteko abentura filme bat da. Robert Aldrich-en firmak ematen dio halako ziurtasun bat luze honi. Are eta gehiago Rock Hudson eta Kirk Douglas aktore nagusi bezala aritu direla begiratzeko badugu. Horien ondoan Dorothy Malone eta Joseph Cotten agertzen zaizkigu, eta ez da gutxi.

Arriskuz betetatko bidaia baten istorioa kontatzen zaigu. Mexikoko Aguas Calientes hiritik Texaseko muga bitartean egindako bidaia baten istorioa, ganadua batetik bestera eramateko bidaia. Bidaia horretan jende askok egingo du topo, elkarren arteko ezagutza inposatuko delarik. Bordenazain mozkortit bat, maite ez duen bere emaztea, hauen alaba, pistolero bat, espedizioaren buru dena etabar luze bat.

Espedizio-buruak pistoleroa atxilotzeko asmoa dauka baina justu une horretan Rio Grande hiria zeharkatuko dute. Bitarte horretan... gertakari mordo bat izango da.

botoia sakatu aurretik

“Larrua” «Ipuin harrigarriak» sailean

IPUIN harrigarriak sailaren hamairugarren kapitulura iritsiko gara aste honetan. Hala izanik aipa dezagun aste honetan tokatzen dena. “Larrua” izenekoa da kapitulua, (Skin jatorrian). Zuzendaria Herbert Wise da eta antzezleak Derek Jacobi eta Boris Isarov.

Bertan Drioli aurkezten zaigu, gizon behartsua baina aberatsa bere bizkarrean. Urte batzuk lehenago, aktore gazte eta ezaguna zenean, margolari famatu batek tatuatu bat egin zion bizkarrean, eta orain, gosez hil beharrean dagoenean, eskaintza bat egingo diote aberasteko modukoa.

Bergarako Mikrofilmategia «Plaza Berri»n

BERGARAKO Mikrofilmategiari buruzko erreportaia bat eskainiko digu aste honetan «Plaza Berri» programak. Dударik ez liburutegizale amorratuentzat interesgarria izango dela jakitea nola funtzionatzen duen Mikrofilmategi horrek.

Antzerkia gustokoago dutenentzat Koldo Amestoy antzezlea aurkeztuko dute. Iparraldeko antzerkilaria hau gero eta ezagunagoa ari da bilakatzen mugaren honuzkaldean ere.

Asteroko kultura agendaz gain beste pare bat erreportaia ere izango da «Plaza Berri»n.

«Tenko»: malaria emakumeen artean

MALARIA gaitza hasiko da zabaltzen emakumeen artean «Tenko» telesailaren 13. kapitulu honetan. Marion, preso dauden emakumeen burua, Mason dotorea eta Ulrika morala altxatzen ahaleginduko dira. Ez da ordea erraza izango. Dena dela, Yamauchi kapitainak gupidatsu jokatu du emakumeekin hauen egoera zein den ikusita.

—diskoa—

Nolako hazia, halako uzta

Erramun Martikorena
"Primaderari" IZ

Horra Erramun Martikorena baigorriarraren hiru-garren LPa. Orokorrean, «herrikoia» omen den gai bat ezik, Michel Labegerie, Xalbador eta Mattinen testoez osaturik dago. Eta honek badu garrantziarik diskoa entzutean, zeren bederatzi minututako kantuez —hiru daude horrelakoak— diskoa osatzeak badu arriskurik. Kantuak baino bertsoak direnez, doinu bera bederatzi minutu horietan asko errepikatzen da, bainan hemen datza Martikorenaren lanaren balore handiena, bi bertsolari handi horien bertso-sail integarriak zuzen hautatzean. Aukeratutako doinuak, oso egokiak dira Erramunen kantaerarako eta Tomas Aragues Bernarden armoniak aberatsak dira oso.

Martikorena oso kantari berezia da. Tenore lirikoa eta sentsibiltate handikoa. Kontzesiorik gabekoa. Egiazkoa. Eztarri pribilegiatua dauka eta badaki erabiltzen. Doinuak aukeratzean, berak gustora kantatzen dituenak hartu ditu. Hori du bere lehentasuna. Eta horren ondoren zoria izan du armonizatzailea aukeratzean. Tomas Araguesek ulertu du Martikorena eta berarentzat egin ditu moldakuntzak. Tomas ohiturik dago holako kantariez musika egiten eta Martikorenaren abotsari eman dio lehentasuna. Bertso sailetan testoa bada nagusi, bi bertsoetik bi bertsoetara, armonia aldatu die eta kolorea ere bai, soka, egurra eta metalak erabiliz. Bestalde, tonu transporteez erakusten dute Tomasen maisutasuna eta bere lana betetzean jarritako gogoia. «Solferinoko itsua»ren doinuaz egindakoa hor duzu frogatzat. Aspal-diko diskarik ederrenetakoa, dudarik gabe. Oinarri onak, halako ondorena.

XALBARDIN

ikastaroak

Zeramika ikastaroa Irungo haurrentzat

Udalak antolatutako ikastaro hauetarako matrikula epea zabalik dago jadanik. Ikastaro hau 6 urtetatik 14 urtetara bitarteko haurrentzat dago antolaturik. Gehienez, berrogei haurretako taldeak osatuko dira, begirale bakoitzak hamar haur izango dituelarik. Interesaturik daudenek izen ematea Udaletxeko Kultur Sailera jo bezate: Fuegos 2, 4.a. Uztailaren 2tik 21era bitartean eman ahalko dira izenak.

OHoko irakasleen berrikuntzarako ikastaroa Donostian

Donostiako Eliz Barrutiaren Maisu Eskolak hamasei ikastaldi ezberdin antolatu du. Ikastaroa ekainaren 30etik uztailaren 4a bitartean ospatuko da, uztailaren 17tik aurrera beste zazpi emandaldi eskainiko delarik. Gaien aldetik aukera handia eskaintzen

da: kimikazko laborategiak, geologiari buruzko ariketak, ordnadoreen erabilpena, euskal geografia, musika, dantzak, eta abar. Matrikula 4000 pezetatakoa izango da eta matrikula epea hile honen bukaeraldian amaituko da. Argibide gehiago jakin nahi duenak 212499 telefonora dei beza.

ihardunaldiak

Arrasaten II. Eskultura Sinposiuma

Lau irudigile gipuzkoar ari dira bigarren eskultura sinposium honetan lanean. Beraiekin batera beste bi arabar eta kanpoko beste zenbait ere ari direlarik (argentinarr bat, kanadiar bat eta italiar bat). Hauek dira bertan ari direnen izenak: Donostiako Koldoboka Jauregi, Andoaingo Ramon Azpeitia, Laudioko Jabier Moreno, Azpeitiako Jose Maria Herrea, Aiako Jabier Cruz Arrillaga eta Fernando Garcia de Cortazar. Sinposium honi esker irudigileen lana bertatik ikusi ahalko da, gero lan hauek toki berean geldituko direlarik. Lan hauek ekainaren 28an emango dira amaitutzat.

Kultur ekitaldi ugari Amurrión

Urteroko programazioari helduz, ekitaldi franko antolatu da hil honetarako Amurrioko Kultur Etxean, erakusketak, arte lehiaketak, ibilaldiak, nahiz solasaldiak ia ia egunero iragartzen direlarik. Erakusketei dagokienez, bi dira nagusi: bata «Azalen edo portaden agerketa» zeina hilaren 16tik 30era bitartean burutzen ari bait da, eta bestea, arte eskola-ko erakusketa. Beste herri eta hiriburuetako ohiturei segituz aurtengo jaiak iragartzeko txartel lehiaketa bat konbokatu da interesaturik dagoen edonork parte har dezan. Hitzaldiak ere izango dira hil honetan, hilaren 24, 25 eta 26an «Sexualitate» izango da kasu honetan hizlariak garatuko duten gaia. Hiru solasaldiak arratsaldeko 7tan hasiko dira

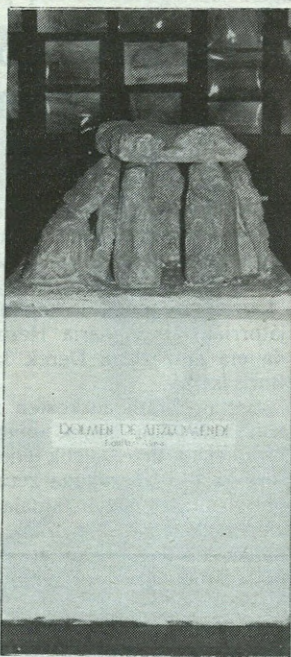
Euskal Herriko Pedagogi ihardunaldietarako matrikula zabalik

Euskal Herriko Pedagogi Ihardunaldiak antolatu dituzte Lizarran abuztuaren 25etik 30era, Gipuzkoako Irakasle - Langile Elkarteak (GILE), Adarrak, Gordailuk, Bergarako Zentru Sikopedagogikoak, AEKk, EEPak eta Iraunkor Taldeek.

Euskal Eskola Publikoaren aukera pedagogikoa jasotzeko eta eraikitzeko topagune izango dira ihardunaldi hauek.

Matrikula Adarra eta GILEkoentzat 3000 pezeta eta besteentzat 4000 pezeta izango da, alojamendua 5000 pezeta eta kanpina 1000 pezeta. Izen ematea hile honen amaiera arte luzatu dute antolatzaileek. Informazio gehiagorik behar baduzue dei ezazue 4423250 (Bilbo), 450015 455100 (Donostia), 241896

(Gasteiz) edo 761480 (Bergara) telefonoetara. Matrikula hots eginez egin daiteke.

lehiaketak

Argazki lehiaketa herrikoia Irunen

Irungo Udalaren babesean eta Irungo Argazki Elkarateak antolatutako argazki lehiaketa herrikoia antolatu da aipatu-tako hirian. Edonork parte har dezake, baina gaiak Irungo hiria izan beharko du: paisaiak, ohiturak, pertsonaiak, eta abar. Argazkiak bidaltzeko epea 27an amaituko da Distira, Etxeberria eta Llor den-detan.

Txartel eta Pegata lehiaketa Amaran

Donostiako Donosti Berri Elkarateak uztailearen 30etik abuztuaren 3a arte egiten diren jaietarako txartel eta pegata aukeratzeko lehiaketa bat antolatu du. Gai gisara Amarako jaiak hartu behar dira, edonork parte har dezakeelarik. testua honokoa izango da: «Amarako Jaiak 1.986». Bakoitzak nahi adina txartel eta pegata bidaltzeko. Bai pegatak eta bai txartela ekainaren 20a baino lehen Donosti Berri Elkartera bidali beharko dira, egilearen izen eta datoak kartazal itxi batean igorriko direlarik.

«Gasteiz bai bitxia» argazki lehiaketa

Gasteizko Aurrezki Kutxak antolatutako, «Gasteiz bai bitxia» lehiaketa bigarren argazki lehiaketa egingo da bertan nahi duten guztiek parte har dezaketelarik. Argazkilari bakoitzak hiru lan aurkez ditzake gehienez, originalak bidaltzeko epea uztailearen 19an amaituko delarik.

Txorimalo lehiaketa Tolosan

Tolosako San Juan jaiak dira eta, bertako Gazteen Komisioak txorimalo lehiaketa bat antolatu du. Tolosako ikastetxe guztiek parte har dezakete. Lehiaketa ekainaren 24an ospatuko da aurkeztutako txorimalo guztiak Gernikako Arbola deritzan auzoko jardinean erakutsiko direlarik. Izen emateko epea hile honen bukaeraldian amaituko da, izenak Udaletxeko Gazte Komisioaren bulegoan egin beharko direlarik.

jaiak

Araba:

- ☐ Barrundia, 22an.
- ☐ Bergonda, 23an.
- ☐ Mandaita, 23an.
- ☐ Murga, 23an.
- ☐ Sagastietia, 23an.
- ☐ Biasteri, 25ean.

Gipuzkoa:

- ☐ Abaltzisketa, 25ean.
- ☐ Andoain, 25ean.
- ☐ Arrasate, 25ean.
- ☐ Belauntza, 25ean.
- ☐ Hernani, 25ean.
- ☐ Segura, 25ean.
- ☐ Tolosa, 25ean.
- ☐ Zarautz, 26ean.

Bizkaia:

- ☐ Leioa, 22an.
- ☐ Muskiz, 22an.
- ☐ Bedia, 25ean.
- ☐ Errigoiti, 25ean.
- ☐ Ubide, 25ean.

Iparralde:

- ☐ Hasparren, 25ean.
- ☐ Donibane Lohitzune, 25ean.

Nafarroa:

- ☐ Oiergi, 23an.
- ☐ Setoain, 23an.
- ☐ Subiza, 23an.
- ☐ Aristegi, 25ean.
- ☐ Bakaikoa, 25ean.
- ☐ Beruete, 25an.
- ☐ Burlata, 25ean.
- ☐ Etxabarri, 25ean.
- ☐ Gorriti (Larraun), 25ean.
- ☐ Huarte Arakil, 25ean.
- ☐ Lekunberri, 25ean.
- ☐ Liedena, 25ean.
- ☐ Madoz (Larraun), 25ean.
- ☐ Obanos, 25ean.
- ☐ Otxobi, 25ean.
- ☐ Iantzi, 25ean.

EKAINA
21
EKAINA
28

dantzaldiak

Dantza askatuaren X. Txapelketa Seguran

ekaina

22 Ekainaren 22an arratsaldeko 7,30tan Euskal Herriko X. Dantza Askatuko Txapelketaren Finala ospatuko da Segurako Pilotalekuan. Txapelketa honen azken kanporaketa Seguran bertan ekaineran 15ean ospatu zen, bertan finalistak aukeratu zirelarik.

Final honetan txotx egin ondoren bikote bakoitzari fandango eta ariñ ariñ bat joko zaizkio.

■ Igandean, hilak 22an, Basaurin zenbait euskal taldek dantzaldi berezi bat eskainiko dute.

■ Ekainaren 22an Elgoibarko herri txit preziatuan Euskal Jaiak izango dira, dantzak eta soinuak.

■ Hilaren 26an Zarauzko Ikastola ondoko Inurritza zelaian aurreko lehiaketa paregabe bat ospatuko da. Nahiz eta haizeak gogor joko duela jakin, antolatzailerik ez omen diote beldurrik eta ospatuko dela ziurtatu digute.

■ Ekainaren 29an Elgetan Haur Dantza-rien Eguna ospatuko da, programa bikain batekin.

■ Ekainaren 29an Goizaldi taldea Portugalen emanaldi ikusgarri bat ematekotan dago.

■ Ekainaren 22an gau aldera, Hernaniko txokoren batetan, herriko koadrila batek sortu nahi den irrati librearen aldeko jaialdi bat antolatu omen du.

«Gure Irratia»ren besta ekainaren 22an

ekaina

22 Jatsuko Pilota Plazan ospatuko dira «Gure Irratia»k egun honetarako prestatu dituen ekitaldiak. Honakoa da beraz, egitaraua: eguerdiko hamabitan, hamaiketako eta ondoren bazkaria herriko kantariak alaiturik. Arratsaldeko 3,30tan bertsolariak: gai jartzailea Mixel Itzaina, bertsolariak Alkat, Ezpona, Mihura eta Mendiburu izango dira. Arratsaldeko 4,30tan ume eta handientzat Koldo Amestoren ikuskizuna. 5,30tan kantaldia: Txomin Hegi, Amaia Zubiria eta Paskal Gaine, Jean Michel Bedaxagar, Etxamendi eta Larralde, Txomin Artola, Gorka Knorr eta Andde Dualdeekin. Kantaldia burutu ondoren erromeria Ibaialde txistulariak eta Ustaritzeko txarangarekin. Arratsakeko 10etan, rock saioa Baionako Zein R, Donibane Lohitzuneko KGB eta Primalinea eta hegoaldeko BAP eta Ximorra taldeekin.

mendi ibilaldiak

(ekainaren 29rako)

- ☐ **Mendikari** (Hazparne): Zaboze. Donaixti ibareetik. Irteera goizeko 8tan Eihartzean, 9tan Larzabaleko plazan.
- ☐ **Erdella** (Elorrio): Atxarte. Alpinisten eguna.
- ☐ **Gallarreta** (Gallarta): Arrugaeta. Zeberio - Orozko.
- ☐ **Mehategi**: Arrugaeta. Zeberio - Orozko. Gallarretak antolatutako bidaiarekin.
- ☐ **Antiguo** (Donostia): Garde - Dozola - Algaralleta - Kukula Barranco pintado.
- ☐ **Gasteiz**: Hiru Errege Mahaiak - Zuriza.
- ☐ **Tabira** (Durango): Orreaga - Okabe.
- ☐ **Anaitasuna** (Iruñea): Aragües del Puerto - Agerri - Salto de la vieja.
- ☐ **Euskalduna** (Andoain): Sallent de Gállego - Balaitus (3.151 m.) - Gran Facha (3.006 m.) - Eko.
- ☐ **Ganerantz** (Portugalete): Errioxa. Finalisten eguna ospatuz egun guzira arte.
- ☐ **Aitzarte** (Donostia): Arlaban - Anboto - Urkiola.

jaiak

LXXXV. Txirrindulari txapelketa Arrasaten

ekaina

21 Estatu mailako fondozko txirrindulari profesionalen txapelketa hau ekainaren 21ean ospatuko da Arrasaten. Irteera arratsaldeko 7tan emango da, eta ibilera berrehun bat kilometrotakoa izango da. Ibilbidea ordeka izango da, igo beharko duten aldapa bakarra Arlabango mendi gaina izango delarik. Beste urtetan bezala, izen handiko txirrindulariak ikusi ahalko ditugu elkarren lehian.

Kirol ekitaldiak Donostian

Udako oporraldiak gainean ditugula eta Donostia-ko Udaletxeko Kirol Patro-

natoak "Uda - 86" lemapean zenbait kirol ekitaldi prestatu ditu. Ekitaldi hauek haur, gazte eta adineko pertsona helduei zuzendutako proposamenak dira. Izen emateko epea hile honen hamasei- an ireki zen, oraindik zabalik egongo delarik. Hauek dira ekitaldi hauen bitartez egin ahal izango diren kirolak: igeriketa, piraguismoa, wind-surf, arraunketa, arrantza, tenisa, mendi irteerak, delta hegaldiak, aikiro, aerobik, arkoz eginko tiroa, gim-tonic eta gim-jazz dantza motak. Ikusten duzuenek badago non aukeratu!

auskalotzen

Neumonia ote?

HAUTESKUNDEKIN bete betean gabiltzala zabaldu da Asensio bizkaitarraren heriotzaren berri beltza, honelakoetan entzun, ikus eta irakur daitezkeen argelkeria guztien erdian izan ere. Eta egia esan, berri beltza idatzi dudanean ez da izan horren azpian legokeen dramari kolorea ipini asmoz, niretzat besterik ez daukadalako baizik.

HAUTESKUNDE ataritan beti dago pakeaz hitze- gin beharra eta ia beti pre- soez eta errefuxiatuek mintzatzeak badirudi berarekin «muermoa» dakarrela ezin- bestean. Bainan egoera hori hor dago eta lehenasuna galdetzen du. Kanta bat egi- terakoan burutik alden- du ezina eta nahi eta ez adiera- zi beharrekoa da egoera ho- ri eta askotan, naturalki da- torkizun hori, erreprimite- ko joeraren aurkako saioak egin behar izaten dira ez dakit nongo konplexua dela eta.

BADIRUDI giroak oro- korki besterik eskatzen duela, eta orainak eta ge- roak beste gaiak inposatzen dituztela. Desdramatizatu. Horra asuntia. Bainan pre- soak hor daude eta errefu- xiatuak eta zazpi probin- tziak eta autodetermina- zioa. Bai. Eta ezin burutik ken. Horregatik, hain zu- zen, gure kulturetzaren ardatz eta muina horretan datza eta gainerako guz- ti-guztiak zeharkari itzu- li-mitzulika inguruan dau- kagu noiz aparkatzeko zain.

PRESO bat hilda agertu da zelda inpersonal batetan, bakarrik, eta go- goz kontrako egoera bate- tan murgildurik. Anekdota hutsa da zerk jota hil ote den Joseba Asensio jauna. Bai, huskeria. Asuntia da, presoak lehen bait lehen atera behar ditugula bertan usteldu ez daitezen. Baina horretarako gure iharduna- di publikoetan, konplexurik gabe, sozialismoa, zazpi probintziak, independen- tia, autodeterminazioa, presoak, errefuxiatuak eta inguruko guztiak burutik kendu baino, inguruko bu- ruetan sartzen ahalegindu behar dugu, bestela neumo- niak guztiok harrapatuko bait gaitu.

XALBARDIN

Eskandaloa ETBn: Asensioren hileta zentsuratu zuten

EUSKAL Telebistako langileek eman behar izan dute berria enteratu gintzen Herrera de la Manchán hilik aurkitu zuten Joseba Asensioren hiletei buruzko erreportaia zentsuratu egin zutela. Larunbateroko «Hemen bizi» programan eskaintzekotan ziren, baina informatiboetako buru den Bikuñak adierazi zien ez zela pentsatu bezala emanen. Eskandaloa sortzeko beldura? PSOErekin nahi baino gehiago haserretzeko erreparoa? Ala talde politiko zehatzen bati botoak eskuratzeko kezka? ETBko erredazioa eta langile batzordeak protesta agertu dute, baina pentsatzekoa da zuzendaritzari ez zaiola askorik axolako. Gorordo jaunak aitortuko du Joseba Asensioren hileten irudiek, erreportaia euskaraz eman arren, audientzia puska bat ugarituko zutela.

la 4.000 enpresa ari dira Armada espainiarrarentzako lanean

IA lau mila dira Estatu Espainiolean Defentsa ministrari-tzarekin lotutako produktuetan ari diren enpresak. Horietako askoren lanak zuzenki arma produzioarekin daude lotuak, baina beste asko dira eraikuntza, elektronika eta jakzkin sailetan aritzen direnak. 163 dira inportanteenak, armak, munizioak, garraioetarako autoak, elementu eta gailu elektronikoak, untzigintzan, ikerketan, hegazkinak egiten eta beste hainbat produzitzen dutenak, denen artean 170.000 langile enplegatzen dutelarik. Arma enpresa inportanteenen artean kokatuak daude Euskal Herriko hainbat, nahiz eta taldeko enpresarik inportanteenak beste batzuk diren: CASA, hegazkin-gintzan ari dena, Santa Bárbara eta Cetme arma eta munizio-gintzan, eta Bazan untziak egiten.

Larretxea bahitu nahi zuten poliziak auzira azaldu ez

GAUR Cuban deportaturik den Jose Maria Larretxea bahitu zutera zihoazela jendarme frantses batek detenitu zituen lau polizia espainiarrak ez dira Baionako auzira azaldu. Baitu nahian zebiltzala, Larretxeak aurre egin zien, eta kolpe ari zitzaizkion autoan sartu nahian. Javier Lopez Mayeu, Sebastian Sotos García eta Jesus Alfredo Gutierrez Agüelles juezari agindu zioten epaiketara azalduko zirela, baina polizien hitza jan-erreza da, antza. Horietako bat, Gutierrez Agüelles, famatua da Katalunian, «anti-atracos» taldean duen gogokeriagatik, eta ihesi zihoanaren aitzakiatan detenitu bat hiru du lehen ere.

Madrilgo gobernua Cabo Verdekoarekin deportazio gehiago negoziatzen ari

DONOSTIAKO abokatu talde batek salatu du Eugenio Etxebeste errefuxiatua Ecuadorren jasaten ari den isolamendua, eta baita gobernu espainiarrak Cabo Verdekoarekin deportazio kopuru handiago bat prestatzen ari dela ere. Txomin Iturbe Pazifikoko irla frantsesen batzuetara eramango ote duten hotsak izan dira, batez ere errefuxiatu estatutoaren jabetza delako, baina hori gabe dabiltzan eta jadanik «paperak» lortzeko errekurtsio guztiak agortu zaizkien errefuxiatuak ugarituta dira, eta espultsioak hasi daitezke berehala.

Orain berriz Franco Ferracuti CIAz gain P-2 logiakoa ere badela

FRANCO Ferracuti psikiatra eta kriminologoa, Eusko Jaurlaritzak «bost espertoen» taldean ekarria, ARGIAtik ISC eta CIArekin lotua erakutsi zenean, geuzurrezko informazioa zela salatu zen Gasteiztik. Orain aldez xehetasun eta informazio gehiago jakin ahal izan da. P-2 logia masonikoaren partaide dela argitu dute Italiako juez batzuek. Boloniar ultraeskuindarrek egindako sarraskia aztertzen duten juez horiek P-2 logiarekin harremanetan aurkitu dute Franco Ferracuti (logia horretakoak ziren Calvi, Gelli, duela gutxi hil duten Sindona etabar), eta baita zerbitzu sekretu italiarrekin ere, ultraeskuindarren atentatuarekin inplikaturik aurkitu den SIS-DErekin. Horretaz gain, CIArekin kolaboratzen omen du. Karrera ona egindako espertoak ekarri dituzte La-kuakoek.

Abertzaleen gorakadaren itxaropenarekin

Hauteskundeak 86: Alea jacta est!

Aspaldiko kanpainarik desideologizatuena burutu da, eraso personal ugariren artean. PSOEk Estatu mailan gehiengo absolutoa erdietsiko ote duen eta Euskal Herrian bere beharakada nortainokoa izango den, horiek dira ekainaren 22an argitzen diren galdera nagusiak, abertzaleek ezagutuko duten gorakadaren tamainarekin batera.

Kristalezko kutxek erabakiko dute usteak ustel ziren ala itxaropenek funtsik bazuten.

Yankien hauteskunde estiloa lehenetik Europa osoan hedatua bazen, Estatu Espainolean ere marketingaren inperioa nagusitu da azken hilabeteotan. Irudia lantzeko tenkikek irentsi dute edozein diskurtso ideologizatu, eta altura minimo bat eman lezakeen debate

politiko seriorik ez da izan.

Zentroan gertatuko dena oraindik inkognita

Madrilgo gobernua inolako laguntzarik gabe PSOEk osatu ahal izango duen

da Estatu mailako zalantza nagusia, eta ez da ttikia. Estraineko sondaketek sozialistei nagusitasun osoa ematen bazieten, hamabost egun falta zirela egindakoek posibilitate hori urrunago erakutsi dute.

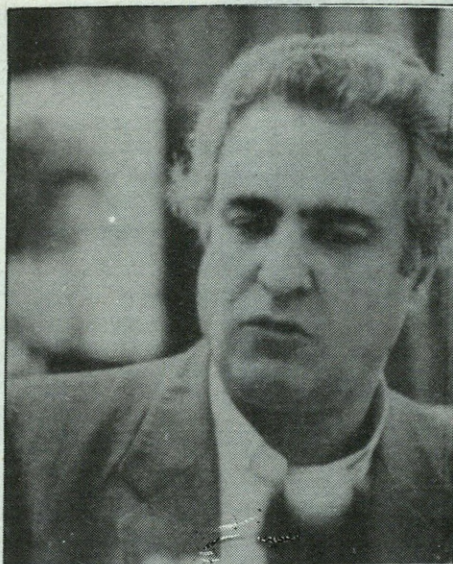
Horrek, noski, sozialistentzako lanak zailtzen ditu. Eskuin aldetik sortuko da hemendik aurrera, ordea, istilu gehiago. CPk bere diputatu maila igotzerik lortzen ez duelarik, hurrengo hauteskundeetarako alternatiba izateari begira mugimendu guztiak dira posible eta beharrezko.

CDSk, alderdi egitura ahul batekin, baina frankismoaren garaiko «tik» eta jokabideak oraindik galdu ez dituen hautesleria bat dela medio, marketing operazio trebe batekin kontutan hartu beharrezko indar moduan kolokatzea erreusitzen du. Adolfo Suarez «fondo»ko korrikalari bat dela aspaldian esana zen, eta UCDren suntsiketarekin desagertu balitz galduko zituen errentei zukua ateratzen die orain.

Roca eta Garriguesen operazioak, aldiz, askoz medio gehiagorekin etekin handirik lortzen duenik ez dirudi. Horra beraz «zentro»ko espazioa modu aski berezi batean beterik. PSOEri laguntze aldera joko al du Suarezek, ala Europako liberalen antzeko politika bati ekingo dio? Ez da kalkuluetan sartzen Italiako erradikalen antzeko mugimendurik sortzera pasa daitezkeenik.

Pujolen morroiak Nafarroan RPR bultzatu

Rocaren fruitu ahulak aipatzean ez du inork ahazten Katalunian jaun eta jabe den Convergencia i Unio-ren garrantiarekin atera dela zelaira, eta Katalunian bere indarra sendotuko duen talde horren babes osoa izango duela.

Negoziaketa politikorako bidean ala PNV-PSOE tratuaren luzapeneruntz?

Horiek hola, Euskadin ez du inork salatu Pujolen mutilek Nafarroan PRD bultzatu dutela beste hiru probintzietan ez bezala. Nafarroa Euskadi ez dela erabaki, noski, Pujol eta Rocak. Convergenciaren gorakada ere azpimarra-

garria da, 12 parlamentari edukitzetik 15etik gora edukitzera pasako da eta.

PCEren inguruan bildutako Izquierda Unidak jaten du azkenean PSOEtik ezkererako espazioa, eta gutxienik 10 di-

putatu kalkulatzen zaizkio, azkenean Parlamentuan beren taldea osatu ahizango dutelarik. Carrillo hondora doala seinale guztien arauera, eta ezker e-painiarrentzako aro berri bat hasten dela esan daiteke.

Gerardo Iglesiasek bere hautesleri-potentzialaren artean ilusio berriak sortzen asmatu du, ez bait da txantxetako komunistek jasaten duten ahulezia eta zatiketa egoeraren erdian talde parlamentario bat osatzeko haina diputatateratzea. Hemendik aurrera ezker espainiarri eman nahiko zaion formadago ikuskizun, IUn dauden taldeetarako proiektu ezberdinak badira eta. MC eta LCRko jendea, OTANen kontrako batzordeetako askorekin, abstentzioan murgildu dira, baina IUko politikoei trebeki jokatzeko baldin badute horien hankazpiko belarra ebaki diezaietela pentsa daiteke.

Euskadin ere debate sakonik gutxi

Bai PSOERI agintean egoteagatik egoitzen ez zaiolako, bai CPkoek gaitar-jinaletan baino politika ezberdin bat proposatu ezin dutelako, eta gainera koek, ezkertiarrek batik bat, ezer koe-

Ba omen dator negoziaketa politikoa

Ez da kalera filtratu PNV eta HBk bigarren bilkuran, negoziaketari buruzko solasaldietan, hitzegin eta erabaki zutena. Berotasun handirik ez zela, hori bagenekien, baina gogor entzun dira, eta argigarri agian, HBko bukaera mitinean Iñaki Esnaolak esandakoak.

Negoziaketa datozen lau urte hauen barruan emango dela esateaz gain, Esnaolak PNVri buruzko jarrera argitu zuen publikoki. Bere hitzetan, ETA eta Estatuaren arteko negoziaketan muturra sartu nahiko luke bere probetxua ateratzeko, eta zera litzateke jeltokideen aparatoaren helburua negoziaketa hipotetiko horietan: Estatutua bete, ez hori eta ez Konstituzioa aldatu gabe, eta bide batez Ezker Abertzalea baztertu eta ETA anikilatu.

Negoziaketaren bidea oztopoz beterik ageri

Esnaolaren hitzetatik eta PSOE eta PNVk kanpainaren azken egunetan erakutsi duten elkarrenganako joeratik, kalkulatuta daiteke negoziaketa politikorako bidea oztopoz bete ikusten dela oraindik. Euskadiko Ezkerra ez da

askorik mintzatu negoziaketaz kanpainan honetan, baina aurreragotik garbi utzia zuen bere pentsakera: indar politikoen artean dago negoziatu beharra, eta ez inola ere erakunde armatu batekin.

PNVn ondoko hilabeteetan gertatu daitekeen emango du horren pista gehiago. Barne borroka ziurrenik areagotu egingen da hauteskunde munizipalei eta autonomikoei begira, eta beren artean negoziaketa politikoari buruz jarreraren homogeneoa agertzen den eta batez ere aurrera begira Euskadin egin beharreko politikaz akordio batera iristen diren ikusi beharko da.

Antiterrorismoak badu baza ugari

PSOEkoe dute, teoriarik, negoziaketaren kontrako jarrerarik gogorrena.

Alde horretatik espero izatekoa da bide hori ez baino antiterrorismoarenetik gogor jarraitzea. Orain, «intereses de Estado» direlakoek aginduko dute azken finean, eta Madrildik agintzen zaiena obeditzera behartuak egongo dira.

Eta Madrildik negoziatu beharra mundu guztiak aitortzen duela dirudi. Emilio Romerok idazten zuen, eta Emilio Romero bada norbait, Juan Carlos erregeak orain arte bi apostu nagusi gainditu dituela: trantsizio politikoa eta 1981eko otsailaren 23ko kolpea ziren lehen biak. Hauteskundeen ondorenerako iragartzen zion hirugarrena, non Estatuaren interesak aurrera ateratzeko bere indarra erabili beharko bait zuen.

Lehendabiziko urratsa emana dago, dena den. Inork ez du zalantzan jartzen negoziatzekotan berdina dela instituzioen barruan nahiz kanpoan egitea. Eta duela urte batzuk gauzak nola zeuden ikusita, ez da gutxi.

TELESFORO MONZON

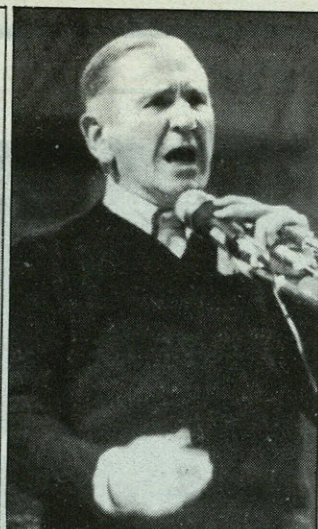
Hitzak eta Idazkiak

«Nere bizian, asko gizon balio haundiko ezagutu ditut. Gutik naute, Monzonek bezanbat lagundu, nere biziko jokabideen garbiki ikusten eta sakontzen» (Piarres Larzabal).

«Ez nuen behin ere ikusi edo entzun murmurika edota esamesa gaiztotan, nahiz eta gizagaixoak gorri-gorriak aditu eta irentsi. Horra hor egiazko gizatasuna» (Julen Madariaga).

Monzon egiazko askatasunaren izpiritua da; lau haizetara zabaltzekoa, erosotasun eta atsedenarekiko loturak apurtzekoa, gaur egungo borroka gazteei dagokielako pentsakera galgarrian lokartzea urteen poderioz...» (Alfonso Sastre).

«Nik, benetako politika egitasunean oinarritzen dela sinisten dut»

«Biharko Euskal Herria euskalduntzen ez badugu, Euskal Herriaren hizkuntza, mintzaira, hizkera, bene benetan, beheko mailetik hasi eta goiko mailetaraino egiten ez baldin badugu, esan dezakegu hori ez dela Euskal Herria».

«Neretzat, bere lanaren merezimendu garrantzitsuena ez datza poetika teknikan, Monzonek ematen duen bere izpiritu egoeraren aitormenean baizik, gure herriak nozituriko astindu gogorretan, XX. mendearen lehen erdikadaren azkenetan suertatutako gertakarien kausaz. Orduan dator bere ahotsa beste poetenekin tartekatzerara, eta beraiekin batera, gure herriarren ahots bihurtzen da» (Jesus Maria Leizaola).

«Kultur arloan, non dihardudan lanean, kolaboratzaile kementsua izandu da Telesforo Monzon, giza mailan bihotz handiko gizona zen bezalaxe» (Jose Migel Barandiaran).

INFORMAZIO GEHIAGO NAHI BADUZU
BETE EZAZU TXARTEL HAU ETA
HELBIDE HONETARA BIDALI:

JAIZKIBEL KULTUR ZERBITZUAK
Posta-kutxatila 3.175
DONOSTIA

Izena
Abizenak
Kalea Znb.
Herria Herrialdea
Telefonoa

Alde guztietatik desiratzten da ETaren eta Estatuaren arteko negoziaketa.

renerik eskaintzeko denborarik ez dutelako, aspaldiko kanpainarik desideologizatuena izan da. Gehiena jota ere alderdiek Parlamentuan beren presentzia hobetzea baino eskaintza hoherik ez diete luzatu beren hautesleei.

Horrek eta bankuen presioek kanpaina aspergarri samarra bihurtu badute Estatu mailan, Hego Euskadin abertzaleen igoerak eta PSOEn beherakada posibleak markatu dute kanpaina. Debate sakonik ez da ikusi eta entzun, hala ere. Batek baino gehiagok aurpegiratu die hori politikariei, eta ia beti erantzuna berdina izan da: «Jendeak badaki hemen bakoitza nor garen».

PNV segurtasuna eta indarra eskaini ditu. Herri Batasunako zenbait buruk, Iñaki Aldekoak kasu baterako, azpimarratu du PNV krisi estrategiko, politikoa eta ideologikoa murgildurik dagoela. Ez dirudi horrek hauteskunde mailan irakurketa garbirik duenik. PNV bozkatzan dutenetatik gutxi dira militanteak proportzioan, eta hautesleek denborarekin Garaikoetxearen lekuan Ardanza ikustera ohitzeaz gain ez dute oso ongi ulertzen Iñaki Oliveri eta Jon Gangoitiren artean egon daitekeen ezberdintasuna.

PSOE-PNV tratua berriro goxoaldiruntz?

PSOeri sekulako beherakada iragarri zaio, eta zenbait komunikabidek, «El

Correo Español» eta «Diario Vasco»k batetik bat, hori tratatzeko erakutsi duten estiloa benetan susmagarria izan da. Asteak pasa eta hautesle zalantzatiek 300.000 izaten segitzen omen zuten, eta behin eta berriro esplikatuta da HB igozten zela PSOE jaisten zen leku eta neurrietan.

Edozein inkestaren urrezko legea da oinarriaren egoera, galderak erantzuten dituztenena alegia, ez dutela aldatu behar. Kasu honetan, hautesleei indar egiteko eginak dirudite, eta fruituak ikusiko dira, OTANen erreferendumean ikusi zen legez. PSOEn jaitsieraren prebisioak oso larriak badira, bestalde, ez litzateke harritzekoa izango ARGIA hau kaleratzeko trantzean den egunean zerbait berezirik gertatzea.

Kanpainako beroen artean Arzalluzek PSOeri kolaboraziorako eta behar izanez gero Felipe Gonzalez presidentetzarako bozkatzeko prest agertu deanean, ondoren Felipek ere bere jarrera ona erakutsiz, legegaldi tratuak martxan jarraitzen duela gogora erazi dio mundu guztiari.

1982ko mapa politikoruntz ala dena gezurra da?

Euskadiko Ezkerrak, «Arrazoiaren indarra» lemaz gain, bipartidismoaren salaketan zentratu du bere kanpaina. Eratorik gogorrenak HBrentzako gordez, sozialistetatik bezala jeldideetatik bere-

ziz bilatu du boto gehitzea, eta kanpaina publizitario nahiko indartsua egin du. Pankarta ugari, pintaketak, txartel asko bazterretan, irratietan kuña mordoa, eta telebistako espota aski postmodernoa. Oposizio erreala bakarria EE dela argudiatuz, Olaberrik azken hilabeteotan biztutako eskandaloei etekina ateratzeko garaia heldua lukete, baldin eta inkestek iragartzen dieten igoera egia bihurtzen bada.

Herri Batasunak bere kanpaina itxaropenean eta halako giro desdramatizatu batean zentratu du, salbu eta Asensioren hileta inguruko gertaerak. ETA eta Madrilgo gobernua epe nahiko labur batera negoziatzera eseri daitezkeen komentzimendua agertu dute bere buruek, eta ohizko mezuarekin batera festa giro bat ere eman nahi izan diote beren kanpainari, kaleetan zintzilikatu dituzten txartel eta abarrekin. Ekainaren 22ak erakutsiko du bere igoerak inkestek iragartzen zutenarekin zerikusirik bazuen, ala dena, bere buruetako batzuek behin eta berriro abisatu duten legez, HB hondoratzeko maniobra bat izan den.

Diputatu euskaldunen lanak Madrilén distirante izateko aukera gutxi du, urriak izaki. 1982ko urriko mapa elektoralak aldatzea bai izango litzatekeela ondoio garrantzizkoa.

Iñaki ZUBIONDO

Zaki Laidi

Les contraintes
d'une rivalité

Les superpuissances et l'Afrique (1960-1985)

LA DÉCOUVERTE

Zaki Laidi

"Les contraintes
d'une rivalité

Les superpuissances et l'Afrique
(1960-1985)"

Ed. La Découverte

Gutxitan topatu gara gure bizitza bestalde ez oso luzean politika internazionalari buruzko hau bezalako liburu interesgarriekin. Afrikaz ikuspegi globalizatzaile eta serio bat izan gura duenak bertara jotzea beste bueltarik ez du. Problematikak azaltzeko duen modu erraz eta sakonean antzematen zaionez, nazio arteko gora-beheretan Zaki Laidi ongi jantzita dago. Halaz ere, abisatu dezagun, errazari sakona nagusitzen zaio: ez bait da "dibulgaziozko" liburua, lapiza eskuan duzula ikasi ahal diren horietakoa baizik.

Lehenbiziko parte batean, deskolonizatze ondoko prozesua kontatzen zaigu. Gero etapa luze bat, 1974garren urterarte, Afrika erdi-bazterturik gertatu bait zen. Gero Angolako zauria: haustura. Harekin batera eta geroxeago respektiboki, Mozambique eta Etiopia. Azkenik bi kapitulu luzeetan handik gaurregunera amerikarrek eta sobietarrek Afrikari buruz izan dituzten jokamoldeak aztertzen dira. Konklusio batzu bukatzeko.

"Egun amerikarren politikak topatzen duen oposizio makala ez da fortuitoa. Afrikako estatuen bulnerabilitate politiko-ekonomikoa erakusten du, halaber Washington-ekin lokarriak estutzetik ateratzen dituzten abantailak..." Eta, beste batean, por ejenplo: "Adarrean, sobietarrek eta kubanoek Etiopia eta Somalia arteko *statuo quo ante*-ra itzultzeko lagundu dute, baina ez diote eskualdeko dinamikari sentidu berririk inprimutu".

Liburuak ematen digun orientazioa egokia ala ideologiaren batek kutsatuta dagoen esateko gauza ez gara sentitzen: ez dirudi behintzat. Seguru dakiguna, mila datu eta pentsatzeko aukera eskaintzen dizkigula. 300 orrialde dira eta 130 libera.

Soldadu batzu Pekin-go karrikak elurrez garbitzen.

Txinaren desarroiloaren giltza: ekonomia

Berri gutxi heltzen da Txinatik azkeneko denboretan; deskalabroa franko nozitu zuen nazioarteko politikagintzan eta agian horrexegatik. Txina barnean, ordea, aldaketa sakonak gertatzen ari direla berriak datozkigu.

Armadan berregituraketa bat gertatzen ari da. Zeuden haika eskualde militarretatik zortzi desagertu dira eta beren orde bestelau sortu dira, eta jerarkia guztia berrikusia izan da; horrekin batera teknologia berritze bat izan da, eta batez ere gaurko izpiritu postmaoista ofizialari leialago jarraituko zaizkion gazteak iritsi dira mandozko postuetara.

Garrantzi gehiagokoa ordea, seguru aski, Armada Herrikoiaaren efektiboak gutxitzeko erabakia izan da: lau milioi soldaduetatik hirutara jeitsi bide da. 1985eko udaz Deng Xiao-ping-ek anuntziatu zuenez, datorren urteko, 87ko ekaina alderako burutu omen liteke gutxiketa hori. Berak esan duenez, Txinaren desarroiloaren giltza bere bilakaera ekonomikoan datza, eta armadak bere lana eman behar du zeregin horretan ere. Orain arte ere, iraultza hasieratik, egon

dira militarrek beharrari lotuak, baina normalean presak, karreterak eta abarrek egin izan dituzte (momentuan ari dira nonbait, Tibet-erako bide bat eginez, 5.000 metrotatik goiti), eta orain kontsumorako zerak produzitzen hasi daitezen nahi dute.

Pasa den urtean hasiko ziren horretan, eta dagoeneko arma konbentzionalak produzitzen diren lantoki gehienek (bostetatik lauk) bestelako aparatuak ere fabrikatzen dituzte, hala nola erlojuak, foto-makinak, kamioiak... Orain arteko atzerapen teknologikoa Estatu Batuen laguntzari esker gainditu ahalko dute.

Orain dela urtebete Li Xian-nian presidenteak Estatu Batuetara bisita bat egin zuen; bertan bake-helburuzko (?) kooperazio militarra sendotuko lukeen akordio bat sinatuko zuten. Kooperazio horrek hari luzea dauka. 1983tik 84era amerikarren arma-salmenak Txinari buruz bikoiz-

tu ziren (bi mila milioi dolar). Ahaztu gabe Afganistango gerrilari Txinak ematen dion laguntza (1981etik 100 milioi dolar), Txinan ezarri diren hamabi entzungailu amerikarrak eta beste arlo batetan Txinak Vietnami begira mantentzen duen tentsiozko egoera.

Horrek ez ditu halaz ere sobietarrekin duela urte pare bat berrasitako harreman onak galerazten. Bi potentzia horiek 1990garren urterarte akordio bat dute sinaturik, 14 mila milioi dolarretakoa. Pazifikoko sobietarrak indartu daitezen bestalde, ez omen ditu txinatarrak bat ere beldurtzen, desplazamendu hori amerikarren interesen kaltetan bakarrik izango delakotan. Espezialista batek esan duenez, Mosku eta Pekin arteko tentsioak arinduko balira, Txinaren interes estrategikoak Ertasiatik Eki-Asiara eta Hego-Asiara transferituko lirateke. Amerikarren gustukoa ez litzatekeena.

Jarrera kontradiktorioak mendebaldean Hegoafrikaren gain

Reagan-ek izkuteazinezko arrazismoa darien deklarapenak egiten zituen bitartean —Hegoafrikako arazoaren sorburua hango beltzak «egoera tribal» batetan bizi izatea litzateke—, New York-eko karriketan milaka lagun manifestatzen zen Pretoria-ren aurka, eta Nazio Batuen Erakundearen Seguritate Kontseiluak ahobatez —beraz EEBBek ere alde boto ematen zutelarik— onartzen zuen eskaera bat Hegoafrikako erregimenari, orain dela egun gutxi inposatutako “espezio-egoera”ren neurriak bertan behera utzi zitzaizkion.

Frantzian presondegi-erregimen pribatu bat izan lezakete

Albin Chalandon, Frantziako justizia ministrariak, Estatu Batuetako bi kartzel-elkarte pribaturik inportanteenetako ordezkariak inbitatu ditu Paris-era, Estatu frantseseko kartzeletan preso denentzako lekurik ez dagoelako, eta sistema pribatu horrekin kostoak gutxitu litezkeelakoan. «Correction Corporation of America» eta «National Correction Construction Inc.» konpainiakoek, agi denez, komentzitu dute Chalandon pribatizazioaren abantailaz. Hitz batez, sistema Iparramerikan behintzat hone-lai izaten da, alegia, Estatuko agintari-ek

presoak kartzel pribatu horietara bidaltzen dituzte, trukean eguneko eta preso hainbateko bat ordaintzen dutelarik, 24-27 bat dolar omen.

Europako parlamentuak Afganistango gerrila ezagutu dadin eskatzen

Europako parlamentuak ekainaren 13ko bileran gehiengoz onartu zuen Afganistan-go herriaren ordezkari gisa bertan aritzen den gerrila ezagutu dadin, “autodeterminazioaren alde” borrokatzen bait da. Parlamentuak konstatatzen duenez Sobietar Batasunak sei urte egin ditu hango lurretan, nahiz eta Nazio Batuen Erakundeko 122 estatuk eta islamdar buruzagiek eta nazio ez-lerotuek segitu dezanaren kontrako bo- toa behin baino gehiagotan emana du- len.

Apartheid-ekin moztuko ote?

Hegoafrikako erregimen arrazistari buruz kontraesanetan murgiltzen dira Estatu Batuek. Pretoria-k eta Washington-ek interes baterakoak dituzte, baina estrategiazko desberdintasun handi bat ere bai: bata eskualde-potentzia gisa dituen asmoen arabera aritzen den bitartean, bestea, potentzia globala denez, espazio zabalagoko asmoie begira egoten da.

Amerikarrek Hegoafrikatik inportazioen enbargoa dekretatu lezakete berraitpatzen dela-eta, honatx espezialista zenbaiten ustetan hori gerta dadin eman beharko liratekeen bi baldintza nagusiak: Hegoafrikaren aurka nazioarteko egitazko konsensus bat eta Estatu hori zinez koarentenan ezartzea. Lehenbizikoak ordea, bere garrantzia eta asmagaitzeko ondorioengatik, Estatu Batuek Sobietar Batasunarekin daramaten enfrontamenduaren lehenetsunaren berplanteatzea inplikatu luke. Bigarrenak, kontrol drakoniarrezko sistema bat inplikatu luke, zeinak Hegoafrikak munduko ekonomian daukan intertzio sendoagatik kondenatuta dirudi.

Anitzetan aipatzen da Europa eta Estatu Batuek Hegoafrikako mineralekiko daukaten dependetia. Inportantea da, baina, amerikarrei dagokienez, ez da beren politika jokabideetan determinantea. Haien galdera, zer galdu lezaketen baino, halako erabaki batetik zer probetxu ateratu lezaketen dateke gehiago. Ez dute garbi ikusten. Hegoafrikako agintarien antikomunismoak eta Ekialde-Mendebalde gatazka generalizatu baten hipotesian mobilizatu lezaketen potentzia ekonomiko-estrategikoak, erabakitzen dute. Afrika beltzeko beste Estatu batzuetan —kontrako neurriak hartzekotan, beti ere— beren posizioa indartu lezaketen, eta aldi berean sobietarra ahaldu, onuragarri liteke, baina pisu gutxiko, eta ez oso seguru.

Pablo SASTRE

Arzalluzek bere buruetako bat ekarri nahi zuen

RAND Corporation: munduko gerra guztiak aztertu eta prestatzen

Xabier Arzalluzek Euskal Herriko biolentzia politikoa aztertzeko esperto batzuk ekartzea proposatu zuenean, Brian Jenkins proposatu zuen besteren artean. Mundu osoan ezaguna den RAND CORPORATION enpresako buruetako bat da. Jenkins ez zen sartu esperto taldean, baina bosteko definiboa osatzen zutenen artean bat bederen, Janke, RAND Corporationekin harremanetan agertzen zen, eta guztiak ere ISCKo partaide edo laguntzaile izanik nolabait lotuak daude enpresa amerikar horrekin. Erreportai honetan saiatuko gara argitara ateratzen armada amerikarreko instituto sarearen eta ministeritza ezberdinen osagai den eta CIArentzako munduko gatazkak aztertzeaz gain beren kontrako estrategiak planeatzen dituen erakunde hori.

«Research and Development» esan nahi dute RAND hizkiek, ikerketa eta garapena alegia. Californiako Santa Mo-

nica hirian dauka bere egoitza, Mains-treet 1700. Esan beharrik ere ez dago sekulako seguritate neurriak dituela,

kanpoan bezala barruan. Barnean, pasiloetatik inor ezin da bakarrik ibili, igo-gailuak erabili behar dira, bertan ari diren enplegatuen kontrola erabatekoa da.

Espertoei «independiente» izatea gustatzen

Bigarren gerra mundialaren ondoren sortu zuen RAND elkarteak US Air Force, aire armadak. Bere helburua: «pentsamentu fabrika» bat izan zedila. Eta helburu horrekin ari diren erakundeen artean famatuenetakoa da.

Etorkizunerako programaketak agertzen diren edonondik, teknologia militar-estrategikoaren eta fisika ikerketen alorretan mugitzen diren proiektu sekretuetan, beti aurkitzen da RAND. 1.000tik gora dira beretzako ari diren zientifikoak, espezialitate guztietan kualifikatuak direnak, eta konpainia horren barruan 250 proiektutik gora burutzen dituzte urtero. Bere presupostuaz dugun azken xifra, berriz, 1979koa da: 50 milioi dolar.

Gaur egun? Zalantzarik gabe hamar halako baino gehiagoko presupostua izango du RAND Corporation delakoak. Sos horietatik, Estatu Batuetako seguritate nazionalako arduradunek deklaratu dutenez, %35 US Air Forcetik datozkie; beste %30, defentsa ministraritzako departamentu ezberdinetatik. Eta gainerantzekoa instituto zibiletatik: multinazionalak, fundazioak, CIA bera... Diru iturriak hain garbiki militar-erakunde pribatu eta independente moduan aurkeztu nahi izaten du bere burua.

Brian Jenkins, antiterrorismoan izen bat

RANDen lana ez da izaten militarrentzako bakarrik, gobernu amerikarraren gainerako departamentuentzako ere ari da. Justizia, kriminalitatea, hezkuntza eta abarretan ere ikertzen du.

Erakunde horretan «seguritate eta gatazken ikerketarako departamentua» delakoaren buru da Brian Jenkins, Xabier Arzalluzek hasiera batean Euskal Herrira ekarri nahi izan zuena. «Txapel berde» edo eliteko soldadu izan zen Vietnamen, eta han ere RANDentzako ari zen lanean. Vietcongeko presoak berak interrogatzen zituen. Handik «terrorismo» azterketak egiterako urratsa logikoa zen, nahiz eta berak ez duen parte zuzenki hartuko operazio antiterroristetan.

Mundu osoko polizia pasatzen dizkie terrorismoari buruzko informazio inportanteak. Baina beste bezerorik ere badu: gobernuak, defentsa ministrari-

tzak, kanpo arazoetako ministraritzak, CIA bera... Horrela, Jenkinsek, eta RANDek ondorioz, ez bakarrik mundu guztiko agintariei pasatzen die informazioa, guztien informazioa jaso ere egiten du. Hortara joan zen Jose Barrio-nuevo ere duela gutxi Oakleyra, informazio trukea egitera.

RANDentzako ari diren zientifikoek urtero 400 liburutatik gora ekoizten dute. Prentsa arduraduna den Paul Weeks—ek adierazi zuenetik, RANDen azterketatik %20a ez beste guztia plazaratzen omen da. %20 hori gobernu amerikarrak «segurtasun nazionaleko-tzat» izendatua dauka.

Vietnamerako bonbardeoak kontseilatu zituzten

Behin bakarrik hautsi da sekretu hori orain artean. Daniel Elsberg—ek, «Pentagonoarentzako eta RANDentzako lan egina bera, McNamarak egindako ikerketa kopia eta 1971ean «The New York Times»ek argitaratu zuen. «Penta-

Holako lanetan ibili zen Brian Jenkins Vietnamen, beti ere informazio bila.

gonoko Paperak» deitu ziren haiekin Elsbergek demostratu nahi izan zuen lau presidente iparramerikarrek Kongresoa engainatua zutela Vietnami buruzko gomendioetan.

Brian Jenkins, vietnamdarrek interrogatzen zituen eliteko soldadu izanik, eta RANDen zerbitzuan, Vietnameko bonbaketa masiboak erakarri zituen lanean partaide izan zen. Peter Watson—ek bere liburu ezagun batean,

2020. urteraino dena kalkulatu dago

Etorkizuna ere aztertzen da RAND Corporationen. 2020. urteari begirako txosten bat aurkeztu zen 1976an, bere zientifikoek leku askotako espertoekin batera prestatua. Izenez: «estrategia bakesuei begira». Gizadiaren etorkizuna sei alor nagusitan esplikatzen du: zientzien aurrerakuntzak; populazio gehitzearen kontrol azkarra; automazioaren garapena; planeten arteko nabigazioaren aurrerakada; gerren eragozte; etorkizuneko gerra sistemak.

Gizona konputagailuekin nola lotu

1976 hartatik aurrerapen nabarmenik izan da: itzulpen automatikorako minikonputagailua, nerbio sistemarekin zuzenki lotutako organo artifizial plastikozkoak txertatzea, laser irradiazioaren erabilkera eta beste.

1990erako RANDek iragartzen du bizi artifiziala lortuko dela espezie primitiboak ekoiztuz, molekula-autorreproduzioaren bidez; eskualde mugatueta eguraldia kontrolatu eta manipulatzeko posibilitatea; giza elikadura gai proteinikoez ordezkatzeko, era komertzial batean, herri atzeratueta gosea eta gaitz asko konponduz.

1995erako erdietsiko direnen artean, gaitz psikiatrikoak metodo kimiko eta fisiologikoekin konpontzea eta gizakia virus eta bakteriek sortutako gaitzen kontra immunizatzea aipatzen dira. 2000.erako, akats genetikoak kimikoki

zuzentzea kalkulatzeko, egitura genetiko berreraikitzearen poderioz. 2010.ean kalkulatu da gizakiaren organoak sortzeko sustantzi kimikoak produzitzea, mutazioei dagokien kasuetan; inteligentzia erabil aldi bakar batez gehituko duten botikak ere bai.

2020.era konputatzeko, gizakiaren zerebroa konputagailu bati zuzenean lotzea, eta baita grabitazio indarra kontrolatzea ere, espazio bidaierako horrek ekarriko dituen aldaketa guztiekin.

Bioteknologia eta eguraldiaren kontrola

Guzti hau, zalantzarik gabe, bizi dugun sistema hobeki estabilizatzeko ari dira prestatzen. Gosez hiltzen ari diren herrien arazoak proteinaz konponduko dituztela esatea demagogia merkea da, gaur egun ez bait dira munduan aski janari ez delako hiltzen, esplotazio sistemaren ondoriozko banaketa zentzuga-beagatik baino.

RAND mutazioen ondorioetan hainbeste saiatzeko badu esanahia: mutazioak gerra kimiko eta biologikoen ondorio dira. Teknologia genetikoak eta eguraldiaren kontrolak ere gerrarako dute beren baliorik interesgarriena. OTANek bere estrategian duen gerra globalerako.

Interesgarria da ARPA erakundeak—Advanced Research Projects Agency—RANDekin burutzen duen

proiektu bat. Gizakiaren burua armarekin konputagailu bidez lotzeko proiektuan ari dira, eta hegazkin bateko pilotu baten zerebroa elektrodoen bidez ordenagailuarekin lotuta, honek irakurri beharko lituzke pilotuak hitz bat pentsatzen duenean sortzen dituen eragin elektrikoak.

Zientifiko kolaboratzaileak nonahi

Espainiar batek hartzen du parte horretan. Madrilgo Ramon y Cajal institutoko zuzendaria, Delgado doktoreak Estatu Batuetako Yaleko unibertsitatean egin zuen lana 1972a arte. Unibertsitate hark konferentzia antiterroristetan parte hartzen du normalki.

Delgado honek 1981ean Psikologia Politikorako Elkarte Internazionalak eratutako konferentzia batean parte hartu zuen, Estatu Batuetako, Israel, Kanada eta Europako zientifikoekin batera. Han zen Gasteizko gobernuak kontratatutako duen Horchem ere, eta bertan terrorismo delakoa, pazifismoa, mugimendu feministak eta abar estudiatu ziren.

Gizakiaren zerebroa konputagailuarekin lotzeko bere esperimentuak aurkeztu zituen bertan Delgadok. Denbora luze tximuekin aritua da, baina gizon batekin ere probak eginak ditu. Delgadoren seminarioak honako izen hau zuen: «Conflict and Cooperation. The Brain Mechanism and the Environment».

«Gerra psikologikoa» deituan, think—tanks institutuek gerra psikologikoa barruan eginko ikerketak sekretupean mantentzearen ondorioak aztertzen ditu: «Adibiderik itsusia behar bada US Air Forceren pentsamentu fabrikak, RANDek, 1964tik 1969ra Vietcongaren moral eta helburuez egindako azterketa izan daiteke. Metodo txarrerengatik, antza, Vietcong bere indar militarren azkenetara iritsia zela esan zuen, eta Vietcongaren borondatea birrintzeko aste gutxi batzuetan airetikako eraso bat egin behar zela, erresistentzia suntsitu eta gerra bukatzeko zela».

Inbestigazio hau egon zen L.B. Johnson presidenteak Vietnam masiboki bonbardeatzeko erabakiaren oinarrian. Estrategia honek vietnamdar askoren heriotzea erakarri zuen eta ziurrenik gerra luza erazi zuen. Ikerketa hau ARPA edo «Advanced Research Project

Agency» eta RAND Corporationen artean burutu zuen, eta horregatik hauek beren jabego pribatutzat jotzen zuten. Kongreso amerikarrak ezin zuen eskuratu.

Militarrentzako «barne etsaia» ezagutu

Ez dago RANDarentzako interesgarri ez den ezer. Bere lehen fasean armada-aren arazoetan murgildu zen nagusiki, bere eskuhartzeak militar, paramilitar eta psikologikoen ondorioak landuz. 1949an airezko eraso baten ondorio psikologikoa estudiatu zituen. 1948—49an Berlingo «aire zubia»n ari ziren pilotoen moral erortzearen kausetan arakatu zuen. Gero berriz gerra anticolonialistak eta Vietnam.

Baina geroztik beren alorra asko zabaldu da. Brian Jenkinsek plazaratu dituen 150 dossier eta txostenen artean

gaiak ugariak dira: «Komunikabideetatik terrorismoak lortu dezakeen arrakasta psikologikoa», «Estatu Batuetan kriminal bihurtu daitezkeen antinuklearraren arrazoinak eta jokabide posibleak», «Bahitzaileak eta beren biktimak, lagunak, maitaleak».

Alkoolismoa eta metodo terapeutikoak ere aztertzen ditu RANDek, komunikazio militarretarako satelite sistema berri batean inbestigatzen du, arraza gatazkak... Preso politiko alemanen gutunak RANDek analizatzen dituela zioen informazioa ez da sekula gezurtatu. Gerra nuklear batean suertatuko liratekeen behar estrategikoak eta ondorio militarrek ere inbestigatzen ditu.

RAND erakundearen lanak dibertsifikatzeko motiboak ematen dituen arrazoinik ez da falta: Estatu Batuek porrot egin dute zenbait gerratan, estatu berriak sortu dira, nazio askapen mugimendu berriak bezala, OTANek «barne etsaiaren» beldurra areagotu du.

Gerra psikologikoa jakitun

Gerra psikologikoa buruzko ikerketak Beaufre, Trinquier, Kitson eta beste hainbaten estudioen haritik datoz; hari honetatik ikusten bait da gerra mugatu berrietan erabakitzailea izango dela buruetako bataila. Horregatik azpimarratzen da populazio kontrola, ekonomia, politika, justizia eta dena kontraintsumentzian integratzea, neurri prebentiboen areagotzea...

Yankiek bigarren gerra handiaren ondoren gerra klasikoan beharra mantendu zuten, eta gerra psikologikoa prestatzen zuten institutuek beren lana zuzenki arazo militarrekin loturik egin zuten. Aldaketa Kennedyren agindupean iritsi zen. Zientzia sozialetako institutuei garrantzia handiagoa eman zieten, psikologia, antropologia, soziologiari. Beren ikerketak sistematiago egituratu zituzten, bi adarretatik. Bate-

Estatu Batuak «antiterrorismoa» esportatzen

Estrategi azterketak egiten dituzten beste erakunde batzuk ere aipatu behar dira.

TRADOC, «US Army Training and Doctrine Command», thinktank militar bat da. Berak landu zuen OTANen «Air Land Battle 200» famatua. Hura da OTANen estrategia globala, gaurko dotrina militarra, eta gerra integratuen oinarritzen da: gerra globalizatu horrek bere baitan hartzen ditu gerra konbentzionaleko eraso ofentsiboa, eraso nuklearra eta gerra kimikoa.

Arma biologikoa ere osagarri beharrezko bezala kalkulatzeko dituzte. Ikerketa militarrean, bioteknologiak gero eta garrantzia handiagoa dauka, eta hor sartzen dira manipulazio genetiko eta baita selekzioa ere, «human engineering» delakoaren bidez.

Gerra biologikoa jadanik esperimentatzen

Fort Detrick da armada amerikarraren ikerketa biologikoen zentro. Arma kimiko eta biologikoen inbestigaziorako, 1983an 820 milioi gastatu ziren eta 1.400 1984an. Etsaiaren lurralean virus eta baaktieriak erabiltzea aztertzen da. Horrela, eta Marylandeko uni-bertsitatearekin batera, kolera, tifus eta malaria esperimentatu zuten hiru urtez presoekin, 1979an plazaratu zen arte.

Ondorioak martxan daude jadanik. El Salvadorreko sindikalistek salatua dute virusak zabaldu dituztela yankiek beren herrian. Baina horiez gain arma

etnikoak ere ari dira ikertzen, etsaien egitura genetikoaren arauerako gaitzak sortzeko.

SORO edo «Special Operations Research Office» delakoak, Estatu Departamentuaren agindura egiten du lan. Famatuena Chilen egindakoa izan zen. 1965etik lan interdisziplinario bat egin zuten, eta hori deitu zen «Project Camelot». Chileko egoera soziala destabilizatzeko balioko zuten faktoreak analizatu ziren, eta CIAk bazi-tuen Allende hondoratzeako behar zuten datu guztiak.

Cassinello ere handik pasatu zen

Ikerketa erakunde guzti hauek armada amerikarrarekin daude bat eginak. Ipar Carolinako base militar batean, Fort Braggen, dago «Delta Force», eskuhartze azkarreko tropa berezia. Fort Braggen dago gerra berezi-tarako eskola ere, 1950ean sortua eta gerra psikologikoa eta gerra berezietan espezialdua, antigerrilla barne.

Baina gerra psikologikoa inbestigataez gain, mundu osoko polizia eta militarrek han entrenatzen dira. Han ikasten dira tortura metodo berriak, ekintza antigerrilleroetarako teknikak, antiterrorismoa, gerra zikina. Antiterrorismo espainiarraren buru den Andres Casinello 1966an egon zen Fort Braggen, eta bere liburu batean biltzen ditu Beaufre, Kitson eta abarren esperientziak.

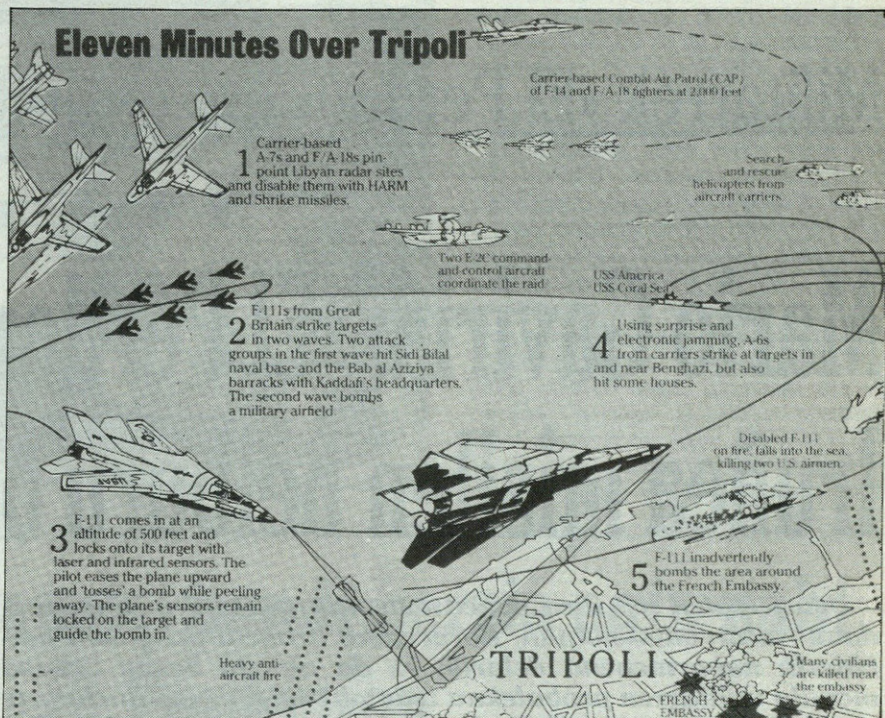
Pribatu itxuran,
militarrentzako
estrategiak
planeatzen ditu
RANDek.

Gerra biologikoa eta antiterrorismoa, gerra estrategia beraren osagai.

tik, gerrarako eta antiterrorismorako gerra psikologiko neurriak, oposizioa suntsitzeko. Bestetik, prebentzio neurriak: programa ekonomikoak, irakas-kuntza, osasuna, gerra psikologikoa.

Testuinguru honetan, neurriak ugarriak dira: CIAren lana, fundazioak, alderdi politikoak, sektak, gazte eta ikasle erakundeak, sindikatuen finantziaketa, kazetariak, kultur zentroak, irratiak, natalitate kontrola... Eta gerra zikina ere ez da falta.

Baina prebentzioa ez da beti aski, eta Ronald Reaganen 138. arauak lege bihurtua du Shultz Estatu Idazkari zenean inauguratutako lerroa: terrorismoaren kontrako kontsentso batera iritsi beharra dagoela indar militarra erabiltzeko, horrek bizi errugabeen galera ekarriko balu ere. Libiaren kasuan garbi gertatu da. Brian Jenkinsek 1984ean adierazia

Aurretik gerra preparatzea beharrezkoa da; batailaren ondoren fruituak neurtzea ere inportantea da.

zuen lerro gorri hori: «Behin lerro hori iraganik, erantzun militarra eman behar da. Orain, ez dakit lerro hori bost enbaxaden kontrako 5 atentaturen ala 25en ondoren pasatzen den».

OTANen estrategia politiko-militarrean

Karrera egiteko leku interesgarritzat jotzen da zientifikoen artean RAND Corporation. Hortik pasatzen direnek Estatuan errezago aurkitzen dute lana,

eta gobernu amerikarrek han bilatzen dituzte beren espertoak kanpo arazotarako, defentsarako, etabar. Holako thinktank indartsu batek pisu handia du Estatu Batuetako gobernuaren baitan.

OTANeko lan taldeetan parte hartzen du, gerra nuklearraren arriskua eta «Air—Land Battle 2000» gerra integratua estudiatzen dutenetan. Talde horretan parte hartu zuten RANDeko esperto batek, Roy A. Werner, CIAko Robert Bowie—k, lehendakari-ohi izana. Lane Kirkland eta Jay Lovestone, AFL-CIOI sindikatu elkarteko lehendakari eta kontseilariak —sindikatu honek pasa zion CIAren dirua ELA—STVri; kalibre guztietako militarrek; eta Johns Hopkins uunibertsitateko ordezkariak, George Washington Unibertsitatekoak, etabar.

RAND Brian Jenkinsen bidez dago «Terrorism» aldizkariaren argitaldarian, eta horretan idazten dute Euskal Herri-
ra etorri diren espertoetako batzuek. RANDeko partaiderik ez da falta ohi, bestalde, bilkura antiterroristetan. Eta gerra psikologikoan bezala arma berrien garapenean zerbait esan beharra daukaten hospitale, unibertsitate, instituto eta abarrekin harreman estuak dituzte.

Gatzaga Taldea

Ertameriketa gerra guztien laborategi bihurtu da.

Militarrek «El Perdon» ere ez dute barkatu nahi

Mario Gaviria: «El Perdoneko baseak Iruñea misilen helburu bihurtzen du»

Ugari izaten ari dira azken urteotan militarren mugimenduak Nafarroako zoluan. Bardeetako tiroketa poligonoa adibiderik nabarmenena delarik, ez da ahaztu behar Urbasa mendia militarren probalekua izan ohi dela, ez eta duela urte gutxi Belagoan ezarritako koartelaren kasua. Bestalde, Iruñeako Udaletxeak erosi zien militarrei, ederki ordainduta, Gotorlekua, zeina militarren eskura pasatu baino lehen herriarena bait zen. Eta hori bezalako negozio borobilaren ondoren, orain «El Perdon»eko koartelarekin mehatxuka datozkigu. Ez dirudi azken denbora hauetan izandako mugimendua kasualitatea denik. Aitzitik, azpitik estrategiaren bat izan daitekelakoan, M. Gaviria soziologoari galdetu diogu arazo honetaz.

Militarren egitasmo eta estrategiak ezer gutxi aztertu izan dira gure artean. Oraingo arazo honi Gaviriak puntua jarri dio.

ARGIA.— Nafarroa eta militarrek, militarrek eta Nafarroa. Egiguzu honetaz, Historiari begira, gogoeta txiki bat.

MARIO GABIRIA.— Historikoki Iruñea Pirineotako atea da, Jaka edo Seo diren modu berean. Hau XVII. mende-

tik gertatzen da, muga lehen aldiz egin zenetik. Pirineotatik bospasei aran biltzen dira Iruñeara. Horregatik, erromatarren garaitik garrantzi estrategiko hori kontutan hartuta izan da. Felipe IIekin Gotorlekua eraikitzen da. Honen funtzioa biztanlegoa, herria kontrola-

tzekoa da, eta, bigarrenik, Frantzia aldetik etor zitezkeen erasoak kontrolatzea. Hala ere, nik esango nuke bigarren kasu honetan ez dela inoiz funtzionala izan. Hain zuzen, frantsesak etorri zirenean gotorlekuak etsi egin zuen behala. Beraz, militarren kabia eta biztanlegoarekiko kontrola suposatzen du gehienbat. Gero, artilleria hobetzen joan zen heinean, beste enklabe bat sortu zen, San Kristobalgo fuertea, Ezkaba mendian. Konturatzen bazara, Jaka-ko estruktura berdina dugu hemen. Gerora datoz Aizoaingo koartelak, eta orain «El Perdon»goa dator.

A.— Esan daiteke koartelarekin ikuspegi estrategiko berri baten aurrean gaudela?

M.G.— Koartel edo base berriak hiru funtzio beteko lituzke: Batetik, lehen Gotorlekuaren bidez egiten zen bezala, Iruñearen kontrola, bigarrenik CAV-etik sor litezkeen matxinaden kontrola eta hirugarrena eta inportantea, META delako planaren barruan ematen zaion papera. Plan hau OTAN-en strategiaren barruan dago eta ez kasualitatea Martxoko erreferenduma pasatu ta gero azkartu dela. META barruan 14 base daude eta horietako bat «El Perdon»ekoa da. «El Perdon»eko basea, Baionarako errepede-proiektua eta Donostirako autobia, guzti horiek OTAN-en plan berberaren aspektuak dira. Guzti hori pentsatuta dago gerra izan Europa Erdialdean eta gaizki atera ezker atzera jotzeko, errepliega egiteko. OTAN-en erretaguardia asuntua da.

A.— Azaldu ezazu zerbait gehiago errepede eta komunikabideena, interesgarria dirudi eta.

M.G.— Orain artean mugarako bi-deak baziren (Belate, Azpiroz etabar). Egin nahi dituzten bi berri horiekin (Al-dudeserainokoa eta Donostirainokoa)

Frankoandia izeneko soroan eraiki nahi da kuartela. Ez da ba beste txiki haren oroimenez izango?

Militarrek koartel handi berria egin nahi «El Perdon»en

Duela bi hilabete edo albiste txundigarria atera zen Nafarroako kazetetan: Militarrek gaurko koartelak desegin eta Frankoandia izeneko finka batetan paratzeko asmoa agertzen zutenekoa. Frankoandia Iruñea ondoko «El Perdon» izeneko mendiko soroa da. Albisteak erantzuna ekarri du. Valdizarbe eta inguru herriak bildu dira Batzarre iraunkorrean honen aurka egiteko. Azkeneko bilera eta asanblada Utergan egin zituzten. Bertara joan ginen eta Batzordeko partaide batekin aritu ginen solasean.

ARGIA.— Nola izan zenuten hemengo Udalek militarrek asmoaren berri?

BATZORDEA.— Orain dela bi hile albiste bat agertu zen Nafarroako prentsan, eta bertan Urralburu jaunak esaten zuen Frankoandia proposatuta zegoela militarren koartel berria hortxe eraikitzeko. Militarrek etorri ziren Frankoandia erostera eta baietz esan omen zuten, nonbait.

A.— Zein baldintzatan jabetzen dira militarrek Frankoandiaz?

B.— Frankoandia Nafarroako Gobernuarena da, beraz, nafar guztiena, eta ez dakigu zeren truke ematen den. Ez dugu Urralburu eta militarren tarteko akordioaren berririk.

A.— Albistea prentsan etorri baino lehen abisuren bat pasatu zizuten zetorrenaren jakinaren gainean egoteko?

B.— Ezta urrundik ere. Hemen uraren kontua dela eta Diputazioko hainbat esperto etorri izana da kontu horiek aztertzea. Puente eta Obanoskoek Riezu aldera jo behar izan zuten ur bila. Hori dela eta, hemen administrazioarekin izan ditugun harremanak ura zela eta

gauzatu dira, baino es besterik. Horregatik ez dakigu ez zenbat soldadu ekartzeko asmoa duten, ez zer nolako asmoak dituzten, hemengo udaletxeok ez dugulako inolako informaziorik izan. Dakigun gauza bakarra, hori bezalako 600 Ha-ko hedadura duen finka monstuo militar bihur daitekela da.

A.— Albistea jakin zenutenean, zer nolako erantzuna sortu zen?

B.— Hasieran, herriz herri tratatu zen gaia, ikusteko zer pentsatzen zuen jendea. Hortik, 28 herri, hau da, eskualde honetako herri guztiak kontra jarri ziren eta honekin batera herri bakoitzean ordezkaritza izendatu zen koordinadora edo batzordea osatzeko. Honela sortu da koordin. dora. Datorren urratsa Urralbururekin elkarrizketa eskatzea izan da. Pasa den aste honetan ezi ndela gurekin egon esan du eta ia aste honetan berarekin egotetik ba ote dugun. Bestalde, oso garbi dago zer hitz egin behar dugun Urralbururekin: Atzera egin dezala esan behar diogu, besterik gabe.

A.— Zeuen ustez, zer ondorio izan dezake koartela jartzeak?

B.— Hemengoa nekazari giroa da, az-

bost izango lirateke mugarako bideak (bide inportanteak, noski). Autobiaren kasuan, ezkerria ez da ongi jokatzeko ari, nere ustez. Dagoen bidetik autobia berria egin beharrean, Leizaran izorratu nahi dute, eta hori militarren interesen alde bakarrik. Gero bada beste plan bat, Iruñatik Logroñora errepide berria egitearena, alegia, hobetzeko bi tokien arteko komunikabidea militarren ikuspegitik, noski. Nola bestela esplikatzeko da bide berria egitea 700 kotxe eguneko ibiltzen badira bakarrik?

A.— Nola osatzen da azpiegitura?

M.G.— Batetik, Noaingo aeroportua ondo ondoan dago, Elomendi eta «El Perdon» bertako transmisio-zentruak, eta Campanas-en bada trenaren ere. Horretaz gain Potasas-eko meazuloen asuntua dago. Potasas itxi zen baina

ken urteotan bizi-kalitatea majo hobetzen ari da. Iruñeako jende asko etortzen da honera ere, eta «El Perdon» delakoa asteburuetan pasiatzeko eta eskursioak egiteko toki aproposa da. Guzti honek aldagaita izugarria izango zuelakoan gaude. Bestalde, inguru naturalarentzat, landare eta animalientzat, kaltegarria izango litzateke koartela jartzea. Gero seguridadearen gaiak ere kezkatzen gaitu, bai militarrek sor lezaketen armaren garraioa dela, bai armak berak direla. Ekonomikoki, nahiz ta militarrek besterik esan, ez dugu onurarik inondik ere ikusten. Garbi dago horrek ez duela soluzionatuko langabezia edo hemengo arazo ekonomikoa. Are gehiago, orain nekazari batzuek hasiak ziren mahats klase berri bat esperimentatzen mahastietan, eta militarrek ekarri nahi dituztela jakin izan balute ez zirela esperimentatzen hasiko esaten dute nekazariak. Beraz, ondorioak erabat kaltegarriak dira.

(Zuek lerro hauek irakurtzean burututa izango da iada 15ean Utergan egin behar dute festa).

B.— Festa horrekin dugun asmoa hau da, eskualde honetako herriak elkartzea armonian eta anaitasunean eguna pasatzea, erreibindikazioa ahaztu gabe, noski. Geroxeago sakonduko ditugu hasiberriak ditugun harremanak talde ekologista, mendigoizale eta antimilitaristekin, bai eta eskualdekoak ez diren Nafarroako beste hainbat herrirekin, horrela erreibindikazioa eta debatea aurrera eramanez ahal izateko, orokorragoa eta sakonagoa izan dadin.

JA

ARGIA

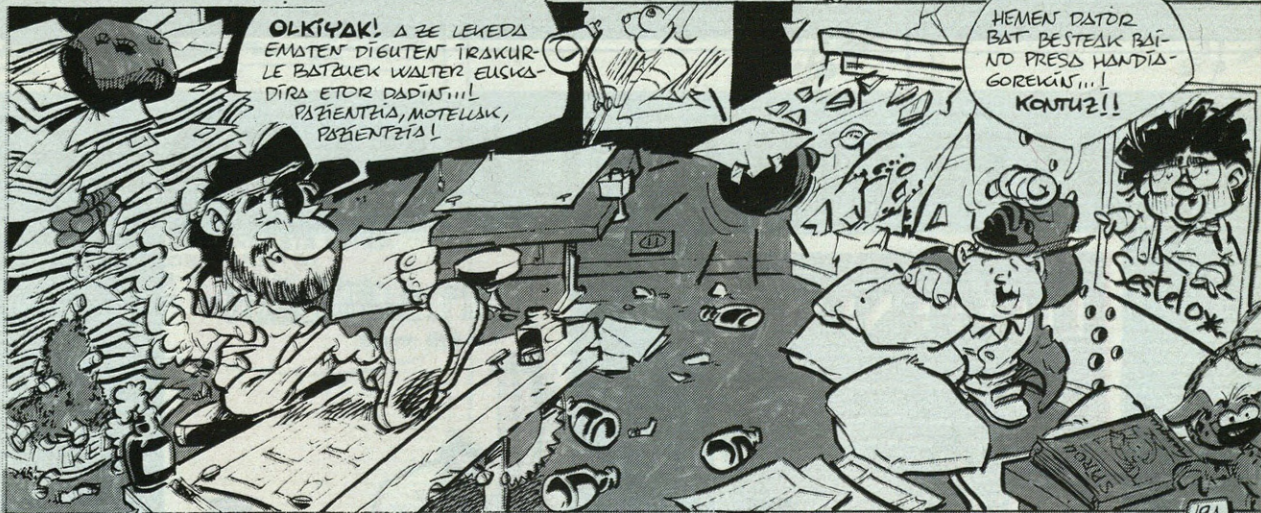
«Tarttalo» eta «Jaizkibel» en laguntzaz

K O M I K I A

21. zenbakia

Varela & Lopez

Walter
Garuñachia
86

BOR-
KUTU

kirolzaleen zerbitzutan

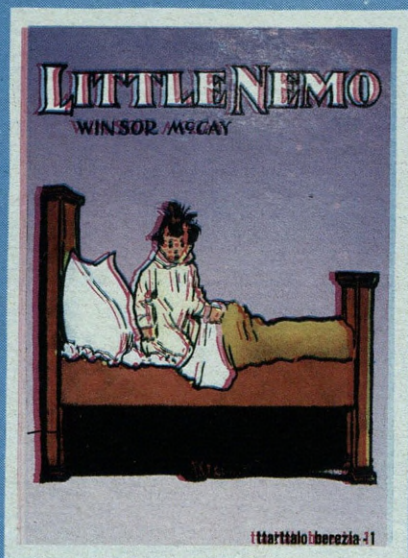
miner

donostia

271050 eta 270447

EZ UTZI IRAKURRI GABE

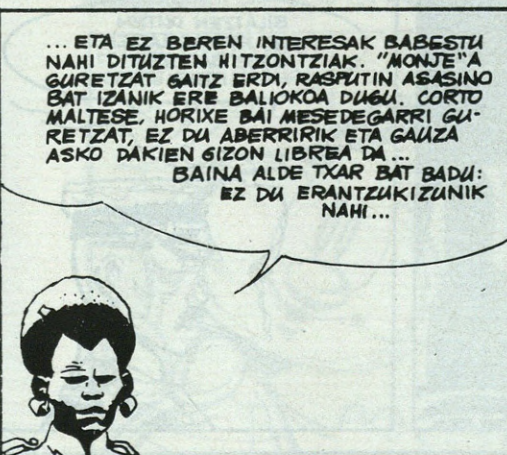
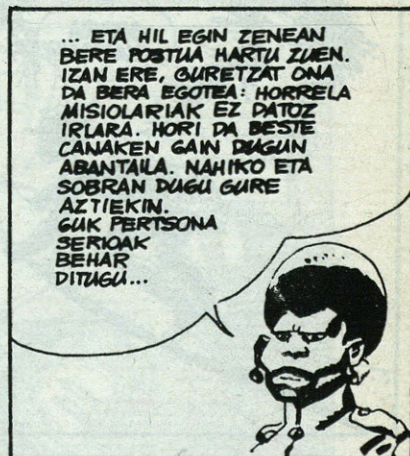

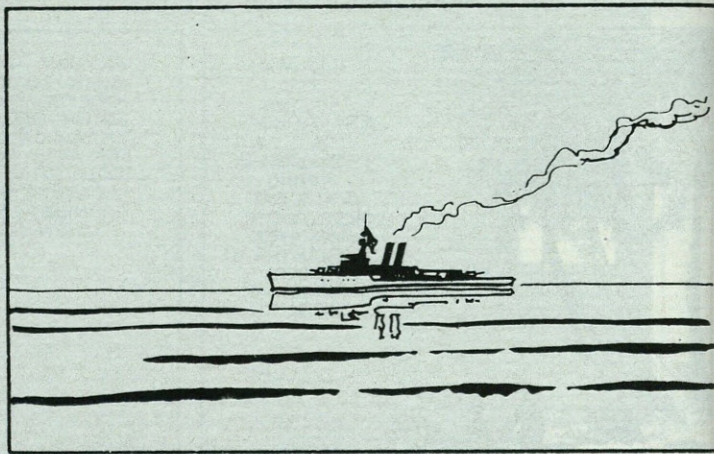
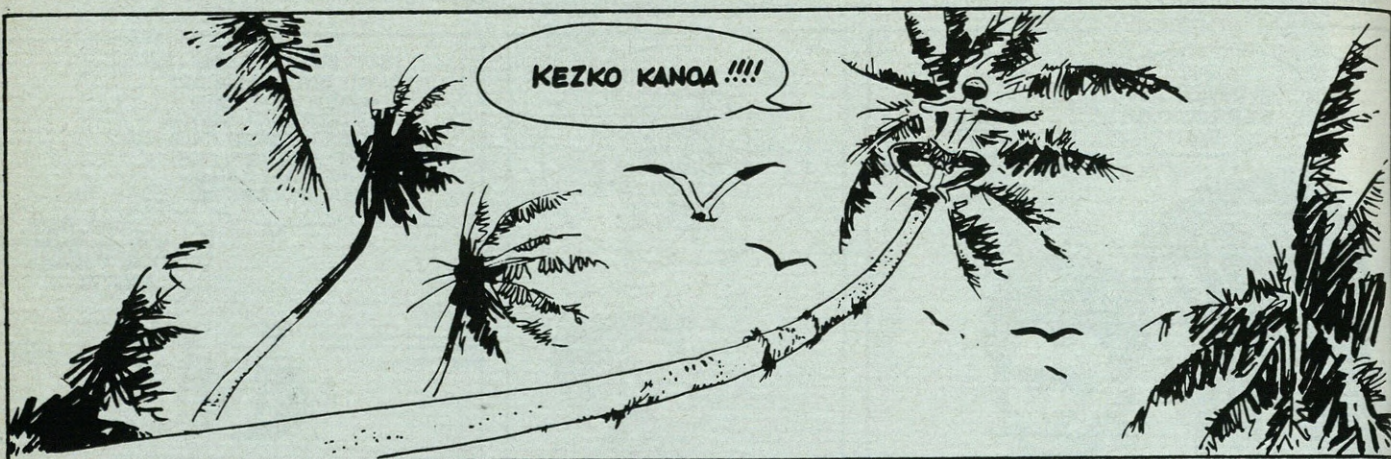
NEMO TXIKI Aren ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALO Argitaletxea

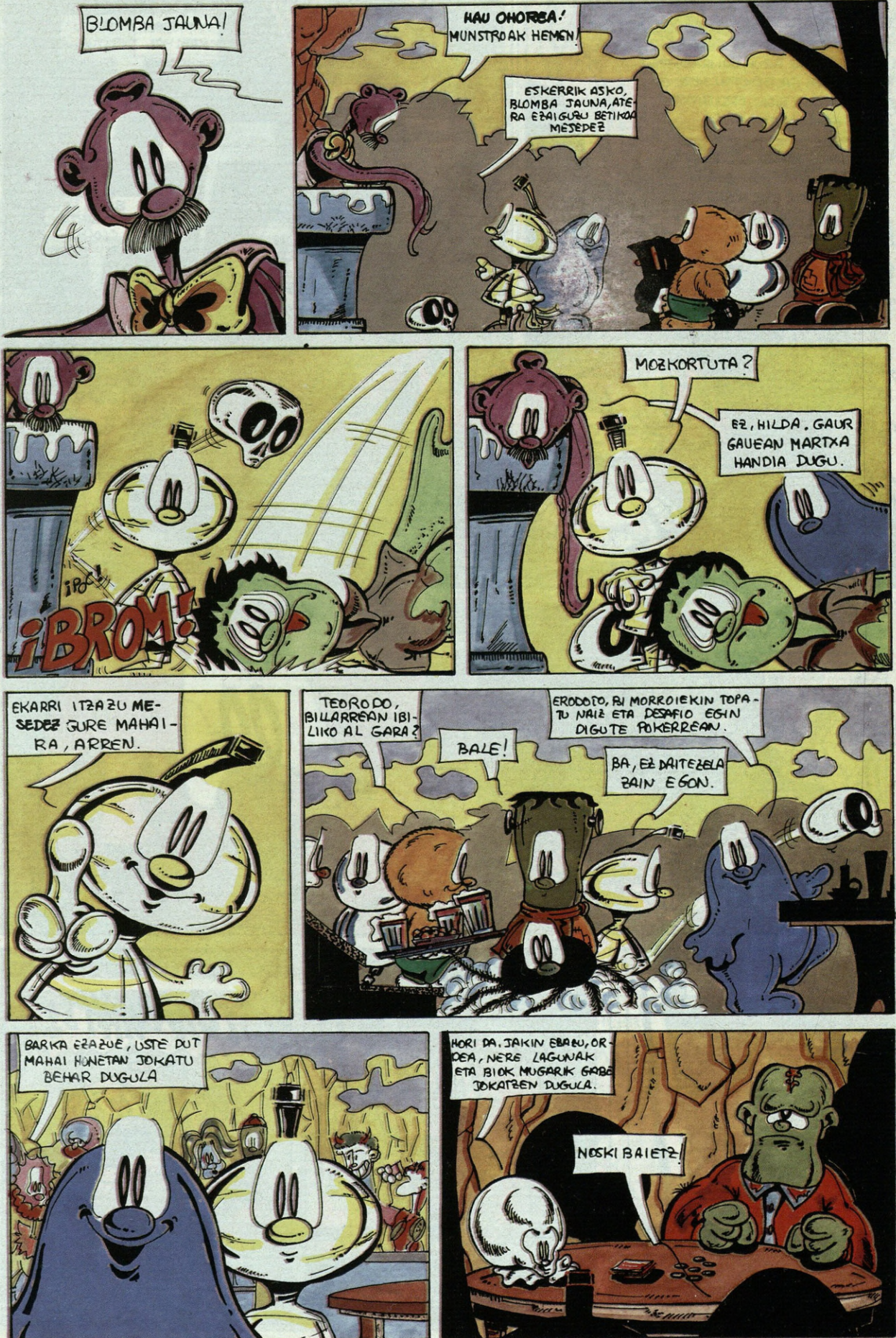
CORTO MALTESE: ITSAS GAZIKO BALADA (21. kapitulua)

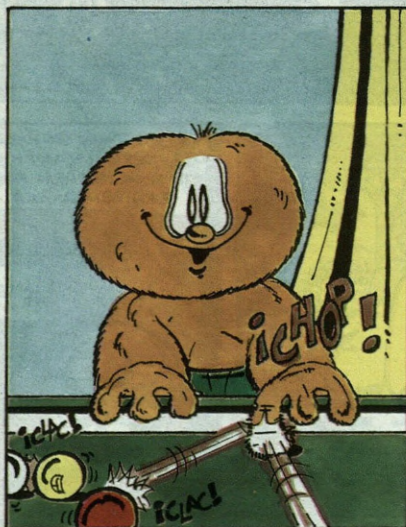
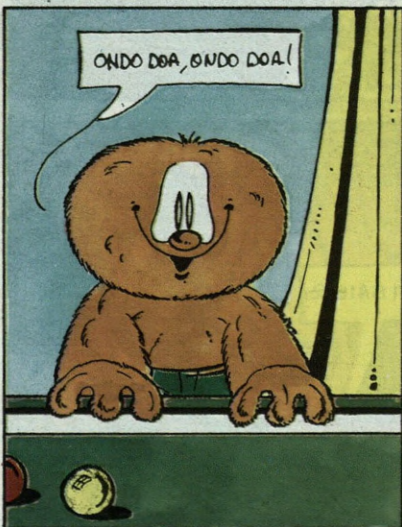
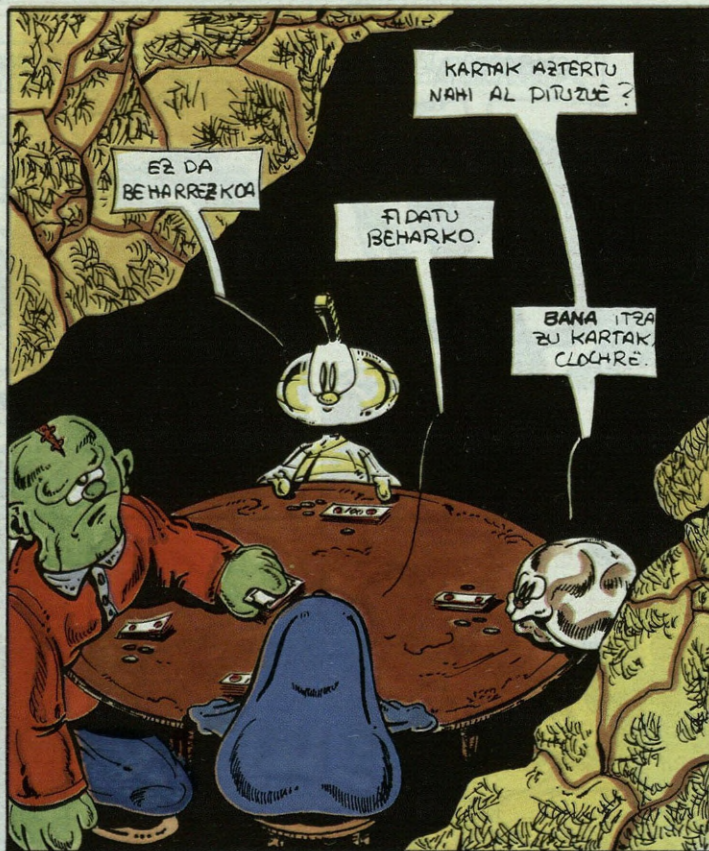
Aurrekoaren laburpena: Inglesek jaso dute submarino bat piraten modura gerra egiten ari dela berria. Bestetik, irlan, Kaskezurrek berebiziko notizia eman dio Pandorari: Corto Maltese ez zen hil «Monjea»k amildegitik bota zuenean.

Aurrekoaren laburpena: Euria dela eta, pic-nic delakoa egin gabe utzi behar izan dutenez, ohizko pub batetara joatea erabaki du gure munstro koadrilak. Bertan dagoz, beraz.

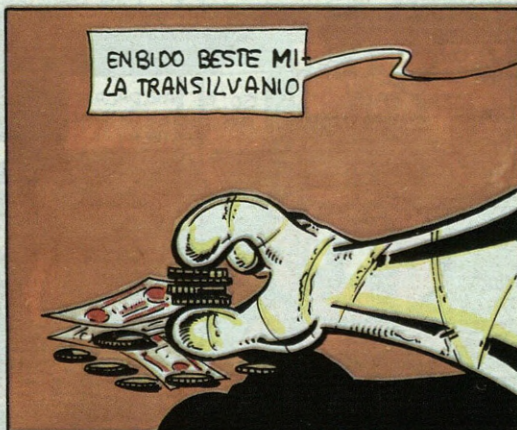

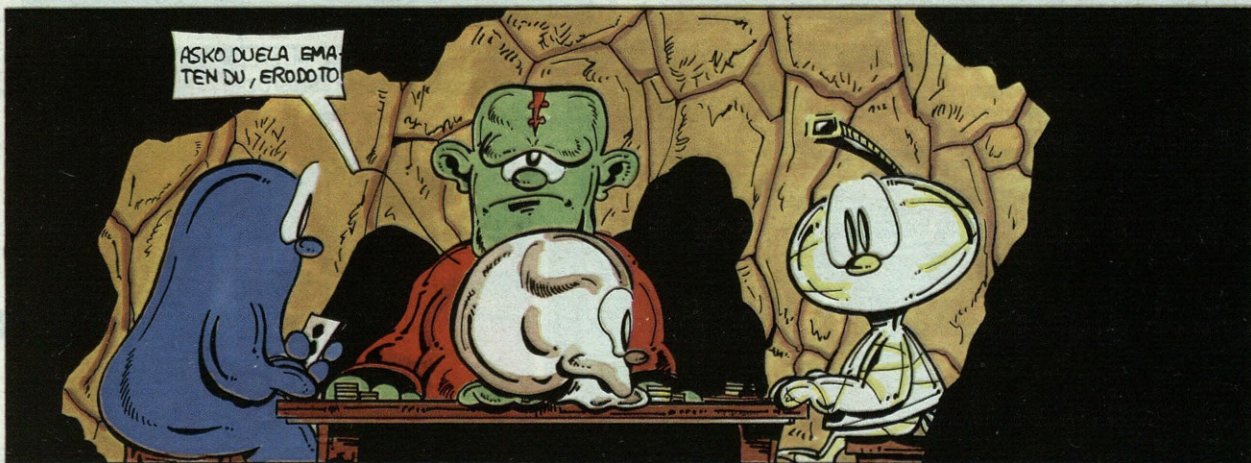

ADIZU, EA KENTZEN
DITUZUN HATZAMARR
HORIEK TAFETE GAINE
TIK, TRANPARI!

LAPURRA!

ENBIDO BESTE MI
LA TRANSILVANIAO

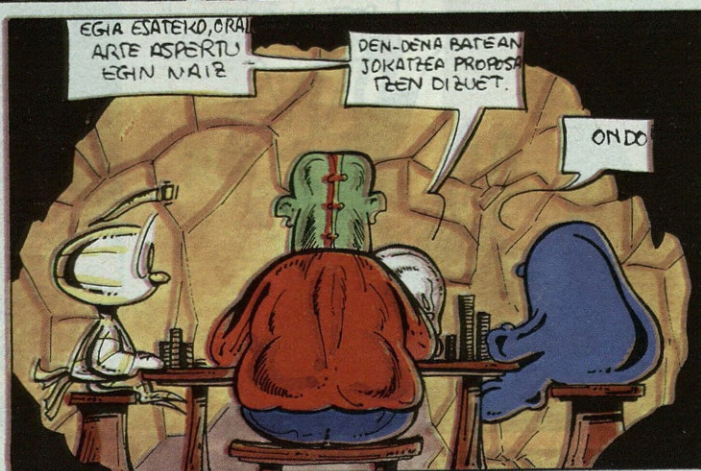
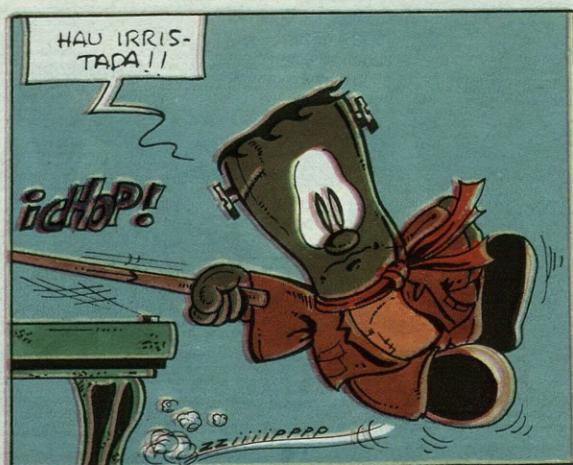
ASKO DUELA EMA
TEN DU, ERODOTO

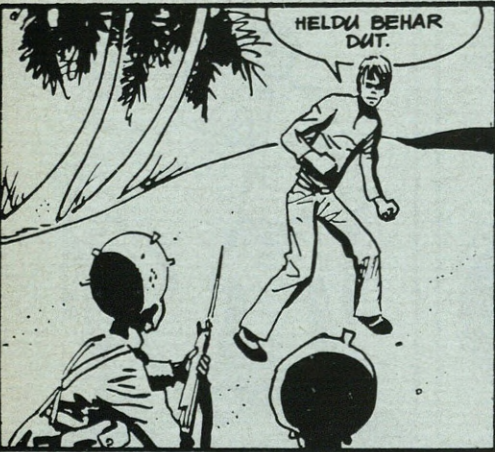
HORI ETA BESTE
BOST MILA TRAN-
SILVANIAO ENBIDO

BALE, EDUKI BOST MILA
HORIEK, ESKAILERA
DAUKAT

BITARTEAN, JAPONIARRAK "IZKUTUA" N
WARRERATZEN DIRA...

ARRAROA DA
AGURTZERA
INOR EZ
ETORTZEA...

EH!
HERRI-
KOAK!!!

BADATOR NORBAIT... BEGIAK
ONDO ZABALDU, ARRARO SA-
MARRA DA JENDE HONEN
PORTAERA.

HERRIKO BURUZAGIA NAUZI.
HAU "TABU" IRIA DA... GAZTEAK
ARI GARA PRESTATZEN MAJIAZKO
PRAKTIKETAN... ZER BILATZEN
DUZIE HEMEN?

BARKATU
BURUZAGIA,
EZIN GENUEN
JAKIN... FRUITUA
ETA ITSASKI BA-
TZA BETERIK
EZ DUGU
NAHI.

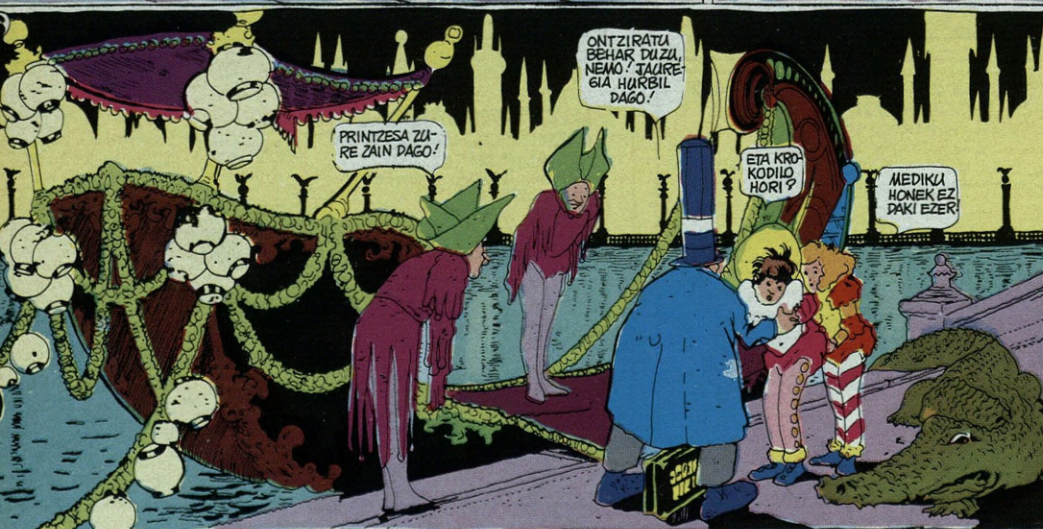
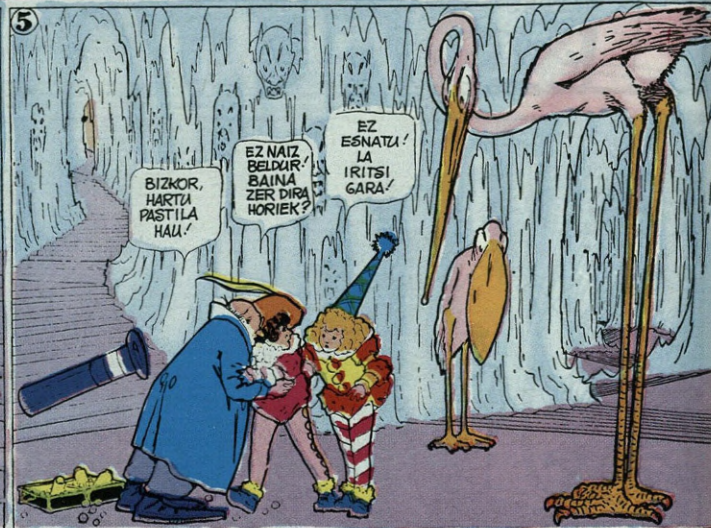
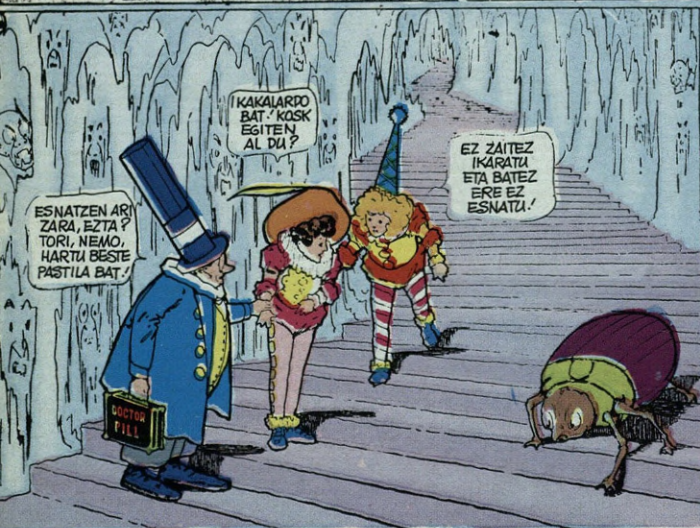
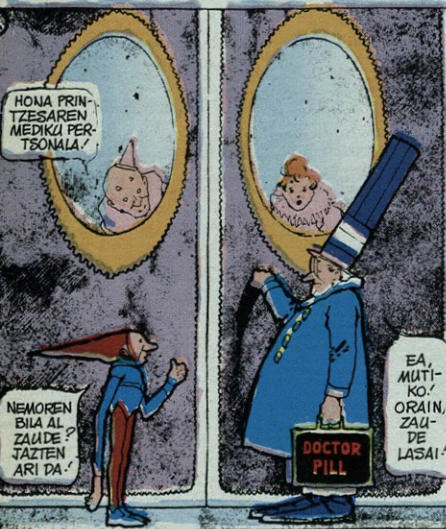
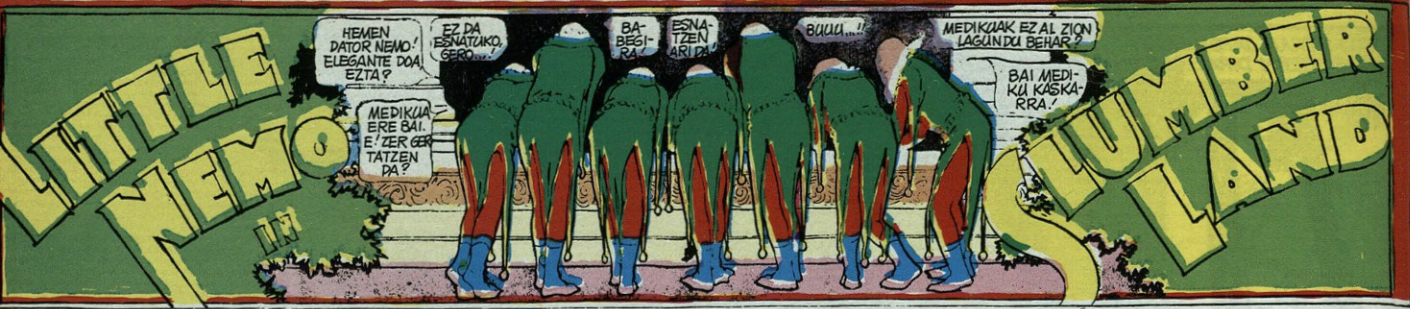

FRUITUA ETA ITSASKIAK EMANGO
DIZKIZUEGA, BAINA BEREHALA
ITZULI BEHARKO DUZIE ZUEN
KAZATORPEDERORA...

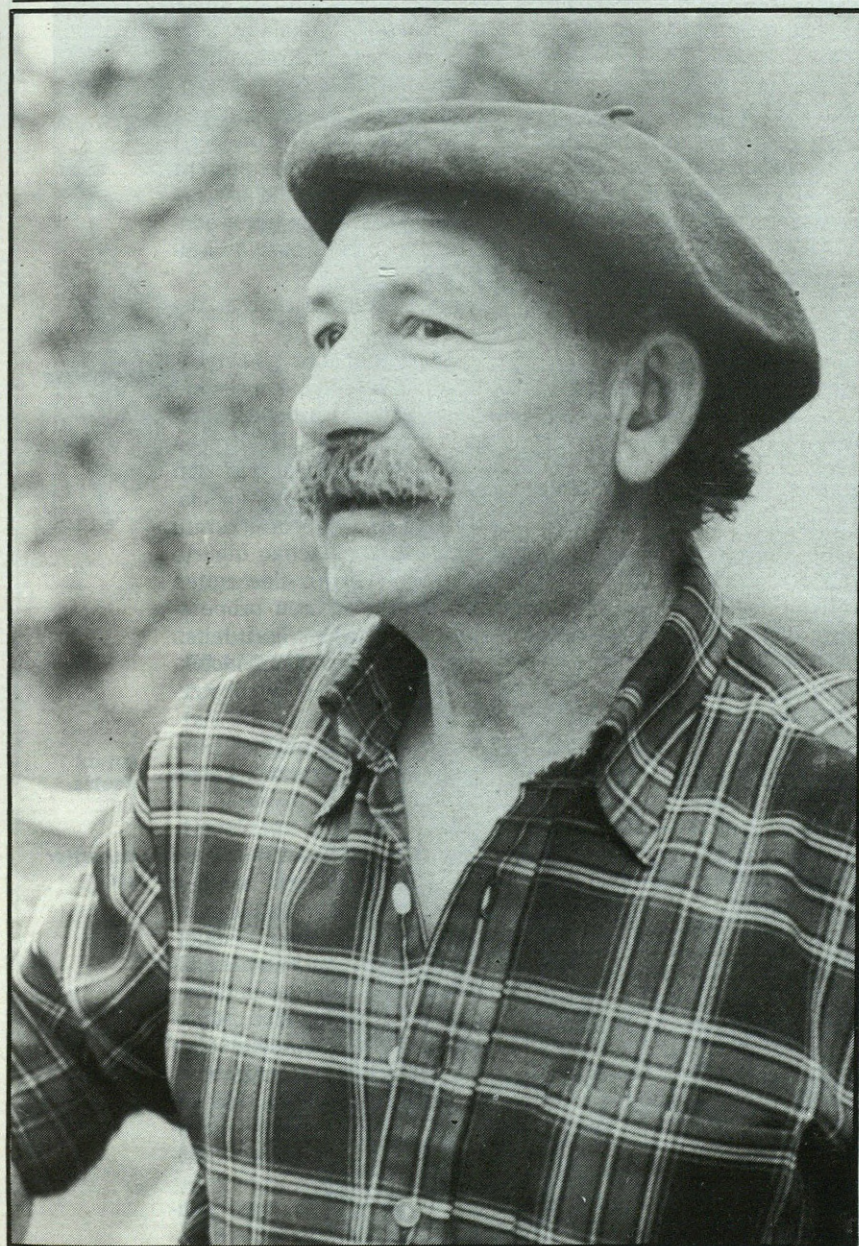

GURE
KAZATORPEDEROA?
HARRITZEN NAU BENETAN
INDIATAR BATEK UNZI
MOTAK HORREN ONDO
BEREIZTEAK.
BAINA, LASAI, EZ
GARA LUZARO
GELDITZIKO...

Agustin Ibarrola, salaketa eta konpromisoa

Agustin Ibarrolak Oman, Santimaminetik gertu gertu dagoen haran zoragarri eta zorionez ezezagunean, daukaten baserrietxean hartu nau, goizean goiz. Kafea edan bitartean berrehun diapositiba edo ikusi ditugu. Ezezaguna, benetan, Agustinen obra niretzat, beste askorentzat legez. Oman pintatu duen basoa, diapositiben bidez ikusten dudalarik Ibarrolaren munduan sartuz noa, beraren lankeraz jabetuz, munduarekiko duen ikuspegian murgilduz. Madrilerako prestatzen ari den obra ere ikusi eta komentatu dugu elkarrekin. Gero txoripittoa abiarazi dugu. Hara esan didanaren zati bat.

“Nire obraren zati funtsezkoena ezezaguna da: formato handian burututakoa, grabatuetatik kanpo dagoena”.

obra ezezaguna

«equipo 57»

frankismoa

GALDERA: Zure obrari buruzko irudiak aurreritziaren oinarrituta dagozela esan daiteke. Grabatugile izatera mugatu zaituzte, nolabait esatearren; zein da, beraz, Agustin Ibarrolaren alde ezezaguna?

ERANTZUNA: Ezezaguna den nire obraren zatia da funtsezkoena, nik uste. Formato handian burututako obra da hori, hots, grabatuetatik kanpo dagoena. Esate baterako, herriz herri erakutsi izan dudana obra, Aste Kulturalak direla eta, mugatua izan da, neure indar hutsez eta formatoak mugatuta egin bait ditut. Arte galerietan erakutsi izan dut obra handiaren zatiren bat, baina arte aretoetara oso lagun gutti joaten da. Artearekin arduratutako gutxiengoek baino ez dute ikusi obra hori. Garrantzidun obra ez da lar zabaldu. Beste zati bat ere badago gero, ezezaguna dena berton, «Equipo 57» delakoko taldekide bezala eginda dudana, alegia. Madrilen une honetanxe zabalik dagoen erakusketa batetan, «Tendencias Alternativas» edo halakoren bat, Museoko Zuzendariak katalagoan esaten dituen gauzetariko bat zera da, «Equipo 57» sortzea izan zela 1957. urtean Europan, arte mailan, gertaerarik garrantzitsuena, ni neu taldekide-sortzailea naizelarik mugimenduan.

GALDERA: Zer dela eta taldearen garrantzi hori?

ERANTZUNA: Bada, Francoaldian Abanguardia Historikoaren historia osoa bereganatzen zuen taldea izateagatik Gonzalez Roblesek diskriminatua izan zen, Kanpo Harremanetarako komisario politikoa zelarik bera. Beraz, komunista izatearen akusazioa leporatu zigutelarik, ni neu atxilotua izan baino lehen ere, miseriarik gorrienean murgildu arazi gintuzten. Gerora, Francoaldiak artearen arloan ezagutza ezaren itsasoan murgildu arazi zuen guztia, gero, transizioaldian, ez da inor ere hori berreskuratzen arduratu, ezta oroimen historiko lege ere ez, sikiran. Hara zergatik garen ezezagunak!, beno, edo errealtateari larregi egokitzen ez zaizkion aldeetan baino ez ezagunak. Esate baterako, Franquismoak imagina zehatza eransten didalarik, onerako zein txarrerako, imagen hori berberori gordetzen segitzen dut, publikoki behintzat: aktibistarena alegia. Ezein indar politiko ez da benetan arduratu jendearen benetako izakera berreskuratzen. Zaragozan gertatu zitzaidana, alkate batek debekatu egiten du nire erakusketa, atentatua gertatu denez eta ni euskotarra naizenez, lotu egiten bait ditu gertaera biak. Beraz, nirekiko imagina etarra batenaren antzekoa da batzuren begietara.

GALDERA: Zein da «Equipo 57» delako taldearen garrantzia? Zer zela eta gertatu zen akontezimentu honen sorrera?

ERANTZUNA: Akontezimentua, bada, norbanakokeria eta etsipenaren apologiaren nagusigo ideologikoaren erdian, —pinturagintzan joera informalistetan edo espresionismo abstratuarenetan gauzatzen zena, ordu-rako garbi zegoelarik gainera EEBBek artearen bidez heuen ideologia nazioartekoa bihurtzeko ahaleginetan zebiltzala—, espresionismoaren eta beste zenbait joeraren, hala nola konstruktibismoa, alde konprometituak berreskuratzeako beharra geneukala esateko ahotsa altxatu genuen Parisen. Konpromiso hori gizarte berri ez burges batekikoa zen, gizarte horretarako gizaki berriarekiko zen konpromiso hori; eta arte eta kultura berri batekikoa ere. Artista langilea zela eta era berdinean egin zitekela urbanizazio bat nahiz kuadroa, nahiz aulkiak, nahiz beste edozer; gizakiak habitatu zuen espazioa diseinatu zuen artistak.

GALDERA: Teoria horrek Bathause delakoarenak gogorarazten dizkit.

ERANTZUNA: Begira, Bathause gauza bat izan zen, gizarte kapitalistakoa, konstruktibismo errusoak, berriz, lehen urteetan ezarpen erreala izan zuelarik sobiet iraultzaren ondorioz. Marko hartan posiblea izan zen abanguardia artistikoa eta errealtate sozialaren arteko sinbiosisa. Gero hori desitxuratu eta errealismo sozialista apologetiko bihurtu zela? Azken arte moeta horrek alde egiten zuen kontrutibismo sobietarraren proposamen aurreratuetatik. Gure ahots hori, lehen esan dugunera itzulita, iraultzaileen ideiak, ezkerren kontzeptua artean erribindikatze-ko izan zen.

GALDERA: Zelan dago kontzeptu hori, «ezkerra artean», egun? Badirudi modaz kanpo geratutako ideiak direla hoiek, prestigio ba-koak edo.

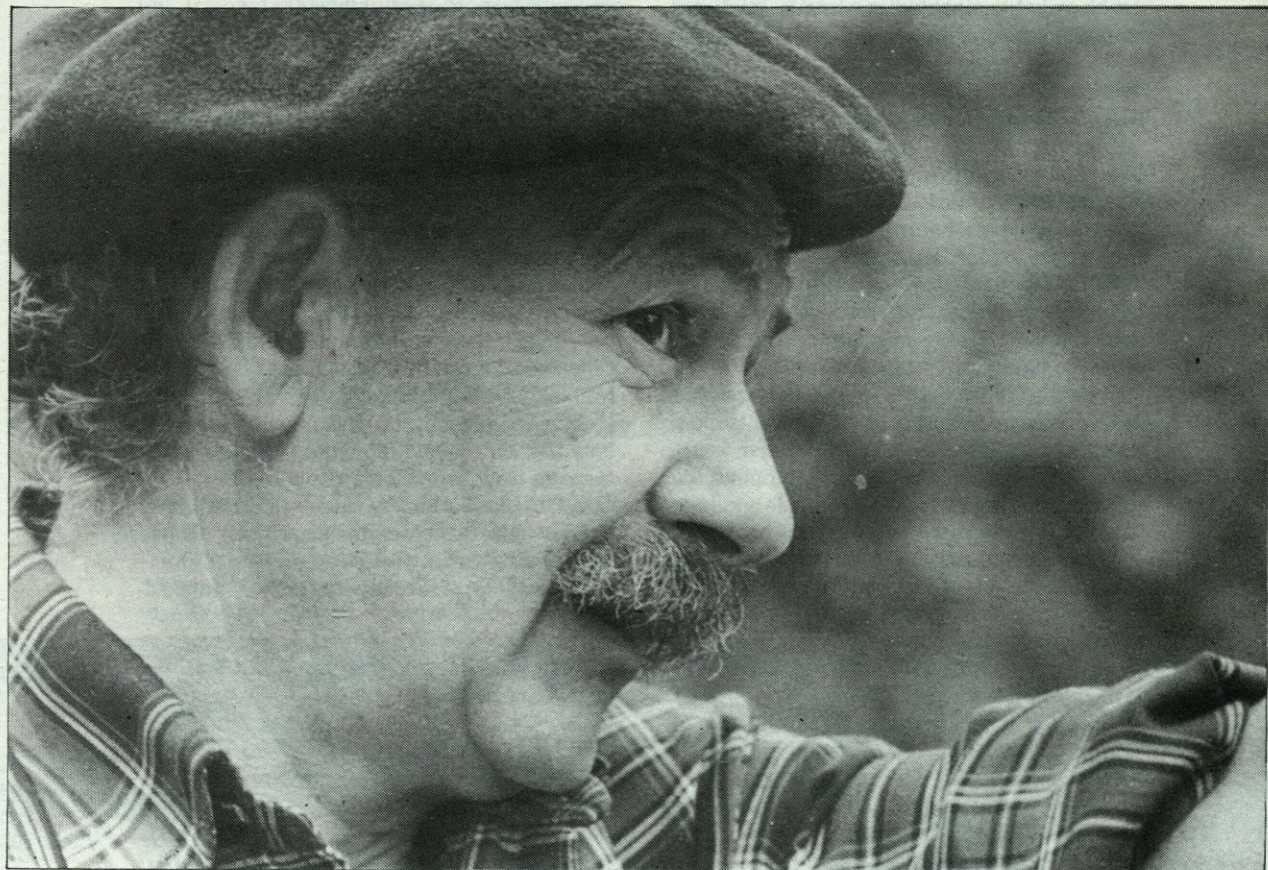
ERANTZUNA: Mundu kapitalistak korrante ideologiko jakinen alde eta galeria handien bidez zerpertutako korranteak ditugu egun modan direnak, bai zerga ordainketei ekiditeko, bai fundazioen bidez, bai museoen bidez, bai gobernuen politika ofizialaren bidez, jarri direlarik modan. Guzti horrek Abanguardia Historikoek erreibindikatutako errealtatearekiko konpromezu hori gabeko artegintza menperatzailea eman du, egia bada ere artegintza hori historian zehar Abanguardia gaiztatutako ikerketetan oinarritzen dela.

GALDERA: Hori diozula, beste hau bururatzeko zait, ea Euskal Herrian berton ere ins-

Bathause

ezkertiar arte

“Euskal Herrian abanguardia
zer izan zen adibide ederra dugu:
frankismoan egiten ziren aste
kulturalak”.

kultur
asteak

tituzioek ez ote duten artea heuren fatxadei barniza emateko erabiltzen, teleberrietan ateratzeko, e.a.

ERANTZUNA: Euskal Herrian abanguardia zer izan zen harexen izpirituaren esperientzia ederra dugu, Frankismoaldian egiten ziren aste kulturaletan, esate baterako, oinarria artista plastikook izan ginen.

Asteotan gure kultura eta folklorea errebindikatu ezezik kantaldiak eta egiten ziren, kantaldiok kontsignak oihukatzeke, txapeletan presoentzako nahiz grebalarientzako dirua biltzeko leku aproposa izaten ziren. Horixe dugu orduko euskal kantagintza ere, lekukotzat. Orduko gure ilusioa zera izaten zen, marko politiko berria sortutakoan artistok euskal erakunde berrien politikagintzan esku hartzea izango genuela, bai eskolatan, bai irakaslegoaren hezkuntzan, bai beste hainbat arlotan. Egia esan, Garaikoetxearekin ere bildu ginen hasieran, proposamen bat egiteko. Eskolak zuzendu edo lagundu nahi izan genituen. Ni neu Arte Ederretan ibili nintzen irakasle. Baina kalera joatea, ez zidaten beste biderik utzi, hasieran, soldata

eskasarekin, neure klasea izan nuelarik, gero beka bat eman gura izan zidaten, bazter batetan zokoratuta lan egin nezan, eskolarekiko harremanik gabe ia ia, programatik kanpo. Zer gertatzen da hor, bada? Ez dietela ardura artista errealitatearekin harremanetan sartuta bizi dadin. Abangardiaren oinarriko irakaspen hori ahaztea gura dute. Gizarte aldaketaren aldeko konpromezua izan behar dugu artistok.

GALDERA: Instituzioek egindako lana positibotzat jotzen zigun Kultur Kontseilariak «Urtekaria» delakorako elkarrikketa egin genionean. Zer deritzozu?

ERANTZUNA: Instituzioek egin duten bakarra Zerbitzuak kudeatzea izan da, galeriak hartu bait dituzte laguntzailatzat. Ez deritzot ondo; galeriek, onak izanda ere, beti izaten bait dute interes pribatua, eta gainera diru publikoa erakunde publikoetan eraibili beharra daukagu. Artistak esku hartu gura du artetgintzarekiko plangintzetan, kulturarako azpiegitura sortzen laguntzeko. Lehenago esan bezala, Garaikoetxeari alternatiba bat aurkeztu genion, bertan Artista Kontseiluak sor-

elkarrizketa: Agustin Ibarrola

“Diktaduraren azken urteetan eta transizioko lehenetan, EAJk sistematikoki oztopoak sortaraztera ekin dio”.

K.K.O.:
astakeria

tzeko eskatuz, instituzioen maila guztietan, —udalak, diputazioak, autonomikoak—, profesionalok geu izan gintezan, ardura osoarekin, plangintzaren ardatza.

GALDERA: Entzuna dizut, Gernikan, kultur azpiegitura horri buruzko proposamena. Zein izan da erantzuna?

ERANTZUNA: Azkenean, Legebiltzarrean, onetsi egin zen Kulturaren Kontseilu Orokorra sortaraztea, baina alderdi politikoek aukeratu behar zituztelarik kontseilukideak. Aberrazioa deritzot horri, dirigismo politikoa bait da, partiduek aunitasuna, independentzia eta halako baloreen ordezkotzat interes pribatuak ipintzen dituzte eta. Profesionalek heurrek osotu beharko lituzkete kontseiluak. Begira, kontseilu horietariko bat arte kritiko legez hasi eta Euskal Eskolaren mogimendua apurtzera zuzendutako komisario politikoa baino besterik izan ez den bat da, hain zuzen ere, marxismo eta ezkerreko artisten prestigioari azpia jatera zuzendua. Nor den? Idatz

ezazu, Edorta Kortadi. Liburu batetan, (*erdal edizioa erakusten dit*), «Arte Vasco» titulotzat duenean, alegia, plagiatu egiten dit. (*Zer plagiatu ei dion erakusten dit, liburu horretako 173. orrialdeko parrafo osoak hitzez hitz, kapituloaren tituloa bera ere, «Galeria Tissli» delakoak, Oviedokoa, 1972. maiatzaren 17tik 31rarteko eratutako erakusketarako Agustin Ibarrolak idatzitako katalogoan agertzen diren berberak dira*). Difamatzera dedikatu da Edorta Kortadi, batez ere ni neu difamatzera, nire obra nagusia grabatuak direla delako tesisa irauraraztera ekin dion horietariko bait da. Beraz, Kortadi horren berrehalako dimisioa eskatzen dut. Beste edozein ekin eta utz dezala euskal artea, intolera-blea bait dira halako plagioak. Gainera ez da beraren testu propioak izateko gai ere.

GALDERA: Aurkezten duzun alternatibaren aldeko indarrak bideratzeko artisten elkarte moietaren bat edo, posible ikusten duzu?

ERANTZUNA: Une honetan oso etsituta na-

Edorta
Kortadi

“Orain, Madrilen bospasei hilabete barru egingo dudan erakusketari esker bizi naiz, diruaz kezkatutik”.

etsipena

go. Hainbat elkartetan izan naiz urteetan eta urteetan, hala nola, *Danak, Hemen, Orain*,..., Francoaldian. Eraketa bide ugari izan dira, baina diktaduraren azken urteetan eta transizioko lehenetan, indar boteretsuenak sistematikoki oztopoak sortaraztera ekin diote. Euskal Herrian EAJ dugularik indar hori, ezinezkoak gerta daitezke artisten eraketarako bide propioak, ezin izan da beste biderik aukeratu, edo erabateko enfrontamentuarena, bide honetakoek ezin izan dutelarik instituzioetan esku hartu, edo, bestela, guztiz fidelak izatearena.

EAJren jokaera

GALDERA: Beharbada ezkerreko artistak direlako gehiengoak dateke eraketaren bildur hori.

ERANTZUNA: Ez dut uste. HBren kontsignei itsuki jarritu zaizkion artistak ere sarituak izan dira, EAJ kontresanak sorrarazteko asmoa du bide batez halako lustrea ematen diotelarik beren ihardun kulturalari instituzioek. Hasieran ahaleginak egin nituen, Basterretxearen bidez, artistok bil gintezen; orain, berriz, nekatuta nago. Ni neu ere erabili egin gura izan naute, heuren politika prestigioatzeko gazteen aldeko sariketetan epaile izanez eta, baina gerora konturatu egin naiz eta ez dut parterik hartzen, hain lotsagabekoa bait zen egiten zen nire pertsonaren orkestazioa, hots, prestigiodun ezkertiar artista izatearena eta guzti hori.

«Guernica Gernikara»

GALDERA: Bestalde, «Guernica Gernikara» mugimenduan ere ibilia zara eta hor ere gorabehera eztabaidatsuak izan dira.

ERANTZUNA: Guk «Guernica Gernikara» eskatu genuen, baina testuinguru zehatzean, hots, kulturaren hiria sortzea eskatzen genuen. Hiri horren inguruan kultur azpiegitura osoa sortu beharra zegoen; areago, Cuencako museoaren antzeko bat ere eskeini genion Jaurilaritzari, baina Labaien jaunak uko egin zion gure proposamenari, aldi berean uko egin zion ziolarik gure ondarea hobetzeari. Ni neu kezkatuta nago, ez bait dago Euskal Herrian orain egiten nabilen obra bezalakorik hartzeko gai den eraikuntzarik. Gure orduko proposamenean hori ere sartzen zen, leku egokiak atontzea, kanpoko obrak erakutsi ahal izateko, kanpokoei bertokoa erakutsi ahal izateko, ekintza artistikoen bidez Berpizkendea zuzpertzeko, e.a. Baina jaramonik ere ez digute egin. Museoekin ere kezkatuta nago. Ez dute nire obrarik erosi, gazteago edota ospe ttikiagodunen bospasei obra dutenean Bilboko Museoan. Zer dela eta izan naiz baztertua, Francoren garaian askatasunaren alde gartzelaldia, errepresioa, zentsura, e.a. jasandakoa izanik neu? Beno,

museokoan kezkgarriena zera da, ez dagoela zuzendaritza kolegiaturik, hortxe dago gako.

GALDERA: Hain baztertua izan zarelarik, zertatik bizi zara, nondik ateratzen duzu bizitzeko?

ERANTZUNA: Lehen Arte Ederretako soldata miserablen bizi ginen, pozik, gustora nenbilerako han. Gero, hori galdutakoan, baserrietxe hau saltzearekin egon gara, ez bait geneukan Aurrezki Kutxan maileguen paguari aurre egiteko aina dirurik. Orain Madrilen bospasei hilabete barru egingo dudan erakusketari esker bizi naiz, kezkatutik nagoela gainera, ea zelan ekarri gero erakusketa bertora, non erakutsi ez dago eta, lehen esan dizudan legez. Madrilen Euskal Herrian zelan tratatzen gaituzeten galdetuz gero, zer erantzun dezaket? Oteizari berari atzera bota diote, lehiaketa batetan eta formalismo hutsezko aitzakiaz, egun hemen dagoen egitasmo artistikorik bikainena, hilerriarena alegia. Honetara ez da posible euskal arte aurretatua egiterik.

bizimodua

Aipagarria da une honetan munduan egiten ari den beiradura handienetarikoa, Gernikako Juntetxekoa hain zuzen ere, afizionadutxoak dabilatzala; hori diru publikoarekin lotsagabeki jokatzeko da. Lotsagarria da Juntetxekoa. Beiradura horretako estetikan Italiako Faszismoaren etiketara itzuli dira, estetika hori faszista da goitik behera, jaun-txuen ideologiaren zerbitzupuan. Euskal Herriarekiko ikuspegi onartezina, kretinoa eta irrealak eskeintzen da beiraduran. Aurrekaldean jauregiak eta gazteluak agertzen dira eta, han, atzekaldean baserrietxeak, jaun-txoen egoitzak euskal munduaren zentroa balira edo izanak balira bezala. Zer uste izan dute horiek, bada, heurak bezain kaikuak gara eta, ondorioz, geuri aginduz gero gure ikuspegi ideologiko pertsonala ipin genezake ala? Gu ez gara heurak bezain hestak, halakorik egiteko ez behintzat.

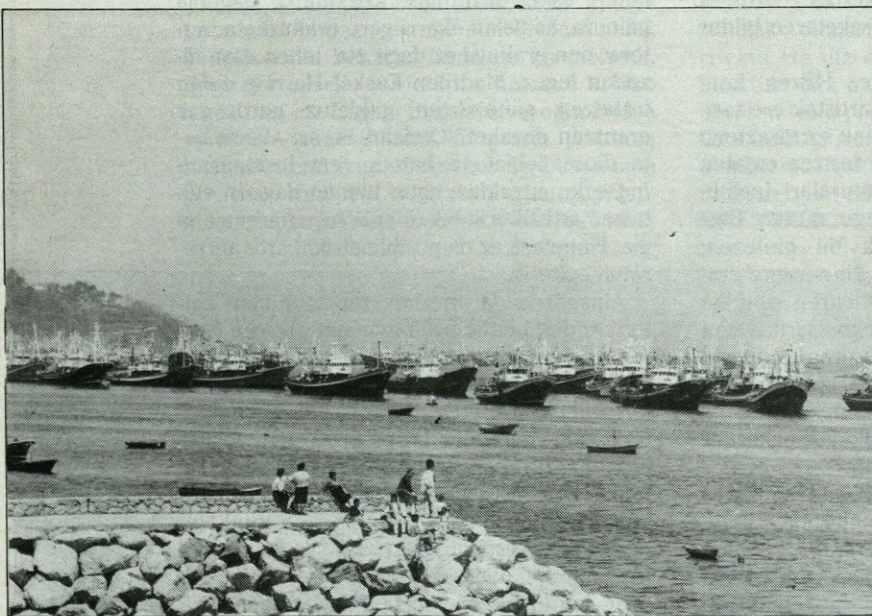
Juntetxea

Gaur eta hemen, sekulako tradizio historikoa dugularik, funtzionarioak baino ez dira bizi arte munduan bizibidea izanda, klaseak emanez, batez ere. Edozein titulorekin klaseak ematen ari dira artista batzu eta besteak goseak hiltzen dagoz.

Edorta JIMENEZ

VIII.—C itsas-tartea dela eta

Arrantzaleak borrokan

Borroka egunak izan dira egun hauek Kantauriko arrantzaleentzat. Sare «pelagico»ak eta Eskota izeneko arrantza-tokia dela eta bi aldiz blokeatu da Hondarribia-Hendaia-ko kaien sarrera. Ekainaren 10ean milaka arrantzalek manifestaldi bat egin zuten Hondarribian. Lerrook idazterakoan mahai batetan esertzekoak ziren Europako Ekonomi Elkarteko ordezkariak Madrilekoekin eta Parisekoekin batera konponbidea bilatzeko asmoz.

Hau irakurtzen duzunerako seguruenik akordio batetara iritsiak izango dira Europako Ekonomi Elkartea, Madrilgo Administrazioa eta Parisekoa. Astelehenean biltzekoak ziren eta esperantzak zeuden bilera horretatik akordio batzurekin atereak izateko.

Hondarribiako kofradian geundela jaso zen bileraren konfirmazio ofiziala. Ostirala zen. Biler astelehenerako jarri zuten Bruselaren.

Arrantzaleen ordezkari den Esteban

Olaizolarentzat lorpen handi bat izan da mahaian hiru parteak eseri ahal izatea Europako Ekonomi Elkartek behartuta gainera.

Bilera horretatik konponbidea atera beharra zegoela zekusaten arrantzaleek. «Guk lehen bait lehen joan behar diagu arrantzara. Negoziatu behar bada desblokeatuko diagu. Argi ibiltzea zeukatek ordea, neurri gogorrakoak hartuko dizkiagu eta bestela» zioen arrantzale batek Hondarribian.

Txingudi desblokeatzeako erabakia ostegunean hartu zuten arrantzaleek kofradietako lehendakariak hala eskaturik. Arrantzale asko ez zen konforme geratu horrekin. Presiobide bezala blokeoarekin jarraitu nahi zuten. Europako Ekonomi Elkartek ordea desblokeatzea eskatu zuen hizketan hasi ahal izateko.

Eskota kaladeroaren gorabeherak

Nahasterik sor ez dadin has dezagun historia hasieratik.

Maiatzaren 19an itsasontzi mordo bat bildu zen Txingudin sare «pelagico»en erabilera salatuaz. Bajurako arrantzaleak ziren gehienbat, kañabe-raz arrantzan aritzen direnetakoak.

«Pelagicoarekin dena eramaten dute. Legatza harrapatu bai, baina horrekin batera arrai-txiki guztiak ere hartzen dituzte, eta hilik botatzen dituzte gero itsasora. Horrela itsasoa hiltzen ari dira piskanaka» esan zigun arrantzale batek.

Sare honen berezitasuna zera da, itsas-hondoan daukazularik, arraia detektatuz gero gorago, posible da sarea arraiak dauden tokira eramatea. Kontua da tartean dagoen guztia ere harraipatzen duela sareak bitarte horretan.

Sare mota hau debekaturik dago estatu espainolean. Estatu frantseseko arrantzaleek berriz erabili egiten dute nahiz eta Europako Elkarteko uretan ere debekaturik egon. 200 miletako marraren barruan ordea, eta patrullera frantsesek besterik ez daukatelarik hor sartzeari, nahi duten bezala egiten dute arrantzan.

Bada, goragoxeago esaten hasi garen bezala, lehendabiziko manifestaldi-blokeo horren ondoren, Hondarribiako bi itsasontzi atxilotu zituen Frantziako armadak Eskota izeneko kaladeroan, VIII.-C delako itsas-tartean. Horren ondorioz, eta Hegoaldeko arrantzaleei debekatu egiten zuelarik Frantziako Administrazioak Eskotan arrantzan aritzea, Txingudiko badia blokeatzea erabaki zuten arrantzaleek.

Arrantzale euskaldunak, Frantzia eta Espainia

Gogor ikusi ditugu arrantzaleak egunotan. Haserre bizian. *«Itsaso guztia alperrik diagu arrai dagoen-tokia kentzen badigute»* zioen beste arrantzale batek VIII.-C itsas-tarte horregatik.

Gezurra badirudi ere estatu espainola EEEn sartu aurretik lizentziekin ibiltzea zeukaten arrantzaleek Eskota izeneko kaladero horretan. Elkartean sartu eta orain ezinean aurkitzen dira Frantziak horretarako jartzen dituen eragozpenak direla medio.

Bitartean mugaz bi aldetako arrantzale euskaldunak elkarren kontrako grinan sartu dira bakoitzak bere estaduko Administrazioaren esku jartzan di-tuelarik negoziazioak. Iparraldekoak prest agertzen dira armada frantsesak egiten dituenak egitera, eta Hegoaldekoak berriz, mugatik bestaldeko arrai-nik pasatzen ez uzteko edo kamioiak erretzeko pronto. «Kontradizio asko da-go arazo honetan» esan zigun Honda-rribiako zinegotzi batek.

Hegoaldeko arrantzaleek gauza bat bakarria dakusate eta hori lortu arte se-guru ez direla geldituko: beti arrantzan egin izan duten tokian jarraitu nahi du-te.

Negoziaketa eta bidaia ugari

Borroka Txingudiko badian eman ba-

da ere, Bruselasen, Parisen eta Madri-len etengabe aritu izan dira egunotan batzuk eta besteak beren peoiak mugit-zen.

Hendaiaiko alkatea, Donibane Lohi-tzunekoa eta Parisen ari ziren bitar-tean, Hegoaldeko arrantzaleen ordezkariak Madrilan eta Bruselasen aritu di-ra etengabe konponbideren baten bila. Zenbat eta egun gehiago galdu orduan eta okerrago arrantzaleentzat, orain aprobe txatu behar bait dute arrantzan egiteko.

Esan behar Madrileko Administra-zioaren ordezkariekin oso haserre zeu-dela arrantzaleak. Behin gezurra esan eta behar bezalako indarrez aritu ez di-relakoan daude arrantzaleak.

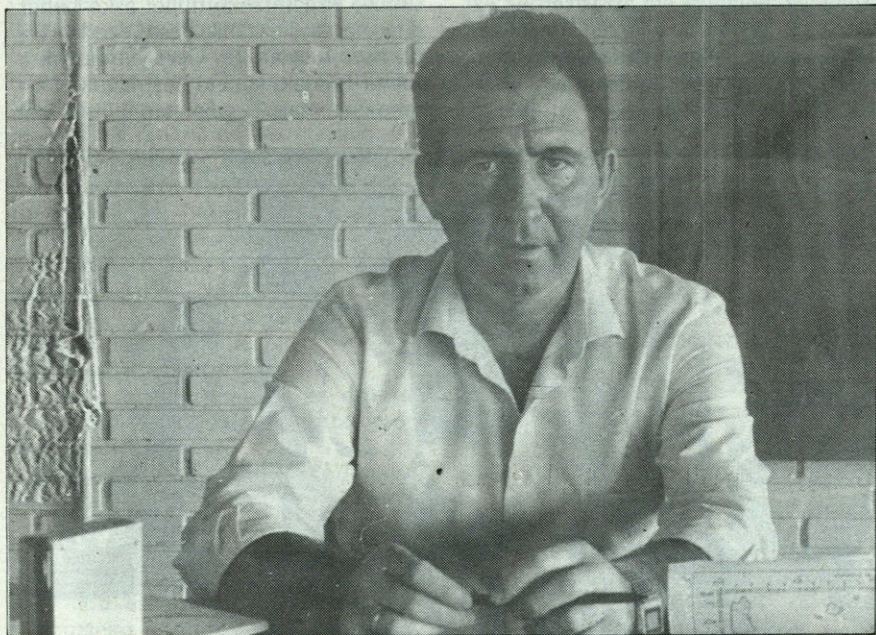
Espero dezagun Bruselasen izan be-har duten bileran ondo defendatuko di-

tuztela arrantzaleen interesak eta arti-kulu hau kalean egoterako konpondu-rik egongo dela arazo hau. Espero de-zagun halaber tirabira gehiagorik ez sortzea Iparraldeko eta Hegoaldeko arrantzaleen artean.

Joxe MOLLARRI

Esteban Olaizola: «Irtenbide bakarra dago, betiko tokian arrantzan jarraitzea»

Hondarribiako arrantzaleen ordezkari dabilkigu Esteban Olaizola. Madrilera eta Bruselasera joan etorriak. Europa-ko Elkartekoekin hitzegin, Madrilgo Administrazioarekin, arrantzaleekin... Arazoa konponduko delakoan dago, bere ustez dagoen konponbide bakarrarekin gainera: VIII.-C itsas parte horretan betiko moduan arrantzan jarraituaz.

ESTEBAN OLAIZOLA.— Europako Elkartearikiko «Tratado de adhesión» delakoan, 160. artikulua 2. pun-tuan jartzen du inor ez dela sartuko aurreko urteetan baino okerrago. Or-duan, iaz, abenduaren 31ean han nin-tzen ni arrantzan, eta aurten, urtarri-lean berriz ezin joan. Aurreko urtean ez ginen «komunitarioak», orain bai. Lehen joatea bageneukan, orain ez. Hau ez da entenditzeko modukoa.

ARGIA.— Historia piska bat egitea komeniko litzateke. 6-12 mil-lak, 200 millak gero, eta orain VIII.-C delakoa...

E.O.— Gure bizi guztian sei «milla» direlakoan barruan aritu izan gara arrantzan, 1977an lizentzia batzuk eman zizkigun «komunidadeak» sei eta hamabi millen artean arrantzan aritzeko. Urtebete ondoren, 1978.ean debekatu egin ziguten 6-12 mila ho-rien artean arrantzan ibiltzeko. Arras-treroei utzi zieten. Baina guri ez. Ko-munidadeko uretan ibiltzen ginen on-tzi txikienekin hartu zuten neurri go-gor hori, kañaberarekin aritzen gine-nokin.

A.— Zergatik dauka hainbeste-ko garrantzia VIII.-C delako itsas eremu horrek?

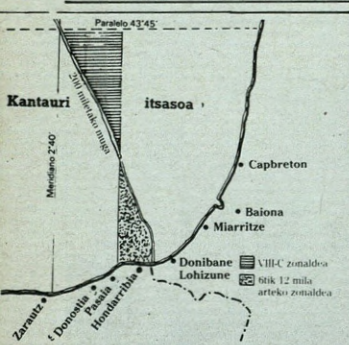
E.O.— Garrantzia dauka arrantza hor dagoelako.

VIII.-C horretan, zati horretan hain zuzen ere, arroak daude, harria hon-doan, plataforma, eta hori oso garran-tzizkoa da arraiak egoteko. Itsaso za-balean, VIII.-C horren barruan ere ba-daukagu beste toki pilo bat, baina ura besterik ez dago horietan.

A.— Legatetara joaten zarete horra...

E.O.— Legatza eta bisigua harrapa-tzen ditugu hor.

A.— VIII.-C horretara Iparral-deko arrantzaleak ere joaten dira. Nola hartu dute beraiek arazo hau?

Itsasoa ere bajurako euskal arrantzaleen eskubide historikoak kinka larrian.

E.O.— Atzo egon nintzen beraiekin hizketan. Borroka handi bat egin nahian dabilta guri ez uzteko hor arrantzan. Nik esan nien telefonoz hobe dugula arazo hau lehen bait lehen garbitzea eta hobe dutela gure kontra ezer ez egitea, ze guk galdu dezakegu eta hara arrantza egitera joaterik gabe gelditu, baina beraiek ere galdu egingo dute, hori ziur. Hara arrantzara ezin bagara joan neurri gogorrek hartu beharko ditugu.

Gertatzen da Hendaian beste arrantza mota bat ere erabiltzen dela, "pelágica" izeneko.

A.— Nolakoa da arrantza mota hau?

E.O.— Arrastrekoa bezalakoa da baina diferentea. Arrantza mota honekin arraia dabilen tokian ibil daiteke sarea. Sarea hondoan baldin badago eta arraia gorago detektatzen bada, sarea jarri daiteke arraiaren parean. Horrela dena harrapatzen da, txikia eta handia. Bostehun kilo legatz harrapatzeko kriston arrai pila bota behar dute hilda itsasora. Begira ze mina ematen ari diren itsasoari.

A.— «Pelágica»z aparte, zuen moduan ibiltzen direnak ere badi-ra, ezta?

E.O.— Bai, eta orain dela aste gutxi egin zen manifestazio bat, kostako itsasontzi guztiak etorri ziren eta sare horien kontrako protesta beraiek ere egin zuten.

Hendaian bi arrantza mota daude, pelágica hori eta bestea bajurakoa. Bajurakoak gure alde daude. Horiek ere sare pelagicoen kontra daude. Hendaian pelagican ibiltzen diren arrantzaleen artean ez dago Hendaia-

korik. Denak dira kanpokoak: bretoiak, gailegoak... bertako gutxi ibiltzen da.

A.— Alde honetako arrantzaleek ez al duzue pelagicarik erabiltzen?

E.O.— Ez, ikusten dugu hori gaurkogia eta biharko gōsea dela. Oso ezberdina da nola pentsatzen dugun alde bateko eta besteko arrantzaleek. Adibidez, pelágica eta arrastreroek ez dute guk bezala pentsatzen itsasoagatik. Hondarribiako ontzitan, edo bajurako barku gehienetan, semea daukazu, ondorengo bat... semeari utziko

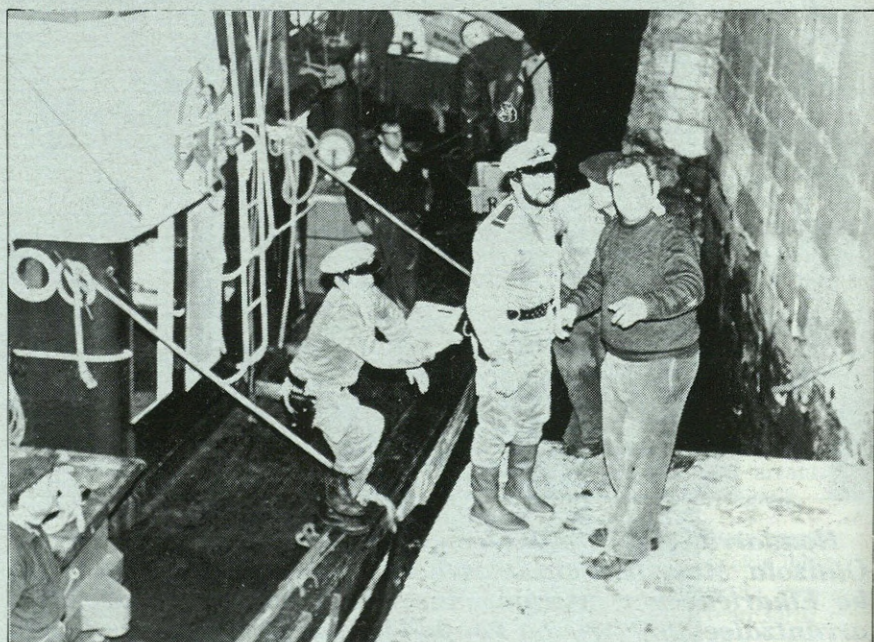
«Bajurako barku gehienetan, barkua semeari utziko diozun enpresa bat da, beti segitzen duena, dinastia moduko bat. Horregatik besteak baino gehiago zaintzen dugu itsasoa.»

diozun enpresa bat da, beti segitzen duena, dinastia moduko bat. Horregatik besteak baino gehiago zaintzen dugu itsasoa, ez dugu bi egunetan puskatu nahi itsasoa.

Arrastreroak eta pelagikoak berriz, nahi dutena zera da, lehen bait lehen amortizatzea hor egin duten inbertsioa. Zenbat eta diru gehiago ekarri, hobe. Pentsatu ere egin gabe geroan.

A.— Hemengo arrantzaleengatik ere askotan esan izandu da gauza bera. Ondarrukoengatik...

E.O.— Bai. Baina zergatik pentsatzen dute horrela Ondarrun edo Pasaiaren edo...? Ba askotan armadorea bera lehorrekoa delako. Horrek isasontzia ordaintzeko milioi asko behar ditu eta ez dio ajolik beste ezerk. Baina gure kasuan ez. Gure kasuan dira motor txikiak, lau eta bost lagunren arteko enpresak. Legazketan ibiltzen ga-

Argazkian, hain famatu egin zen Ancelle patrulera frantsesaren bi kargu, orain 6 urte arrantzaleek bahitu eta Donostiara eramanak. Eta arazoak luze dirau...

renak lagunak gara. Edo aita bi semeekin, hiru edo lau anaien artean, lagunen artean... Oso pentsaera diferentea da batzuren eta besteen artean. Armadoreak ontzi handia amortizatu eta gero berdin zaio su hartzen badu ere. Ez du bilatuko biharko ogirik. Guk bai, asko begiratzen diogu biharko ogiari. Asko. Hondarribian ez dugu beste enpresarik. Fabrikarik ez dago, ez da lantokirik. Eta sekula baino gazte gehiago daukagu itsasoan, sekula baino gehiago gainera. Badakigu zergatik den, paro handia dago...

A.— Lizentziak, millak... zer moduz dago gaur egun arrantzaren kontua hainbeste restriktzioekin?

E.O.— Guretzat ez da restriziorik legazketarako. Joan den urtean 50 lizentzia geneuzkan. Aurten berriz, hainbeste borroka egin ondoren 64 daukagu orain. Hori bai, lizentzia hauek ez digute ezertarako balio VIII.-C hori kentzen badigute.

A.— Arrantzaleen manifestazioan Oliver eta Romeroren aurka-ko oihuak bota ziren. Administrazio espainola nola ari da portatzen?

E.O.— Aurrenengo aldian gezurra esan ziguten sarrera desblokeatzeko. Oliverrek deitu eta desblokeatzeko, astelehenean bilera izango zela Bruse-lasen. Ramon Jauregik gero... Gezurra zen.

Oraingo honetan ez da gauza bera. Orain ez da Madril esan duena bilera dagoela. Orain Komunitadeak behartu ditu Madril eta Paris Komunitadearekin batera batean eseritzera. Hirurek onartu dute. Eta gauza interesgarri bat jartzen du horretarako pasa duten telex-ean. Ez du jartzen «negoziazio» batetara deitzen direla, baizik eta «soluzio» bat bilatzeko. Eta garbi dago, soluzioa bakarra da: guk hor arrantzan segitzea. Soluzio bakarra dago, besterik ez.

A.— Administrazio espainola zuen alde aterako da...

E.O.— Bai, noski.

A.— Baina badirudi ez dutela indar handirik egin baldintza hobetoak lortzeko...

E.O.— Hor gertatuko da Administrazio frantsesak zer edozer eskatuko duela. Zer eskatuko duen? Gauza bat eskatuko dutena badakigu, seguru, eta da arraia mugatik pasatzearena. Frantziak hori eskatuko du, arraia igarotzen uzteko posibilitatea. Edo bestela pelagicarekin arrantzarik ez egitea... Ez dakigu justu justu zer, baina eskatuko dute zerbait. Horri erantzun beharko dio Administrazio espainolak.

Joxe MOLLARRI

Izen berri bat Historia universal de la infamia'rako

EUSKALDUN ipurzakar batek «continente de macacos» esan zien amerikarrei. Latinoamerikarrei, noski. Ottxanak gara gu baino handiagoekin. Euskaldunek izan dute garrantzirik latinoamerikan. Eman dute diktadorerik, eman dute artistarik, eta legezkoa beraz euskaldunek, edo euskaldunen ondorengoek, literatura-personaiak ere ematea. Adibidez Fermin Eguren: «Nunca Fermin Eguren me pudo ver. Ejercía diversas soberbias: la de ser oriental, la de ser criollo, la de atraer a todas las mujeres, la de haber elegido un sastre costoso y, nunca sabré por qué, la de su estirpe vasca, gente que al margen de la historia no ha hecho otra cosa que ordenar vacas». Ez haserretu, irakurle. Buenos Airesko eusladun bat da Fermin Eguren, eta hango euskaldunei buruz ari zaizu Jorge Luis Borges (Nonbait irakurriak gara, mende hasieran, esneketariari esnera esaten zitzaiola Buenos Aires auzoetan). Euskal Herriko euskaldunak ezagutu izan balitu, mingarriagoak esanen zituzkeen Borgesek.

HIL da Borges, sustrai europeoko literatura egiten zuen argentinarra. Bere sorterrari, Latinoamerikari behako bat eskaini baino lehen itsutu zen Borges. Ez zen inoiz damutu. Haren behakoa liburuek gastatu zuten. Itsurik jaioaz bere herritarrengana. Borges, literatoa masa-gandik lekutu behar duela uste zutenakoa zen. Ez hitzik, ez kondenarik, argentinarrak bahitu eta suntsitu (helikopteroetatik tiburoietara) egiten zituen errejimenari. (Milaka eta milaka «itzulezinen», «betirako izkuta erazien» artean, Rodolfo Walsh eta Haroldo Conti idazleak. Baina hauek «errudunak» ziren, eta horrexegatik hain zuzen, zaio hastio Ernesto Sábato-ri haien izenen aipua...).

Europako refinatuek eta Latinoamerikako landuek Borges laudatuko dizute. Haren maisutza hizkeran, haren alantzikazioa denboraren haria k... bilatzeko, haren fantastikotasuna...

IDAZLE handia zen Borges. Modan jarriko digute orain haren lana *à la page* egon beharrek, UNEDeko irakasleek, Zorroagako interinoek, Pessoa jarri diguten bezala (Ez harengan argentinarririk, ez honengan portugaldarrik aurkituko duzu).

Argentina, Latinoamerika aurkitu nahi baduzu, hobe duzu Ricardo Güiraldes, Leopoldo Marechal, Horacio Quiroga, David Viñas irakurri.

Borgesek maite zuen tigreen zaulitasuna eta azkartasuna. Maite zituen tigreak bera kanpoan zegoelako, hagetarik haraindian, ez kaiolan. Atzaparkadetarik urrun. Guk beste felino motak maite ditugu, Cortazar-en Teodoro W. Adorno katua adibidez.

SEGURU gaude denborak Cortazar-en alde egingen duela lana, eta Cortazar-ekin Latinoamerikaren oihuari entzungor egin ez diotenen alde. Solentinamen, Nikaraguako laku zentrolean, gaur irakurten ikasi eta Julio Cortazar izena gizon kankailu, betaurrekoduna eta bisitatu eta literatura bihurtu zituenean erizegon persona on bati egotziko diotenen alde. sudurra zimurtu duzu Cortazar-en aipamenegatik. Eta zu literatura fantastikoaren zara zale?

Koldo IZAGIRRE

Euskal Telebista eta zentsura

Ekainaren 15ean «Hemen Bizi» saio informatiboan, Euskal Telebistaren zuzendaritzak burutu duen zentsura dela eta, eta kontutuan izanik hau ez dela izan lehen aldia honelakoxeak egitera-koan, Euskal Telebistako erredazio langileek eta Euskal Telebistako langile komiteak zera adierazi nahi dute: — «Hemen Bizi»k Joseba Asensoren heriotzeari buruzko erreportaia ematera-koan jaso duen zentsurak, eta era berean gaurdaino jasotakoek, ETBren langilegoaren profesionaltasunaren duintasuna kolokan jarritzen dutela. Zentsura hau aspaldi honetan gehituz doala adierazi nahi dugu. Hau ikusi ondoren zera esijitzen dugu:

—1. Euskal Irrati Telebista eta Euskal Telebistako zuzendaritzari derecho estatu batetan zentsura hau egite-rik ez dagoela, eta baita ere honela adierazpen askatasunaren aurkako erasoa egiten ari direla salatu nahi diegu.

—2. Informatiboetako zuzendariaren dimisioa, Euskal Irrati Telebistako zuzendaritza orokorraren aginduei jarraituz, bera izan bait zen erreportaia honen zentsore zuzena.

—3. Zentsuratutako azken erreportaia hau lehen bait lehen emititzea.

ETBko erredazioa eta enpresa batzordea

«Mil días más avanzando» eskutitza dela bide Xabier Arzalluzi

Zure burua euskaltzaletzat eta euskal abertzaleztat bezala azaldu nahi diguzunez gero, berauetaz, zenbait gogoeta eta salaketa egitea ausartzera noakizu, alegia, «Mil días más avanzando» izeneko zure eskutitzari buruz, hain zuzen ere. Alegia, euskaldunoi eta abertzaleoi, bidali edo «sartu» diguzun eskutitz hori dela eta.

Zeren, berau, euskaltzale eta abertzale batek azterturik Euskara eta Euskal Abertzaletasunaren aldetik, zure azken hamar urtetako traiektoria ikusiz gero, zurekiko esan daiteke: zahartzaroko gaitza, hau da, burua arintzen hasia ote duzun, edo eta bestela (eta hau izango da zihurrera zoritxarrez) benetan maltzurki jokatzaren dutila «Avanzando» (bai erdara eta bere kontzientzia-zion) orez atzeratzen Euskara eta Euskal Abertzaletasunari buruzko eguneroko giroa eta presentzian, hain zuzen.

Bestela, nola uler daiteke zuk madrildarreik euskaraz egindiezaguten exiji (eta hau ondo dago) eta zeuk «euskaltzale purukatu hori» erdara eta euskaltzaletasun deskontzientziazioa inposatu nonahi, nolanahi eta noiznahi Euskal Herriko familia eta abar guztietan orokorki? Oraindik ez ote zaizu kontradizioak uxatzeko garaia heldu?

Beraz, noan nire salaketaren arrazoiak eta funtsa adieraztea: egun beretsutan hartutako bi eskutitz direlarik lekuko. Bata, zeuk bidalitakoa: «Mil días más avanzando» eta «Presidente del EBB del PNV» izanik zeuk izenpetua, eta bestea Espainiako UNICEF Elkartearen-gandik hartua.

Bata eta bestea nondik-norakoak diren ikusirik, hau da, bata zeurea, Euskadiko Buru-Batzarreko Lehendakariarena Euskal Herriaren ize-

nean, eta bestea Espainiako Erakunde batekoa.

UNICEF-eko eskutitz-azalean honela irakur daiteke: Asociación Unicef España. Eta ondoren: Espainiako UNICEF Elkartearen etabar. Hau da, elebietan, baina, lehentasuna gaztelaniari emanez.

Zeurean berriz, hau dio: Mil días más avanzando.... gaztelania edo erdara huts-hutsean, hain zuzen. Hau al da, «Mil días más avanzando»? Noski, aurretik ari zarela Arzalluz jauna, baina, erdakerian!

UNICEF-eko eskutitz-azala ireki eta, eskutitzen ere, elebietan jarraitzen du, baina, hemen lehentasuna euskarari emanez.

UNICEF-eko eskutitz honetan nire deiturarekiko bitxikeria imitagarri bat ikusten dut zuretzat, alegia, Tomas Agirre nire izen deiturak era honetan idatzita hiru lekutan azaltzen da; Agirre jauna bi lekutan, eta Sr. Agirre beste bi lekutan, baina, guztietan hau da zazpi lekutan Agirre euskal grafiaz idatzirik dago. Ez ote duzu hau ere imitagarria euskaldun-goarekiko? Honi eta horrelakoei bai esan daitekela: «Mila egun gehiago aurrerantz» eta ez zuk daramazun jokabideari, jakina, atzerantz-ekoa delako.

Zure eskutitzean berriz, eskutitz azaleko gisa samarrean jarraitzen duzu (berdin ez esateagatik) Mil días más Avanzando eskutitz buruan eta ondoren gaztelaniaz noski, mila egun horietan PNV-ak egin dituenak eta ondoren ere berari lagunduz (edo botoa emanez gero) era horretan jarraituko duzun mitin idatzia egiten duzu, (Euskara eta Euskal Abertzaletasuneko mitinik ez duzularik batere egiten) nonbait hau ez dago zure helburuetan edo... Tarte honetan nire deitura hiru lekutan azaltzen duzu Aguirre erdara huts-hutsean.

Ondoren, eta nonbait, euskaraz zertxobait egin duzula esateko edo... (bertan Euskaltzaindiko arauari jarraituz gehiegi egin gabe) eskuz idatzitako hizkitxarekiko trakets samar batez (agian, inork gutxi irakurtzeko asmoz egin) idazten duzu. Zergatik, alderantziz ez egin, inprima-

tua euskaraz eta gaztelaniaz eskuz hizki txarrez? Ikuste-koa izango litzateke, ea, euskaraz bezain hizki txarrez egingo zenukeen gaztelaniaz.

Eskutitzean euskarari tratu lardats hau emanik, bukatu berriz, etsaingoaren hizkuntzan bukatzen duzu, hau da, erdara batuan. Arzalluz jauna, honi, esaten zaio benetan «Mil días más avanzando» baina, espainiarantzako bidean, noski.

Beste aipamen bat ere, egin behar dizut, zeren, derriortzen nauzun zerbait esatera noakizu.

Alegia, aipaturiko idatzia-ekin batera herri batetako marrazki bat ere bidaltzen diguzu. Nirekiko, bertako aipagarrienak: herriko ikastola eta Udaletxeadira euskaltzale egoitza, beraien autoak, etabar falta dira, Udaletxean bezalaxe ikurri-ñez horniturik «besteak» bezalaxe. Ez da hala? Etabar.

Ikastola: Azken zortzi bat urtetatik hona (gero eta gehiago) egin duzun eta egiten ari zareten gainbeherakada (salbuespenak at) euskarari eta euskaltzaletasuneri edo euskal kontzientziazioari buruz nabarmen-nabarmena da. Jakina, Euskal Herriko benetako euskal filosofiarik gabe diharduzuelako, hain zuzen. Noiz arte atzerantz?

Udaletxea: Nirekiko, behar duen bezala ikusten dut «kanpotik behintzat», hau da, gure edo euskaldunon ikurri-rik bakarrez horniturik. Baina, hona hemen nire kezka zutaz goraxeago aipatua, alegia, zahartzaroko gaitza, hau da, burua arintzen hasia ote duzun edo... Jakina, ez ote didazu hori pentsatzeko arrazoiak ematen marrazki hori ikusita! Zeren, bestela, zer arrazo dela eta ari zarete Udaletxe guztietan gure ikurri-riña (zurea ere bai?) kentzen!

Hainbat idatzi egina naiz gisa samarrekoak eta oraindik inorengandik ez dut jaso erantzunik. Nik, zutaz, egini-ko gogoeta eta salaketaz erantzuteko ausardi edo adorerik izango ote duzu? Ezet?

Oraingoz besterik gabe, zure zain gelditzen natzaizularik.

Tomas AGIRRE

Goiherriko bertsolarien diskoa, kaleratzear.— Aspalditik zetorren Goiherriko bertsolariekin diskoa grabatzeko asmoa, eta argazkiak adierazten digunez, dagoeneko aurreratuxea dago grabaketa horren produkzioa. Dirudienez, aste gutxi barru kaleratuko da, eta bertan ondoko hamar bertsolariak entzun ahal izango dira: Altzo, Begiristain, Goiburu, Igartzabal, Iraola, Lazkao-Txiki, Mendizabal, Murua, Zeberio I eta Zeberio II. Xedearen kudeatzailea IZ disketxea izan da eta berau izango dugu ere kaleratze prozesua aurrera eramaten ari dena. Gipuzkoar bailara horretako bertsolarion artean prestatu ei dituzte bertso-paperak, ondoren musikatzeko eta plastikoan jasotzeko, beti ere metrika eta erritmoa errespetatuz. Musika laguntzaz horniturik joango dira beraz.

5 eskultoreren muestra

Andoainen

Lau urtetako lanaren lehen emaitza kolektibo publikoak eman dituzte argitara Sorabillako Tailerreko bost eskultoreek, Andoaingo Kultur Etxean eginiko erakusketa dela medio. Hiru irudi haundi jarri dituzte kalean, etxe aurrean, eta Kultur Etxearen barruan bakoitzaren bospasei obra jarri dira. Aiako Tailer famatutik sortu zen talde berri hau eta bere ezaugarri nagusiak bi hauek dira: alde batetik irudigintza herriaren bistara ekarri nahi izatea; eta bestetik, artista bakoitzak bere bidea egiteko askatasun osoa edukitzea. Talde honen buru Xabier Laka eskultorea dugu.

Laja-Landakandak

beste disko bat

kaleratu dute

Jadanik kalean egun batzu badaramatza Laja eta Landakandak kaleratutako diskoa, baina aurkezpena egin berria denez, notizia badela ere pentsatu dugu. «Pepe Yanciren omenez» du izena diskoak, eta duela hilabete gutxi hil zen soinu-jole eta konposatzaile trebearen omenez egin dago, tituluak argi adierazten duen bezalaxe. Pepe zen, hain zuzen ere, trikitilariarentzat kantuak egiten zituen musikagile bakarra, eta hortik sortutako esker ona da, nonbait, disko berri honek azkoitiar bikoitek adierazi nahi izan duena. Diskoak alde bakoitzean, kalejira, fandango, arin-arin, trikitixa eta porrusaldak aurki daitezke, eta grabaketa nahiz produkzioa IZ diskoetxearena izan da.

«Kiu» opera

Luis de Pablaren

eskutik

Luis de Pablok «Kiu» operaren lau zati estreinatu zituen pasa den astean Madrilen, March Fundazioaren egoitzan. Opera horren zatiak flauta eta pianorako bertsioan eskaini zituen. Luis de Pablo espainiar Estatuko 51eko belau-naldiko musika abangoardistako musikorik behienenetakoa dugu, eta «Kiu» opera lehen aldiz 1983an eman zen Madrigo Zarzuela antzokian, kritikoen eta publikoaren aldetik sekulako arrakasta bereganatuz. March Fundazioak kamarako kontzertua enkargatu zion, eta opera horretako lau zati aukeratu ditu berriro jendeari eskaini asmotan. «Kiu» opera dugu espainiar Estatuan egin den azkeneko opera.

Munduko Eusko

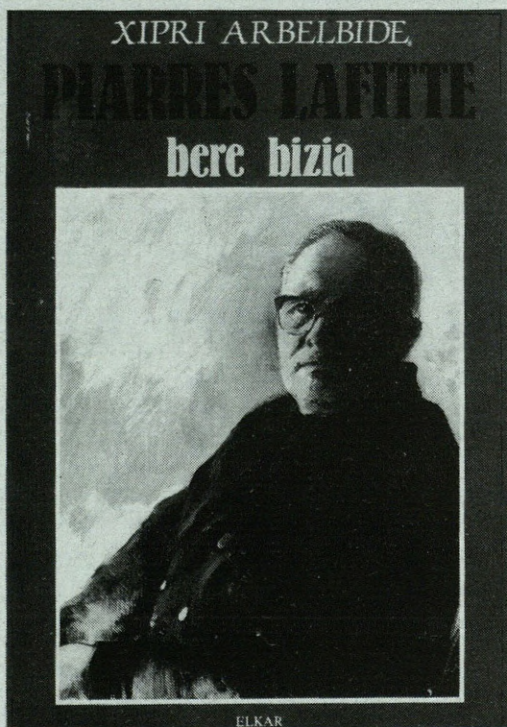
Kongresua,

suspenditurik

Datorren abuztuan Californian ospatzekoa zen Munduko II. Eusko Kongresua data finkorik gabe atzeratua izan da, dirudienez Institutioetatik nahiz jendearengandik aski babesik jaso ez dutelako. Aurten zehar hamaika aldiz haizatua zen Kongresu honen asmoa, eta egia esan espero ez zen gauza izan dugu berorren suspenditzea. Dirudienez, Euskaltzaindia izan da batik bat laguntzarik ezarri haundiena eta mingarriena eman diena. Guzti horren arabera, Kongresuaren antolatzailea zen Basque American Foundation etsiturik geratu omen da, aurrerantzean kongresurik edota publikaziorik egiteko bidea kasik moztua.

Kalonje zenduaren alderdi ezkutak ikutuz

Piarres Lafitte berpizturik, Xipri Arbelbideren eskutik...

ELKAR
argitaletxeak,
Baionako
kultur
zentroaren
laguntzarekin,
Xipri Arbelbide
idazle
emankorraren
liburu berri bat
plazaratu du.

Uztaritzeko herriko etxean, gorago aipatu instituzioak recepzione bat muntatu zuen, autoreak bere lana publiko aurrean presentatuz, harri batez bi txori hil, Piarres Lafitte zenari omenaldi «mondain» baten egiteko.

Urrats bat gehiago, Lafitte monumentoaren mitifikatze-

rako bidean. Xipri Arbelbidek nahi ukan du, gure gus-tuko sobera, Lafitte apez-euskalzalea, abertzale-tu, liburuko hosto gozoetan (egia, aitortuko dugu, Arbelbiden euskara arras ederra eta baliosa dela), nola deabrua, gizona itzalik gabe agertzen bait zaigu. Hala ere, liburugintzaren munduan, berritasun bat da, urte bat, norbait famatu zendu ondoan, haren hagiografia kaldatsua egiten bait da. Iparraldean behintzat. Edo da komertzialtasun hurbilaren hatsa...

Xanpaina basoetan, elebil-tzailea beste eskuan, joan gara, Irulegiko eta Adour irratietako kideekin, Xipri Arbelbiderekin zenbat solas eramaitera:

ARGIA.— Liburu bat idatzi duzu, Lafitte jaun kalonje zenaz, ontsa eza-gutu duzu Lafitte?

XIPRI ARBELBIDE.— Ez, ez, guti ezagutu dut, kaseta-tako artikuluen bitartez eta hola; berarekin, aldi bat mintzatu naiz luzaki, Cordeliers karrikan zen, aspaldiko afera da, kontatu zidan nola Tolosan egon zen apez gazte eta hango bere apez lana nolakoa izan zen; arrunt berezia zen, ene denborako ere berezia zen, orduan pentsa berrogei urte lehenago...

A.— Ze berezitasun zuen?

X.A.— (irriz) Erran dezadan oso berezia zela, ez zen batere apez, nola erran nezake, tradizionala. Haren ikusteko moldeak eta, haren denborako, mila urte aintzinago zen...

A.— Entzuten da, ideia bortitzak, fasizmo eskualde horretatik edo, bazitue-la, zeozter badea?

X.A.— Ez, ez, ez. Egin zuen 1933 edo 1934ean, Euskal Herriaren alde liburuxka bat, programa politiko bat bezala. Hor ikusten duzu ez zela beste apezak bezalakoa, programa politiko bat egiteko, eta horretan demokrata agertzen da, demo-kristaua agertzea orduko jadanik aintzina izaitea zen...

A.— Horrek erran nahi du beraz, Lafitte gizon politiko bat izaiten ahal zela, ez balitz apez izan?

X.A.— Apez izanez ala izan da, orduan apez izan ez balitz... Gauza bat bada jende gutik dakitena: gerla ondoan, bozkak gertatu zirenean, Uztaritzen, Uztaritzeko bi gazterekin presentatu zen, afixa egina zen. Orduan nehork ez zuen fitsik erran. Eta denbora berean, Donibane Lohitzunen beste apez bat presentatu zen, orduan, apezpikutegiak paper bat jalgiz zuen, apezzei bozkak debekatzeko, baina Donibane Lohitzunekoarengatik ez Lafitteen gatik, Lafitte ere erretiratu zen, alainan...

A.— Ez ote duzu, liburu hori izkiriartzearekin, zure situazio pertsonalaren proiektzio bat bezala egiten?

X.A.— Ez... Zeren eta ez dut nik erraiten zer den Lafitte, aizana niz Lafittek zintetan grabatu hitzekin, elkarriketen bidez. Nik, idazten dut hor Lafittek bere buruaz erten (erraten) duena... Ez da nere proiektzioa!

A.— Baina halere, apezpikutegiarekin ukan dituzun ixtiluak jakinik, zuk idaztea liburu hori, Lafittek berdin oztopo asko eduki baitzuten apezpikuekin pixkat koinzidentzia bat da orduan?

X.A.— Ez dakit... Erranen dizut zergatik egin dudan. Ikusi dudalarik enterramentuan erakutsi duten Lafitte, ez zela batere izan den apez hura, egiak erran dituzte baia egia frango ez... Bon, erten baduzu frantses bandera xuri ta gorria dela, ez duzu egia dela erranen, urdina ere bada. Orduan, Lafittedako ere xuri ta gorria erran dute eta urdina ahanzi. Pentsatu dut, norbaitek behar zuela erran xuxen nor zen, dokumentu horiek eskumenean bait nituen, horiek agertu ditut...

A.— Lafittek zintetan erran dituenak kritikatu ote dituzu?

X.A.— Ez, ez, ez ditut batre kritikatu, poxino bat, baina guti. Kritikatzeko norbait ontsa ezagutu behar da,

hori luzara ein beharko da, bere liburu eta artikuluguziak leitu ondoan... Liburuan iragan uztaleko prest zen, berehala egin nuen, eta luzatu du, alde batetik bakantzak zirelako eta bakantzetarik landa, Euskal Herriko Kultur zentroak diru laguntza bat eskaini du liburu berrientzat; orduan diru laguntza horren beha egon da, normalean joan den urrikotzat atera behar zuen...

A.— Zure liburuan agertzen ote da, nola Lafittek Iparraldeko kultur alor guziaz monopolisatu dituen, aintzina bide gehienak blokatuz?

X.A.— Erten duzu monopolizatu dituela, ez da bere falta, hori besteen falta da. Zendako ez dute besteekegin hurek bezain bat lan?

“Pentsatu dut, norbaitek behar zuela erran Lafitte xuxen nor zen, eta eskumenean nituen dokumentuak agertu ditut...”

Beste hamar izan balire, hura bezala lanean arizan zirenak... nehorik ez zuen erranen monopolisatu zuela. Ez du berak monopolisatu, denek utzi diote lana egitera, hurek egin du, eta beste norbaitek ez badu egin, ez da haren falta, besteen falta da...

A.— Pentsatzen duzu Xipri Arbelbide, Lafittedak beste liburu baten idaztea?

X.A.— Mementoan ez... Ez, ez, ez dut gogoan ez...

I.B.

euskalgintza

Bigarren urtez, iazko esperientzia profitatuz

Udako Euskal Unibertsitateak, aste batez Baiona

Ekainaren 30etik uztailaren 4ra, astelehenetik ortzirale arrats arte beraz, iaz bezala aurten ere mintzaldi askoren entzuteko parada eskainia zauku, bai eta mahai-inguru zenbeitetan parte hartzekoa.

Unibertsitate hitzak izu dutenentzat ere, hor aztertuko diren gaiak edonor interesatzeko modukoa dituzue, eta egun horietan libro daudenek zer goza izanen dute betiere. Honoko deia zabaltu dute antolatzaileek: «Zatozte eta dudamikorik gabe, iazko ehun eta hogeitaraideak baino gehiago izan gaitezen aurten, euskararen eta euskal kulturaren bizi nahia erakuteko».

Jakina, UEUkoak ez dira urrats horretan bakarrik izanen, Donostian eta Iruñean Udako Euskal Unibertsitatea antolatua baitute ere, maila zabala gubatean.

Xehetasun zonbaiten emaitera

Mintzaldiak lehenik. Bost

arlotan sartuko zaizkigu: hizkuntza (linguistika, literatura, komunikabide eta administrazio hizkuntza, soziolinguistika), giza zientziak (etnologia, historia, soziologia, nekazaritza, filosofia), informatika, didaktika (euskara eta matematika) eta artea.

Horiek astelehenetik ortzegun arrats artio.

Didaktika eta informatika egun guziz eta egun guzian aztertuko dira; beste arloetako mintzaldiak oren berezi batzutan kokatuko aldiz, programaren arabera.

Mahai inguruen aldetik, hiru gai eztabadatuko ditugu: astearte arratsean, «berreuskalduntzean ekintz bidezko erakaskuntza»; ortzegun arratsean, «nazionalismoa eta federalismoa», partaideak X. Arzallus, J.L. Da-

vant, A. Luberrriaga, P. Zabalera izanen ditugula; ortzira-lean egun guzian «Eskolaren publikotasuna Euskal Herrian» da izaneñ gaia, goizean partaideak hego Aldekoak izanez eta arratsaldean Ipar Aldekoak.

Izen emaiteak ekainaren 23tik 27 arte, goiz guziz, UEUko idazkaritzan (15, Port Neuf karrika, tel. 59.25.64.26. Baionan) ahal bada; bestenaz, tokian berean, Baionako Institut d'Etudes Juridiques delakoan (Seminario handi ohian). Gastuetan partizipatzea: 150 libera landunentzat, 100 bestentzat. Anima zaitezte, beraz.

P.U.

Ikasturtea amaitzear dagoelarik

AEK eta EAJren arteko negoziaketak geldirik

Manifestaldi bat ospatu zen duela egun batzuk Donostian. Berriro ere kalera jo beharrean aurkitu zen AEK, HABEk erakunde horrekin daraman jarrera diskriminatzailea salatzeke.

Ekainaren 12an, manifestaldi bat ospatu zuen AEKk Donostian. Bertan «HABEk AEKrekiko daukan jarrera diskriminatzailea» salatzen zen. Horren inguruan negoziatzeko prest dagoela agertu zuen berriro ere AEKk.

Izan ere negoziaketa prozesu bat hasia zegoen duela hilabete batzutatik hona. Oraingo honetan EAJrekin ari ziren negoziaketetan hitzarmen batetara ailegatzeko itxaropenarekin.

Elkarrizketa informal batzuren ondoren, hiru lau bilerak egin ditu AEK-k EAJ-rekin.

«Hasera haseratik adierazi dio AEK-k EAJ-ri zertan datzan AEK-ren ikaskuntza-alternatiba bere osotasunean, eta Alternatiba horrek bere emankortasuna sobera frogatu duenez, behar bezala bultzatua izatea merezi duela» esan digu AEKren bozeramaleak.

Bere proiektuaren barneko puntu batzu jarri dizkio AEK-k mahai gainean, Komenio Orokor baten barne negoziatzeko: adibidez, AEK-n diharduen irakaslego osoa homologatzea eta horren arabera jasotzea subentzioa AEK-ren ikasgu guztiak; langabetuek euskara

dohain ikas dezaten laguntzak; 70 barnetegitan 3.000 euskaldun berri ateratzeko plangintzarako diru laguntza.

Ez dira ordea, oraindik behintzat, negoziaketak burutu: «arduraz utzi du AEK negoziazio prozesuan gertatutako gauza batek: sortu diren jarrera zabal eta emankorrak hertsiki bilakatu izan dirrela tarteka, EAJ-k errepikatu dituen Administrazioak orain arte bota dizkion puntu gogorrenak; esaterako, irakasleen frogazterketa kontuan insitituzean, irakaslegoaren homologa-

zioa bere orokortasunean ez onartzean...».

Kontradikzio horiek eraman dute negoziazio prozesua haseran markatutako epea agortzera erresultaturik gabe.

«Halere, ez du sinestu nahi AEK-k, gauzak horretan geldituko direnik, baizik eta EAJ-k berari dagokion erantzunkizuna jasoko duela koan dago, konziente baita AEK edozein euskaltzalek argi dakusanaz: euskara dagoen kinka larritik ateratzeko guztien kolaborazioa ere gutxi izango dela».

Peru UNZUETA

AEK eta Jaurlaritzaren arteko harremanen historia

EUSKO KONTSEILUAREN GARAIA (1978-1980)

Rubialen Gobernua (1978-79)

Kultur Kontseilaritzan: Maturana eta San Martin

Eusko Kontseilua sortu zeneko hasten da AEK Gobernuak kultur kontseilaritzarekin harremanetan. Eta Gobernuak dirurik ez duenez, kultur kontseilariak dokumentu bat luzatzen dio diruak duten Administrazioei (Diputazioeta Udalei) subentzioak eskatu ahal izateko.

Garaikoetxearen gobernua (1979 ekaina)-1980 (martxoa)

Kultur kontseilaritzan: Olarte, Amatiño eta Txabarriri.

AEK eta Kultur kontseilaritzaren arteko elkarrizketa desberdinen ondoren Kultur Kontseilaritzak gauzatzen du Eusko Kontseiluaren proposamena eta AEK-ri presentatzen dio, proiektuari egin behar zaizkion enmiendak egin diezazkion.

AEK-k Eusko Kontseilua-ren proiektua berru debate batetan eztabaidatu ondoren bere kontraproposamena presentatzen dio Eusko Kontseiluko kultur kontseilari-tzari eta negoziaketak has-teko eskaria ere egun berean egiten dio. Parte bien akor-dioz jartzen da bilera eguna eta tokia; baina bilera hori ez da ospatuko, kultur kontseilari-tzak bilera bezperan jakinarazi diolako AEK-ri hauteskunde berriak laster izango direla eta hauteskun-de osterarte ez duela merezi gai horri buruz eztabaidatze-rik.

EUSKO JAURLARI-TZA-1. LEGISLATU-RA (1980-1984)

Garaikoetxearen 2. Gobernua (1980-1983)

Kultur kontseilaritzan: La-baien, Amatiño eta Txabarri.

Norekin (kultur kontseila-ritzarekin ala Hizkuntz kon-seilaritzarekin) izan behar dituen harremanak argitzen hainbat denbora pasatzen du AEK-k.

Arazoa argitu eta zita lor-tu zuenean, AEK-k kultur kontseilaritzari berrazaldu zion bere negoziaketa gogoia eta informatu zuen zein me-mentotan utzi zituen nego-ziaketak bere aurreko sailbu-ruak.

Kultur kontseilaritza be-rriak ez zuen onartzen aurrekoaren bidea eta beste proposamen berri bat egin zion AEK-ri: subentzio kopu-rua finkatzea AEK-ren erre-alitatea, proiektuak eta kos-toa ezagutu ondoren.

AEK-k proposamen berri hau ere onartu egin zuen eta txosten batetan gauzatu on-doren, bere errealtate, proiektu eta kostoa, Lakuan azaldu zizkion kultur kon-seilaritzari eskatu bezala.

Kultur kontseilaritzak hila-bete baino lehenago eran-tzuteko promesa egin zion; baina AEK-k ez zuen deirik hartzen eta gero luzamen-duak baino ez zituen hartu lau hiletan zehar abuztuko bakantzetaraino.

Ikasturte berriaren hase-ran Gobernuak HABE sortu

zuela jakin zuen AEKk.

Gobernuak erabaki zuen, baita ere, helduen euskara irakaskuntza HABEren bidez subentzionatzea eta HABE subentzio sistema gauzatu zuen.

AEK-k ez zuen ondo ikusi HABE asmatutako suben-tzio sistema, eta subentzio sistema berri bat proposatu zion HABEri.

HABE ez zuen onartu AEK-ren proposamena eta bere subentzio sistema inpo-satu nahi izan zuen.

AEK-k jakinarazi zion kul-tur sailburuari berarekin zu-nean izan nahi zituela ha-rremanak. Labaien kultur sailburuak onartu egin zuen AEK-ren eskaria eta hainbat elkarrizketa izan zituen AEK-rekin. Elkarrizketa hauetan helduen berreuskal-duntzean dagoen problema-tika osoa aztertu zen: hel-duen euskara irakaskuntzak duen maila; irakaslegoaren erreziklajearen premia eta nola errezikla daitekeen; problematika osoaren zerga-tiak... Sakondu zen halaber helduen alorrak berreuskal-duntzean duen garrantzia.

Elkarrizketa guzti hauen ondorioa, Eusko Jaurlaritza eta AEK-ren arteko akordioa gauzatzea izan zen.

Akordioaren firma asko luzatu zen; hala ere Labaien kultur sailburuak akordioa firmatu egin zuen eta Gas-teizko Gobernuak bere ones-pena eman zion.

Baina akordioa firmatu eta laster Labaien Gobernu-tik kanpora joan zen.

Garaikoetxearen 3. Gobernua (1983-1984)

Kultur kontseilaritzan: Etxenike eta Velez de Men-dizabal. HABEn Txabarri.

Etxenike Sailburu berriak jakinarazi zion AEK-ri La-baienek firmatutako akor-dioa bete egingo zuela be-rak. Hala ere denbora aurre-ra zihoan eta akordioa ez zen gauzatzen. Ikasturte be-rria iritsi zenean Akordioa-ren barneko puntu hauek (subentzio sistema, modu-loak eta diru kopurua, esate-rako) AEK-rekin kontatu ga-be erabaki zituen gober-nuak, nahiz eta akordaturik egon AEK-rekin kontatuta hartuko zirela erabakiak.

Parlamentuak gainera HA-BE legea atera zuen, AEK-ren eskari eta protestei kasurik egin gabe.

AEK-ko Biltzarre Naziona-lak gaitzestu egin zuen HA-BE legea eta salatu kultur kontseilaritzaren jokabidea. Jaurlaritzak HABE era-tzen jarraitu zuen.

EUSKO JAURLARI-TZAREN 2. LEGISLA-TURA (1984-1988)

Garaikoetxearen 4. Gobernua (1984-1985)

Kultur kontseilaritzan: Jo-seba Arregi; HABEn Txaba-rrri.

Joseba Arregi kultur sail-buruak gauzatu zituen HA-BE legearen garapena eta HABE erakundearen finka-pena, inoiz ere errespetatu gabe Labaienen-akordioa

AEK-k izan zituen aukera guztietan azaldu zion HABE legeak erraz asumi zitzakee-la Akordioa ia puntu guz-tiak; eta Labaienen Akor-dioaren hildotik gauzaturiko legearen garapenaren proiektua presentatu zion arren, Arregi sailburuak erantzun zion Labaienen akordio hura zaharkituta ze-goela eta akordio hori kontu-tan izan gabe gauzatuko zue-la HABEko Patronatoak le-gearen garapena.

Legearren garapen hau egi-terakoa AEK-ren sugeren-tzia bat ere ez zuen onartu Patronatoak.

Erantzun hauek jaso arren AEK-k negoziaketaren berras-tea eskatzen du ikasturte be-rriararen haseran (1984-ko

irailean). Administrazioak erantzun zion berrasteko prest zegoela eta HABE le-gearen barrutian edo lego eremuan guztia zela nego-ziagarri.

Hala ere AEK-k adierazi zizkionean negoziatzeko puntuak, Administrazioak erantzun zion ez zegoela nego-ziatorik proposatutako puntuen inguruan; eta ez zuen azaldu zertaz negozia zitekeen.

Ardanzaren Gobernua (1985-1986)

Kultur Kontseilaritzan: Bandres; HABEn Txabarri.

Bandres kultur sailburu berriari luzatu zion orain-goan AEK-k negoziaketeta-rako proposamena.

Bertan epe luzerako akor-dio bat sinatzea proposatzen zen. Negoziazioen oinarria Labaienen garaitik AEK es-katzen ari zen puntuetan ja-rri nahi zuten AEKkoek.

Irakaslegoaren arazoa konpontzeko gertu agertzen zen Bandres, eskubide lor-tuen jabe delako AEK-ko ira-kasle talde bat. Horrezaz gain, guztia negoziagarri ze-la birradierazi zuen. Irakas-legoaren arazoa konpontze-ko proposamen berri bat bi-daliko zuela agindu zuen; baina proposamen berri hori ez zuen AEK-k hartu eta ust-el gertatu ziren oraingoan ere Bandres sailburuak sor-tutako esperantzak.

85-86 ikasturtearen hase-ran (aurtengo ikasturtean) negoziaketaren berrastea be-rreskatu zion AEKk, baina oraingoan ere ez zen ezer zehazturik gauzatu AEK-ren eskaria.

P.U.

Joxe Makazaga «Ziolar»ren jaioterria den Itziarren

Ziolarrek omenaldi bikaina jaso zuen

Joxe Makazaga 'Ziolar'ek egun gogoangarri bat izan zuen Ekainaren 15ekoa, bertan berebiziko omenaldia prestatu zioten eta.

Hantxe bildu ziren Itziararrak eta inguruetako auzoetatik etorritakoak ere, hau da, Lastur, Endoia, e.a. Ziolar bertsolaria omentzeko. Baziren bertsolariak, trikitilariak, eta euskal kirolariak: aizkolariak, harrijasotzaileak, txinga-eramaileak, eta tronztalariak. Ziolarrek eskuak

bete opari eta oroigarri jaso zituen eta eta lagunarteko bazkari batekin burutu zen eguna.

Eguraldiak horrelaxe lagundu eta Ziolarri inoiz ahaztuko ez duen omenaldi bat eskaini zitzaion. Egun osoko festa eguna izan zen. Majina bat jende bildu zen Itziarrera bereganako esker ona eta adiskidetasuna azaltzera. Goizean goizetik bere lagun trikitilariak herria alaitu zuten.

Meza nagusiaren ondoren Zabalsoro pelotaleku ederrean eratu zen jaialdi ikusgarri bat Loliola Herri Irratiko Alberto Gorritiberearen eskutik. Bi ordu eta erdi konturatu gabe joan zitzaigun sekulako arintasunean.

Eguerdiko hamabitan Txankarta eta Iturbideren soinuak ekin zitzaion festari, Joxeren bi ilobak aureskua dantzatzu omenduari. Laja eta Landakanda trikitilarien saioaren ondoren Itziar eta Lasturtarrak elkarrekin herri

kiroletan neurtu ziren relebotan: Lehenik aizkoran, gero harri-jasotzen txingan eta trontzan bina jardunaldi eginenez. Oso justuan ziren bi taldeen indarrak eta ia bukaran Itziarriko taldeak sei segundu lehenagoz bukatzea lortu zuen. Txalo berorik jaso zuten bi taldeek.

Ostolaza aita-semeek ere omenaldian parte hartu zuten bakoitzak bere harria dantzatzu. Aitak bi minutu 18 jasoaldi eman zizkion esku bakarrez. Bere semeak 13 urte ditu eta 10 jasoaldi eman zizkion 73 kilotako harriari minutu batetan. Goenatxo bigarrenak hamar arroako kubikoarekin erakutsi zituen bere abildadeak.

Epelde, Bittarte, Attola, Arnobate trikitilariak Iturbidetarrak, Goxena, eta Egi-leor panderojoleen laguntzarekin jardunaldi atseginak jo zituzten.

Saioa, egunari eta Itziarri lotuak

Ondoren Murua bertsolariaren eskutik bertso jaialdia izan genuen. Bertan parte hartu zuten: Sebastian Lizasok, Jon Azpillagak, Jon Murgategik, Josu Iribar 'Olalde'k, Jose Eizagirre 'Attola'k eta Manuel Olaiola 'Uztapide' 2.a'k. Beste zenbait bertsolarik ere Ziolar agurtu zuten heuren bertsoz saioari hasiera emanez: Patxi Etxeberriak, Jon Narbaizak, Inazio Jauregik, eta Aitola-Berriak.

Saioa egunari eta Itziarri lotua eman zuten. Saio interesgarrienetakoa bat izan zen Attola lasturko taldearen aldeko bezala eta Olalde Itziarrekaren aldekoaren papearra zutelarik egindakoa. Beste gai batetan hondartzako bi neska gerriz gora biluzirik

ziren eta beste bi gizon zahar begiak kendu ezinik. Kasik neskak gogorrako aritu ziren, gizonetako zahar horiek baino. Aipatu ziren merkatu komunean sartzearekin ekartzen duten okela eta hemengo ezin saldua. Baita ere poligono industrialaren egitekotan daudela, nagusiaren eritzia, herriko alkatearena, eta baita ere baserritarrena. Puntukako saio eder eta atsegin bat egin zuten Sebastian Lizasok, Attolak, eta Jon Azpillagak. Olalde eta Murgategiren agurrekin amaitu zen saioa.

Ondoren saski eder bat zotz egin zuten eta Ziolarren ilobarik gazteenak atera zuen zenbakia: 2.355. Eta agertuko ez balitz ordezkio beste bat ere atera zuen: 1.357 zenbakia.

Ondoren oroigarri eta opariak eskeintzeari ekin zioten: Ziolarrek zenbait plaka eta oroigarri jaso zituen, baita ere Zestoako bertsolariena Uztapide 2.ak emandako Ziolarren kuadro eder bat, senideen eskuerrakutsia, eta Endoia, Lastur, eta Itziarriko gazteek espetxetik bidalitako sei bertso kantatu zituen Iaki Muruak. Beste hainbat eta hainbat opariren ondoren Ziolarrek lau bertsoaren eskertu zituen frontoi-ko jaialdiari bukaera emanenez.

Ordubi t'erditan Salegi jattetxean bazkaria izan zen ia larehun bazkadarrekin. Kafearen ondotik bertsolariak eta trikitilariak jo eta ke aritu ziren ia ilunabarra arte.

Benetan Ziolarrek merezi zuen horrelako egun eder bat eta hainbat lagun esker ona. Beraz inoiz ahaztuko ez duen eguna izan zen omenaldiokoa.

ZALDUBI

Uda ikastaroak

NOIZ: *UZTAILEAN
ABUZTUAN
IRAILEAN
HILABETEZ
15 EGUNEZ.*

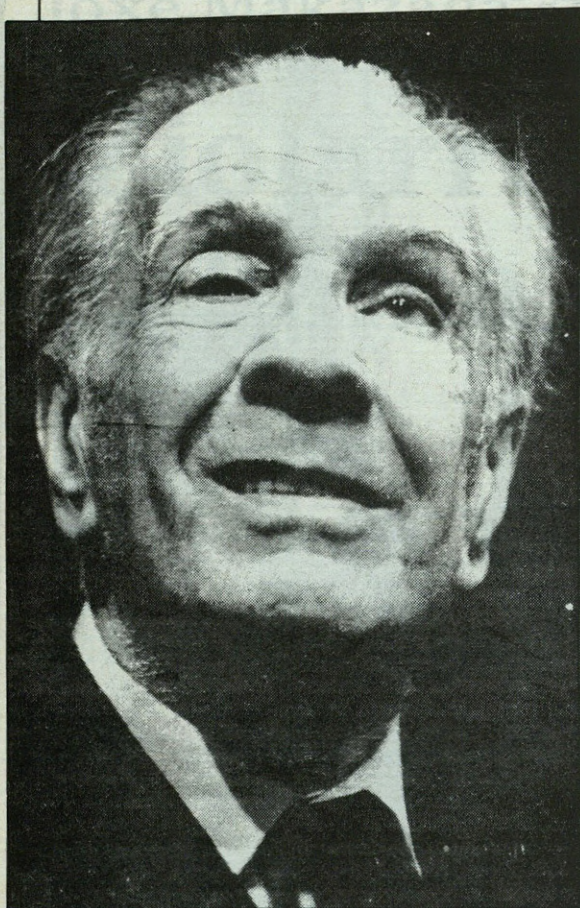
NON: *BARNETEGIETAN
EUSKALTEGIETAN*

64100 **Baiona:** Pontrique Karrika 17. Tel. (59) 25.76.09
20012 **Donostia:** Iztueta Kalea 3-2gn. Tel. (943) 28.39.88
01013 **Gasteiz:** Errege Katolikoak 15 C. Tel. (945) 28.89.22.
21001 **Iruñea:** Konpañia Kalea 25-2gn. Tel. (948) 22.02.13
48009 **Bilbo:** Diputazio kalea 3-1. Tel. (94) 424.17.10

**EUSKALDUNTZEA
GARANTIZATZEKO: AEK**

ALFABETATZE EUSKALDUNTZE KOORDINAKUNDEA

Borges bere ausentzian edota «Hilobien logika»

du honetan eta teknika zein zientziak filosofia eta ezagutzaren filosofian nagusi direla iruditzen bazaigu ere, hau itxura besterik ez da. Egia esan, munduarekiko kontzeptzio biak hil ala biziko burrukan ari dira nagusitasuna lortzeko. Gatazka luze honetan ikuspuntu biak elkar kutsatuz doaz. Ondorioz, esan behar dugu burruka horrek dena kutsatzen duela, azpiegitura nahiz gainegitura, artea barne.

Dialektikaren bi irakurketa

Aipatu ikuspuntu kontrajarririetan, Hegel-en dialektika agertzen da. Baina hori bai, jadanik Hegelengan kontraesanaren agertzen ziren bi bertsio: dialektika estrukturala edo dialektikaren alde ahula. Honek parlamentarismo burgesean du bere erreferentzia politikoa, eta honek markatzen ditu hain zuzen ere beste guztiak. Marka honen arabera azaldu daitezke estrukturalismoaren beste emaitza guztiak (logika hau mugitzen duen gakoa, motorra, ez dagoen termino bat da: Herria, eta politiko burgesak horren ordezkari agertzen dira). Burgesiak koherentzia bat mantendu du bere dialektikaren erabileran, arlo guztietan aplikatzen saiatu da: zientzietan nahiz gizazientzietan eta artean.

Bestalde, bigarren dialektika dugu, dialektika historikoa, materialista edo dialektikaren bertsio indartsua. Honek proletargoaren iraultza garaileetan du bere erreferentzia politikoa (ez hala-beharrez gaurko estatu sozialistetan). Dialektika hone-

tan alor ekonomikoa, politika eta Marx-etik Mao-raino doazen kontraesanaren legeak bilakatu dira batez ere. Azken hau izanik bere aspekturik berriena.

Hala ere, ez zen gauza bera gertatu gainegituraren, eta bereziki artearen alorrean. Sovietar Batasunean esaterako, ez zen dialektika marxistak egokitutako literaturarik sortu. XIX mendeko eredu-erako itzulera ezina planteatu zen, «errealismo sozialista» delakoa sortuz. Eta artean, fisikan bezala, «hutsunearekiko horrorea» funtzionatzen du; eta horrela, «errealismo» delakoak utzita, hutsunea literatura estrukturalak bete zuen. Eta azken honetan Borges izan da «kontaketa estruktural»aren maisu zalantzagabea.

Urriko Iraultza eta formalistak

Lehen aipatutako burrukan adibide zehatza 1917ko Sovietar Iraultzaren inguruan eman zen, lehenago eta geroago. Sinesgaitzat jo zatekeen Tsarren Errusia atzeratua, textuen analisia eta literatur kritikaren maisuak sortzea. Errusiar formalistak hain zuzen ere: Propp, Eichenbaum, Brik, Sklovski, Vinogradov... Hizkuntzaren teorikoak (Jakobson eta Trubetzkoy) ahaztu barik. Haiek hizkuntzaren analisisari aplikatu zizkioten dialektika estrukturalaren printzipioak. Nikolai Marr eta beste batzuen jarrera ultraezkertiarak ahaztu barik, eta «Proletkult» edo proletarioen arte (ezina garai hartan) baten aldeko proiektuaren defendatzaileak tartean zirela.

**Jorge Luis Borges
Borges heriotzearen
aurrean,
Leioako
Unibertsitatean
irakasle diren
Nikolas
Xamardo eta
Antton
Azkargorta
erreflexio luze
baino
interesgarri bat
eskaintzen
digute.**

Borges-en aurrean, eta gaur eguneko optika batetik ikusiz, honako aukerak planteiatzen zaizkigu: alde batetik, irakurri, komentatu edo idatzi, kopia nahian (bere bertsio anitzetan borigarra izaten saiatu), edo alderantziz, bere logikatik kanpo kokatzen saiatu. Halaber, oso eritzi hedatua dugu honako hau: Borges-i itxurazko eskizofrenia erantztea. Alde batean Borges idazle handia eta miresgarria; eta Borges politikoa, eskuinaren jarrerekin guztiz lotua, eta bere argentinarr diktadurarekiko lotura eta antikomunismo porrokatua barka diezaiokgun bestea. Aukera aproposa iruditzen zaigu bere heriotzaren hau bere teoria estetikoa iruzizko puntu batzu argitzeko, aurrerantzean Borges-en irakurketa «ez-errugabea» ekidin asmoz.

Ideologiak gainbeheran daudela esaten zaigun mun-

Formalistak beraz, gaurko analisi estrukturalaren maisu bilakatu ziren: Geroztik, Barthes, Genet, Greimas, Todorov, Eco... eta besteek maisu haiek azaldutako tesien defentsa eta garapena egin dute.

Sovietar Batasunean emandako burruka, logikoki, Estatu kapitalistetan bertan ere eman zen: sovietarren kontra eta barruko alderdi komunisten kontra oso egoia izan zen dialektika estrukturalista hau. Ezina zen aurrerantzean, dialektikari, metafisika hutsa kontrajartzea. Iraultza eta dialektika materialistaren kontra, dialektika bera (bertsio ahulean) kontrajarri zioten: iraultzaren aurka: kontzentzua (posibilismoa). Kontraesanaren aurka oposizioa edo diferentzia. Herri altxatua, ez dagoen terminoa bihurtu zen, termino ausentea, ezkutan dagoena...

Hegel-etik Borges-era, Mallarmé barrena

Ferdinand Saussure izan zen modu sistematikoa Hegel-en dialektika linguistikari aplikatu ziona. Bera izango dugu Lengoaiaren Estrukturalismoaren aita. Von Clausewitz-ek gauza bera egin zuen baina gerrari aplikatuz. Eta Mallarmé izan zen, poesiaren berezitasuna (Filosofiarekiko hurbiltasunagatik: Hegel-en logikaren gorabeherak literaturan isladatzeko aproposena bait zen) dela medio, dialektika estrukturala literaturan sartu zuen lehena. Mallarmé dugu beraz, gure garaiko poesiaren aita.

Nahiz eta Mallarmé-ren poesian, oraindik indar handia duen «termino ausente» delakoak edo elementu heterogeneoak: Herri altxatua Pariseko Komunuan. Baina geroztik, Burgesiak heterogeneitate horrek bere botere egitura arriskutan jartzen duela ikusten duen heinean, ezkutatzen saiatuko da. Dena dela, ezin du guztiz ezabatu, zeren eta «termino ausentea» beti present egongo bait da: hutsa, orrialde zuria, sistema, «competence», arauaren inguruan egitura-tuko da beti diskurtso estrukturala (ekonomian: plusbalioa; psikoanalisian: Ediporen konplexua eta kastrofobia; lengoian: sistema; eta

guztietan, egituraren motarra, herri errebolta.

Borges, azkenik, politika eta filosofiarene funtsezko gaien narrazio itxura eman dien idazlea dugu. Munduaren bi ikuspuntu hauen arteko burruka gogorra dela medio, egoerak alor guztiak kutsatzen ditu. Horregatik Borgesek, literatura zentzu klasikoan baino, ezagutzaren teoria eta politika sistematzat bat aurkezten digu, betidaniko gaien bitartez: Denbora, sujetoa, objektua, prozesuak, konbinaketa, erreflejoak, espazio imaginarioak, denak konzentratuak.

Gauzak horrela, Borges-en narrazioak laburrak behar dute izan, ideologia-star-lux-konzentratu horiek jenderaengana modu eraginkor batez heltzeko. Bakoitzean dialektika estrukturalaren prozesu ezberdinak aurkezten ditu. Ezin ahaz dezakegu efikazia bilatze horretan ez daudela ausente, narrazio labur eta zehatzetan alegia, komunikabide modernoan eraginak.

«Hilobien logika»

Logika estrukturala narratza pasatzeko lanean, Borges-ek erabiltzen dituen emblema guztietatik (laberinto—biblioteka, ispiluak, idazlea, hareazko erlojua nahiz liburua, segetuak...) hilobien aukeratu dugu berriki jasotako Jorge Luis-en heriotza bere logika propioarekin azaldu ahal izateko.

«Inscripción en cualquier sepulcro» izeneko poema aukeratu dugu aurrean azalduko konzeptuak garatzeko asmoz.

Hilobiak, sujetoaren ausentzia (zentzu indartsuan: egiazko bizitza eta bere lana) eta inskripzioa daraman hilarriaren (sujetoaren presentziaren ausentzia ordezkatzeko duena) arteko dialektika permititzen dio Borges. Baina, zerk mugitzen du poema egituratzea posibilitatzen duen logika hau? Sujetoaren ausentziak. Baina aldi berean, ez dagoena da termino indartsua, historia posibilitatzen duena. Baina heterogeneoa harrapa ezin daitekeenez, hilarriaren inskripzioa da geratzen zaion bakarra, eta poema, horren inguruan (sujetoaren ausentzian) eraikitzen du. Ezin du bizi-

tza, bere mugimendu dialektiko etengabea, eskematan sartu, eta hortik sortzen zaio angustia. Erlatibismoa, eta eszeptizismoa azken muturreraino eramaten ditu. Zeren eta ukatu egiten bait du, ezagutzarainoko hurbiltze aproxiatibo eta dialektikoa; hauxe da hain zuzen ere beste dialektikak (indartsuak) planteatzen duena.

Estrukturalismoa, angustia eta eszeptizismoaren artean

Dialektika estrukturalak ezagutzaren ezina planteatzen duen heinean, historia, prozesuak eta denbora ukatzen ditu, eta horien ordeztasun erlatibismoan oinarrituriko filosofia onartzen du, eta horren bidez kantitatearen barruan kalitatea diluitu egiten du. Printzipio hauek sujetoarengan eszeptismoa oinarritzat hartzen duen etika ezartzen dute: bizitzarekiko angustia etengabea sortuz. Angustia hau, norberak bizi eta sostengatzen duen ordenaren ezabatzearen posibilitateak sortzen du. Ezabaketa hori probokatuko duen indarren kontrol-ezetik dator, egitan estrainioak, heterogeneoak eta antagonikoak bait dira.

Pentsa dezagun, esaterako, Luis XVI.ak indar berrien, heterogeneoen hazteaz sentitu zuen angustiaz. Indar haiek gillotina (pertsonala eta sistemarena) aurre-iragartzen bait zuten.

Goiko logikaren arabera, Borges-ek orain dela gutxi esandakoa: «Dentro de poco la Historia no se podrá escribir, debido a la gran cantidad de datos» oso ondo uler daiteke. Kalitatea kantitatean ito nahi du, horrela berak eta bere filosofiak prozesu historikoak azaltzeko duten inpotentzia eta inkapazitatea erakutsiz.

Gai honekin oso lotuta, kritiko kupidatsuek erantsi nahi izan dioten ustezko eskizofrenia dugu: alde batek, Borges idazle handia, zalantzagabekoa, salbatu behar dena, eta bestetik, miseria politikoaren Borges-a, logika parlamentarioaren defendatzailea, eta azken hau egiazko etsaiaren (statu quo-aren ezabatzaileak) aurrean arriskutan ikusten duenean, ez du zalantzarik agertzen burgesiaren boterearen forma krudelenari laguntza ematerakoan: Argentinako diktadura odolzalea apoiatuz. Baina Borges-en salbatzaileei esan beharko zitzaie, Borges-ek ez duela inoiz salbatzaile onartu, bera beste inor baino konszienteagoa bait zen bere egiazko etsaiaz: herri matxinatua (bere egitura mugitzen duen «elementu ausentea», bestalde), eta dialektika historikoa. Eta horretan kontsekuentea izan zen azken punturaino bere ideologiaz.

Hilobiaren gaira itzuliz, eta konklusio gisa, termino poetikotan esanda, hauxe esango genuke: bizitza bere ezean azaltzen da, heriotza, baina heriotza bera ere agergaitza denez gero, inskripzioa ausentziaren presentzia bezala uzten saiatuko da, hileta-marmolaren inskripzioa ausente dagoenaren agerpena bihurtuz. Eta hau da pertsonaia ospetsuaren bizitza lurtarra eta bere obraren bizitza ideala banatzen dituen. «Borges ha muerto, siempre que no honremos su tumba más que en los secretos de su eternidad espiritual».

Nikolas XAMARDO
Antton AZKARGORTA

erronka barik

Azkenean, mirakulua!, Eibar gora

TIRA, tira, ez da egia izango, entzuten zen joan den astean gipuzkoar eta bizkaitar futbolzaleen artean, azkenean Eibarrek hain amorratuki urtean jarraitu duena lortzerakoan: promozioan garaile suertatzea eta behin behingoz hirugarren kategoria bigarrenagatik lagatzea. Egundoko urte andana baten ondoren, sekula erdietsiko ez zuela zirudienean, hara non irabazi zion Badajoz talde goleatzaileari Eibarren (2-0) eta banako (1-1) emaitzaz berdindu Extremadurako lurraldetan, gisa honetan «Segunda B» deituriko mailarako pasaporte antsiatua eskuratu. Herri armerioan Sanjuanak aste bete aurreratu zituzten, garaipenaren biharamunik hasita.

ONDO kostatako lorpen honek orde, badakartza arazo ugari Eibar taldeko kaxa-fuertearentzat, ezen datorren denboraldian Bigarren maila horretan jokatu beharrik autobusez geografia pilo bat ikastea suposatuko bait du. Estadu osoko taldez osatzen denez maila preziatu hau, deportiboaren aurrekontuentzako zartateko galanta bihur daiteke gasolinaren broma, bestelako gastuak aparte. Kapaz ote da orain arte horren aberats aritu den direktiba halako etorkizunari aurre egiteko? Hainbeste denbora arrakasta gorenaz burutu kanpainaren atzetik segika ibili eta gero, zer erabaki hartzea komeniko zaion galdetzen diogu geure buruari.

BESTALDE, nobelako beste kapitulu batean, Errealaren bigarren talde den Sanse-ri ea garaipen honek gaitzik ekartzen dion, dagoeneko hirugarrenera jeitsia delarik! Dena den, zorionik merezienak Juanjo Arrietaren mutilei, hogeita bederatzita urte luzeren ondotik, Sanse-k utzitako lekuan errelebua hartzen jakitearren. Horixe!

Gorka ARRESE

Ez da Brasil futboleant dakien bakararra

Zein erraza den futbolaz mintzatzea. Eta zenbat dakien gaiak mundu guztiak. Haatik, gerora konturatzen gara zenbat puztu izan dugun ahoko txikle arrosa, zenbat tontakeria esatera ausartu garen, futbola paper gainean eta boligrafoz egiten delakoan. Ahaztu ditugu figurak ez direnen lan apalak, buru argien mugimendu mortiferoak, aurrelarien itzal bilakatzen diren defentsa bazter-nazkatzailak, baloia denentzat dela borobila eta jokalarik guztiak direla ama-semeak! Maradona edo Socrates abizentzat edukitzearren ez dira inondik ere golak erregalatzen.

Portugesek egunotan entzundakoen poderioz, ez dituzte, ez, marrokiak bere ameskaiztatik nola ezabatuko.

EGLA izango da, hori esaten dute, zelaiaren gertatzen ari dena telebistatik hobe ikusten dela, edo harmailetatik bestela, barrutik baino. Ostera, futbolzaleak, bere etxean edota harmailetakotik koloretsuen artean, ez du zenbakiaren zama bizkarrean agoantatzen, ez du oinpean belarra sentitzen, ezta pirrilaka datorren baloiaren larrua ere hanketan! Eta hala ere: segi, demontre, bla-bla-bla.

Afrikarrek eragindako burukominak

Portugal osoa lur jota geratu zen Marruekoek egundoko pasara eman eta, espero gabeki, aurrenengo errondatik pasa ezinik lagatzerakoan. Berehala hasi ziren elkarri erruak leporatzen, derrepente bota arazi zuten José Torres mister zoritxarrekoa, eta Federazio hartako lehendakariaren eta zenbait jokalariren arteko istiluak segituan kaleratu zituen prentsa sportiboak. Badirudi Marruekoek irabazi beharrean, Portugalen galdu zuela. Afrikan borobila den pilotarik sekula ikusi izan ez balute bezala. Zer arraio uste dute baina europatarrek?

Argeliak ezin izan zuen aurrera jarraitu, Españaren aurka ez zen-eta Brasilekin bezain fin ibili, beren benetako tamaina era-

kutsi ez zutelarik. Azken finean, ez bait da berdina ez galtzera edota irabaztera irteeta. Horratio, argi ibili mari pili, ezagutu ditugu-eta germaniarrei primerako disgustoa ematen!

Egun ez dago ekipu txarrik

Txilibituaren hotsak azkena adierazten duenean, buztana hanka tartean ongi gordetakoak ikusi ditugu mexikar mundialeatan. Hala nola, *Coreak* puntu bat ateratzea lortzen zuenean, oraindik Munduko Txapeldunak diren italiarrekin enpatatu zuten bulgariarren kontra. *Irak* eta *Canadak* berri, punturik erdietsi ez bazuten ere, ez zuten goleadarik jasan ondo josi beren sareetan: lehenak 4 eta bigarrenak 5 gol denera, bien bitartean Hungriak 9, Uruguaiak 7 eta Irlandak 6ko pardelaz bukatzen zutelarik.

Eta pentsa Poloniak gol bakararra sartuta egin zuela aurrera, eta 3 kontran zeuzkala. Irakek ere bat baino ez zuen sartu, baina polakoek baino bakar bat gehiago enkajatu.

Futbolaren mundu korapilatsuan ez dago jadanik hirugarren mundurik». Galde bestela espainiarrei zelako kakalarriak pasatu zituzten Argeliaren aurka jokatu beharreko egunaren bezperatan, Brasili zulotxoaren bat egiteko tenorean egon bait ziren atzeneko matchean. Galde bestela Marruekoekin berdinketa baino lortu ahal izan ez zuten polako eta ingelesei. Itau Frantziari, sekulako sakukada gol sartu nahiean zenbategi geratu ziren Canadako korrikalarien aurrean...

Ea faboritoek porrotik egiten duten!

Brasil, Frantzia, Dinamarka, Argentina, Alemania, Sobietar Batasuna... Ingalaterra, Italia... Zenbat gigante kanporaketa hauek. Erredakzioa ixterakoan, kanporaketak estreinatu baino ez dira egin, eta goikoak jotzen dira faboritotzat honez gero. Baina gure ale hau esku artean daukazunerako, ziur bateonbakek maletak aspalditxo egin eta abioian itzuli dela, bere kapitaleko jurnalista frankotiratzaileei esplikazio esplikagaitzak ematera. Ejem!

G.A.

ETAkoak ez daitezke kristauak izan eta Nafarroa ezta Euskadi

1986ko Maiatza

Cirarda jaunagana
zerbait esatea.
Nafarroatik dator
sobran den katea.
uste baldin baduzu
zuk min ematea.
Guretzako itxiaz
eleizan atea.
Ezdu zure eskutan
kristau izatea.

Zu asko ikasia
nai hainbat podere
zein jaun agurgarria
denak zuri ohore.
Ez duzu gogozkoa
hor zenbait kolore
ixilik egotea
ez ote zen hobe
hala zurekin duzu
Jaungoikoa ère.

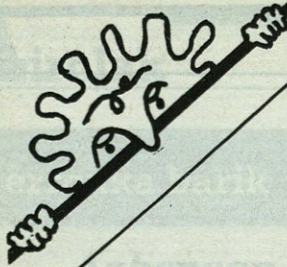
Maila ezberdinetik
gaude gu begira
jaun haundi batentzat gu
zorri txiki gira
zure kristautasunak
haundiak badira
jaitsi zaitez kristoren
munduko neurrira
Herriak arazoa.
bizi dun tokira.

Ez badugu sartu nai
guk zure baldintzan.
Nai ta ere ezin gu
inoiz kristau izan
holako buru asko
ditugu eleizan
zer politika zendun
jakinean nintzan.
Nondik zentozen eta
norekin zabiltzan.

Zuretzako (Navarra)
ez dugu Euskadi
gu españolak gaituk
(eta) kendu hadi
hainbeste odol garbi
malko ta izerdi
espetxe ta atzerri
horrenbeste ardi
artzaiaik kondenatu
ez balu gaitzerdi.

Usai gaisto gehiegi
hor hedatu gabe
kaka dagon lekuan
utzitzea hobe
gu beti infernuko
izango gerade
artzobispo horrekin
ados bazerade?
otoitz bero bat egin
(gal)ekoen alde...

Xanti IPARRAGIRRE

jo... adarra

ZIZURKILGO ASTIGADOREA

Gipuzkoa erdiak ezagutzen zuen Zizurkilgo Bixenteren artea larrutako asunto horretan. Baina udara hartan sekulako marka guztiak hautsiak zituen. Donostia-ko Parte Zaharreko ostatu batean rubia ingeles bat ligatu (kristoren katxarroa, hi) eta lagun guztien aurrean!

Ez ligatu bakarrik, hurrengo igandera-ko ere elkarrekin porrai joatekotan geratu ziren. Egun gutxiren buruan, lagunekin txikito batzuk hartzera azaldu, eta kristo guztia galdezka.

- Hori katxarroa, e?
- Larru bixirik ikusi bahu...
- Eta...?
- Hogeitabi aldiz jo genian, hi.
- Dios, hori duk suertea.
- Bai motell, nere bizitzako egunik ederrena izan duk.

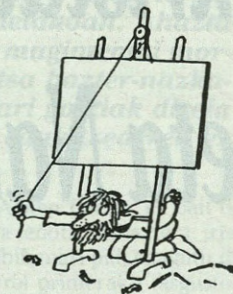
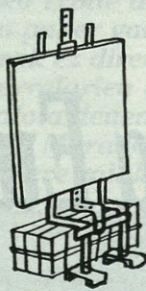
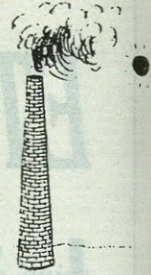
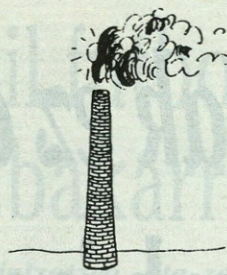
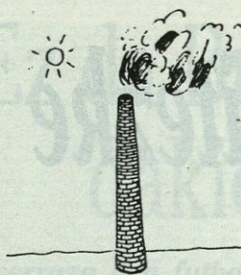
LANA SOBERA

- Eta? Zer moduz bizi haiz?
- Ez al duk jakin lanetik bota nautela?
- Bai zera, ezer ez nekian.
- Kale gorrian utzi, bai jauna, zakur bat bezala, hainbeste urtetan bankuan lana astoa bezala eginda.
- Eta zergatik bota haute bankutik?
- Lan gehiegi egiteagatik.
- Ez ezakeala esan! Eta zer egin duk nagusia hola haserretzeko?
- Lana aurreratzeke, bileteak kontatzeko etxera eramaten nizkian.

DRAKULAREN MUTIKOA

Aspaldiko lagun batekin aurkitu zen Drakula, eta familia gorabeheretan hasi ziren.

- Familia izan zenuten, ezta? —galde-
tu zion lagunak.
- Bai, arra.
- Eta zer moduz dabil?
- Gaizki, erori egiten da edozein mo-
mentutan.
- Hori ez da ezer, gizona, haur guz-
tiak erortzen dira...
- Bai, baina ez hegaz dabiltzala.

TXARTEL ESKE

Beste honena ere ez da makala. Gizona joan da tren-geltokira eta leohiatilan zegoenari:

- Txartel bat.
- Nora?
- Aizak! Nire txartel bat emaidak eta istori gutxi!
- Baina nora zoazen jakin behar dut.
- Bai zera! Nire emazteari ez zioat esaten eta hiri esango diat!

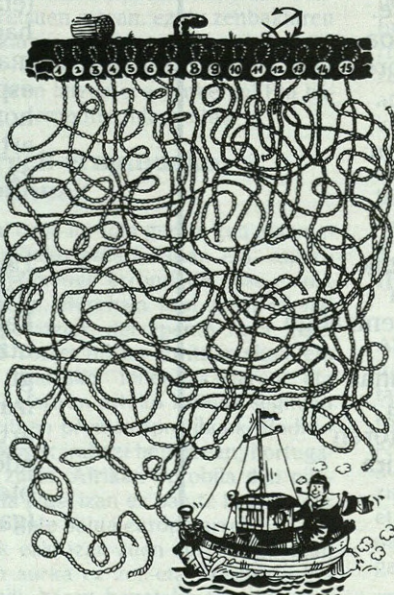
ADOSTASUN EZA

Gaueko hamarrak eta kale batetan bi pertsona gurutzatzen dira: aberats anteko gizon heldu samar bat eta gazte mozkor bat.

—Hau lotsagarria da! Edari alkoholi-koak debekatu egin beharko lituzkete —dio gizon helduak.

—Arrazoi duzu —erantzuten dio mozkorak—. Erregalatu egin beharko lituzkete.

txalupa eta kaia

Zein zokak lotzen ditu txalupa eta kaia?

SOLUZIOA: 8.ak

osasunaren
arduraz

Erretzeari
uztea, borroka
latza benetan

ERRETZEARI uztea, modan ja-
rri den zerbait da, baina gero
eta zailagoa gertatzen den ahale-
gina bestalde. Mediku eta psikolo-
goek proposaturiko programa eta
plan guztien arren, emaitzak ez
dira oso onak, Vicente Gil-
sanz medikuaren ustetan.

Kororariopatiak dituztenek,
bid. bihotzeko arteriak erasanak
dituzten gaixoei, kasu gehiago
egiten diote beren medikuaren
gomendioari, «seguruenik bapate-
ko heriotzaren posibilitatearen
aurrean duten beldurrak eragin-
da». Arnas aparatuko eritasunak
dituzten gaixoak ordea (enfisema
eta bronkitis kronikoak jota dau-
denak, hain zuzen) askoz ere kas-
kagorragoak dira eta beren medi-
kuaren aginduari muzin egiten
diete.

Pedro Zarko kardiologoa ere
eritzi berekoa da eta bere hitze-
tan «beti da osasungarria erre-
tzeari uztea». Mediku honek dioe-
nez, erretzaileen %2 baino gehia-
go ez dira egiazki nikotinaren
adiktoak, eta kopuru txiki honek
bakarrik jasaten du abstinentsia
sindromea zigarroak utzitakoan.

Tabakoaren kontsumoak da-
kartzan gastu medikoak eta hon-
datzen dituen giza biziak kontu-
tan harturik, Estatuak bestelako
neurri batzuk hartu beharko lituz-
ke. Gertatzen dena zera da, gaur
egungo egoeran, Estatuak nego-
zio ederra egiten duela tabako-
aren monopolioarekin eta bide ho-
netatik eritzi —eta lege— aldake-
tak lortzeko borroka luzea eta zai-
la ikusten dela. Baina ez dezagun
etsi! Beste nazioetan hasi dira ar-
giuneak zabaltzen eta denbora
berriak iritsiko dira guregana ere.

Xabier AGIRRE

a ze flasha!

Zapata txapeldun!

MEXIKON ospatzen ari den mundialaz dena esanda zegoela uste genuen. Bai zera!
Begira nola harrapatu duen gure erreportari grafiko ibiltariak —honek egiten di-
tu bidaia gure kontura!— Mexikoko seleziokoak.

Hor ari ziren batzuk Sobiet Batasuna kanporatu ondoren garbi zegoela Brasil izango
zela aurtengo txapelduna eta, gure erreportariaren argazkiak fidelki erakusten duenez,
bitartean Mexikarren grinaz eta indarraz inor arduratu ere ez.

Egunkarietan Hugo Sanchezen piruetei, edota Mexikok irabazten duenean gertatzen
diren desmasiei begira gelditu beharrean, bueltaxka bat eman izan balu jendeak gurea
bezalako prentsa mota intrepidoago batetan, aurkituko luke bai orain primizia modura
eskaintzen dizuegun foto-notizia honen modukorik.

Orain ere partidua begiratzeko egongo dira guztiak ordea —berdin dio edozein parti-
du izatea, gauza da partiduren bat egotea telebistan ikusteko moduan—. Denak egon-
go dira futbolarien boten erreparaketa.

Eta ez dira konturatuko —hainbeste partidurekin ez bait daukate astirik gure aldiz-
karia irakurtzeko— futbolari bote bakoitzaren garrantzia askoz ere handiagoa daukala
Zapatak. Bai, Zapata mexikarrak. Zertan uste zenuten bada ari zela herri horretako se-
lezioa? FIFA erakundearen lehendakaria afusilatzen?

Ez bada! Argazki bat ateratzen baino ez ziren ari Zapata zenaren gerrileroak balira
bezala jantzirik.

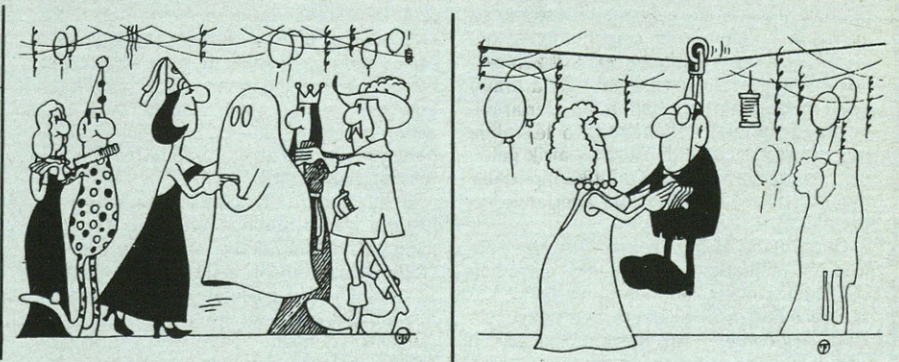
Zergatik eta zertarako?

Gure erreportari intrepidoak ezin izan zien galdera horiei erantzun —beldur zen fusi-
lak kamarari begira jar zitzaizkion—.

Dena dela, eta bestu-erakundearen zurrumurruek diotenez, mexikarren ekipoaren presta-
kuntza psikologikoan sartzen da horrelako ariketak egitea.

Ea ez duten balaioa zulatzen!

Martin ARANA

Joserra hil zenetik urtebetera

DAGOENeko urtebete bat, hilak 26an hain zuzen, iragan duk gure artetik joan hintzenetik, urte luze bat, areago luze espetxean egonik, hire gorputza, jada hiltzeaz, izango zituan azken arnasak eginez kausitu genuenetik. Denbora luzez kalean zein espetxean elkar ezagutu genian hildo berbera hartua baikenuen Euskal Herria ilunpetik atera zedineko nahiak bultzaturik.

Egun oro hauetan hire irudia, sarri askotan egon duk gure baitan, hire aurpegia, irribarre, portaera, pertsona osoa hitz laburrez behin eta birritan buruan dabilzkitularik batipat zeldetako bakartasunaren barnean murgildurik gaudela malkoak ezin gehiago eutsiz.

Jakin ere ongi bazekiagu hitz hauek hai-zeak hautsa jo eta astindu dagien lez hortik zehar barreiatutik geratuko direla. Bat baino gehiagorentzat hitzak bakarrik izan badaitezke ere, guretzat aldiz, mami eta sentimendu, amorru eta ilusioz beterik zeudek. Lehendabiziko urteurrena dela eta ez diagu egun hau profitu nahi ere ohizko mitina bota dezagun edo laudorioz baliatuz gailurrera gorestekito mito antzekoren bat bihurtzaraziz, hiri beste inori baino guttiago gustatuko litzaizake eta.

ORAINGOAN gure xedea apalagoa duk: lerro hauek inoiz irakurriko ez dituala ongi jakinik ere, une batez bederen irudikatu nahiko genikek, nahi diagu, amets bat bailitzen, solasaldi labor bat elkarrekin ahal izatea. Egia duk bizitza berak beste ezerk baino hobeto errealtitatea zein den, gure herriari dagokionez gain beste zenbait eta zenbaiteri ere, erakusten digula; ametsi, irudimenei toki estu bat uzten dielarik. Halere aipaturiko errealtitate horrek, hirea barne, askok nahiko lukeenaren aurka ez gaitik etsiko baizik eta indarra zemakiguk askatasun osoaren bizidondorretik jarraiki dezagun.

Hiru urte luzeetan zehar kartzelaz kartzela ibilitakoa izana haiz eta ezagutu ere ondo egin duk Madrigo edozein Gobernu Euskal Herriarekiko ezartzen duen politika zein zutabetan oinarritzen den; errepresioa, edozein motatakoaz baliatzen dutelarik, askatasunaren oihua estal eta itotzeko asmoaz. Hor zeudek zenbait besterik ez aipatzearen eguneroko tortura komisaldegietan, GALEn sarraskiak, Zabaltzaren erahilketak... PSOEko sozialistak! Nola lohitu duen hitz honek bere baitan langilieriarekiko duen mamia! Lehendabiziko legealdia iragandakoan aurretik inori ezipairik gelditzen bazitzaion ere bere politika inperialismoaren morrontzan datzala agerian geratu duk.

Gogoratzen al haiz zenbat formula saiatu diren aplikatuz gu erasotzeko, gure baitan banaketa sor zedin? Nola ez bada! Kasu oro hauetan hire jarrera beti tinko izan zuan, argiro bereiztuz ze suposa zezakeen egindako eta are gaur egiteke geratzen den lanari arbuiztzea, herri baten borroka-

ri gibela eman ezezik herri beroren zantza dutenen politika apoiatuz beraien «libertate» bakarkaren truke eta ze alderantziz, abagune gorrietarikoetan ere indar osoz baliatuz etsaiari aurre egitea. Hau dena ezinezkoa suertatzen zaiguk ahaztea. Garai gogorak izan zituan baina azkenik ohi denez, irina eta lastoa banatuz, murrizt gelditu baginen ere gerorrek jarraiki geniean. Erasoaldiotan, jakin ongi dakianez, Madrigo Gobernuaz gain Gasteizkoak eta jadanik zeharo desenmaskaratuak dauden zenbait partiduk ere badiate beren erantzunkizunik eta ez epela.

GAUR ere batuk nahiz besteek hor diarraikiate damutu gaitezeneko neurriak bultzatuz. Ez diate gure askatasuna eremu orokor baten barnean kokaturik dagoela konturatu nahi, ez diate begibistakoa izanda ere hau aitortu nahi eta itsukeria (baita arduragabetasun ere) horrek bultzaturik beraien sistimapean murtitzen ez garenoi, gero eta neurri errepesibo gehiago ezartzen ziguete.

... eta zer esan hiri espetxe barruko bizimoduari dagokionez, hire bizkarrean hainbat eta hainbat gose greba, kartzeleroen zipo, mehatxu, inolako arrazoirik gabeko parteak jasanak izaki! Hemen ezin ditza-keagu ezagun den artikulu 10.aren pean zigorturik geunden bitartean pairatu behar izan genituen umildura eta irainak, erahilko gaituzteneko edo hilak agertu ginene-koa barne. Egoera honek berrogei eta hamar egun iraun zian bertan metaturiko tentsioa bizi ez duen edonori irudiezinez-koa zaiolarik.

Hau idazten ari gaitzaizkian bitartean Herrerako espetxean euskal preso bat, Joseba Asensio, hil dela jakin berri diagu, bika bidezko zoldura dela kausa zeldako ohe gainean bere hilotza aurkitu omen dutelarik. Betikoek, aipatzea ere ez dik merezi elkarri soberan ulertzen baitiogu, autopsiaren emaitzei (gogan ukanez dauden aldeak baina Zabaltzarekin eginiko lez) besterik gabe joko ziate esku garbiez azaltzeko asmoaz edo beraien erregabatasuna frogatu eta konbentzitzeko ideiaz. Inor atzipetzea erdiesten badute berau ez duk gure herria izango. Kasu honetan hirean bezalakoxean (baita hemen ere elkarrenganako aldeak kontutan izanik, eta preso sozialen hainbat heriotz ahazten ez dugula) leroarengaino joaz medikuen kolaborazio eta arduragabekeria barne, zeinei guretariko inoren bizitza bost axola bait zaio, jotzen diagu arduradun eta hobendun bakartzat.

Behin baino gehiagotan elkarrekin irazkin ohi genian egonen ote zuan kartzele- roen baino «lanbiderik» arbuia garriagorik. Gogo batez genioan zaila, ezinezkoa izan- go zela. Orduan esandako gauza bera esanez diharduagu, egoera batere aldatu ez duelarik. Pentsatu bide diate horrelako barne-errejimen latzarik ezarrit zainetan dabilzkitugun ideologgia, askatasunaren oihua uxatu egingo dituztela, militante po-

«Eta illuntziko bakian norbattekk darrai kantari Dena emon biar yako matte den askatasunari»

litikoak izan beharrean pertsona hutsak, etsiak, bilakatuz edozein pardel merkatal baikinaren beraien interesen alde erabiltze- kotan. Lehen ez gintuen segada horretan jausi eta oraingoan ere lehenengo arrazoi berberei baliagarriak deritzogularik tinko dirauagu.

Hitzaz mintzatzerakoan euskara usteka- bean agertzen zaigu nahitaez. Kontziente hintzen herri baten habea beraren hizkun- tza zela eta ondorioz henkien hizkera ho- betuz eta horren ongi ez henkiena ikasiz ezagutu hindugun esandako habe hori inoiz zeharo arrakala ez zedin.

GAURKO osasunaren egoera ez dela batere osasuntsua eguneroko be- harrian zentratu nabarmen zuten duk. Alde batetik hor zegok Gobernu Zentrale- tik ezartzen zaizkion etengabeko oztopoak gizartearen edozein mailari dagozkion be- harrekoak bete ez daitezen eta aldi berean euskaldun orok gizarte horren edozein mailatan euskara hutsez ari gaitzen dau- kagun eskubidea galeraziz. Darabilten zu- rikeria ezin gorago eramanik beraien aho- tik entzun behar diagu, arranpola, «Dis- kriminazio» hitza. Bestetik Euskal Institu- zioek, Jaurilaritza aurrean egonda, ager- tzen duten borondate eza (gaitasunik eza agian?) euskara hil ez dadin derrigorrezko neurriak ez hartzeaz gain dauden herriko iniziatibak oztopatzen dizkiate sarritan, be- rauren aurka buruz buru azaltzen ez dire- nean. Hala ere bazeudek zenbait ekintzek, azkenengo Herri Urrats (eragozpen oro gainetik lortutako arrakasta uko ezinik) eta Araba Euskaraz esaterako, pozez gainezka uzten gaituztela. Guk uste, hizkuntza be- rak duen garrantzia sekula baino gehiago mamitzen ari dela denon baitan, Euskal Herria ez baita inoiz libre izango guztiz euskalduna ez denein.

Bestalde, berriro ere hauteskunde ga- raian gauduk. Oraingoan ere ohizko agin- duen gainetik, gehienak herria bereganatze- ko gero beraren aurka jo dezaten, Eus- kal Herriarekiko jarrerak gero eta ageria- goak daudelakoan gauduk. Berauen emai- tzak jakin dezagun goiz bada ere, gure us- tez, Ezker Abertzalea sendotzean datza gu- re herriaren prozesua bidera dezakeen bermagarri bakarra. Hau dela eta gure ahaletin guztiak, ahal den neurrian, hortik dioazek.

EZ genikek solasaldia bukatutzat jo- ko honako hau esan gabe: hasiera- ko hildo berberari, Independentzia eta Sozialismoaruntz doana alegia, ez zioa- gu uko egiten, ildo berorri baita hasierako ilusio eta indar osoz ere zimarku, faltsuke- ria, errepesiboan gainetik gaitzekiolarik, are gau tamalez nahia besterik ez dena errealtatea bihurtu dadin arte.

Betirarte Joserra!

Ekañaren 13an, Alcalá,
Basauri eta Carabancheleko
ETA PMko hire adiskideok.

Eros ezazu

ZEURE ETXE

LAN KIDE AURREZKIAREN HIPOTEKA-KREDITU BATEZ

Etxebizitza baten beharrean bazera, edo-eta darabiltzuna eskuratu nahiez bazabiltz, oraintxe duzu garaia: Eska ezazu Hipoteka-Kreditu bat Lan Kide Aurrezkian. Egiatzko balioaren %70taraino finantzatzuko dizugu zure erosketa, interesik txikien eta baldintzarik hoberenetan. Edo % 100taraino gure **Erakundearen osoko Finantzaketa Planera biltzen bazera** eta jakina, legeak eskaintzen dituen abantaila fiskal guztiak eskuratuko dituzu.

Zatoz bisitatzera eta esaiguzu zure asmoen berri. Eta konta ezazu gurekin.

Oraintxe da garaia

CAJA LABORAL POPULAR

LAN KIDE AURREZKIA

Euskadiko Kutxa

ETXEBIZITZA EROSI EDO BESTE BEHARRIZANETARAKO HIPOTEKAZKO KREDITUAK GURE BEZEROENTZAKO. PERTSONA FISIKO EDO JURIDIKOENTZAKO BEREN NEGOZIOTARAKO. ETXAGILEENTZAKO: HITZARMEN DESBERDINAK ERAKUNDE PUBLIKOEKIN. KONTSULTA EZAZU.

EZ GARA BAKARRAK

HORREK HOBEAK IZATERA BEHARTZEN GAITU.

Gipuzkoan badago beste finantz entitaterik.

Beste lekurik, zuk non zure aurrezkiak gorde, kredituak eskatu, kontu korronteak ireki, edo beste zeinnahi gestio ekonomiko konpondu.

Ez gara bakarrak. Eta badakigu.

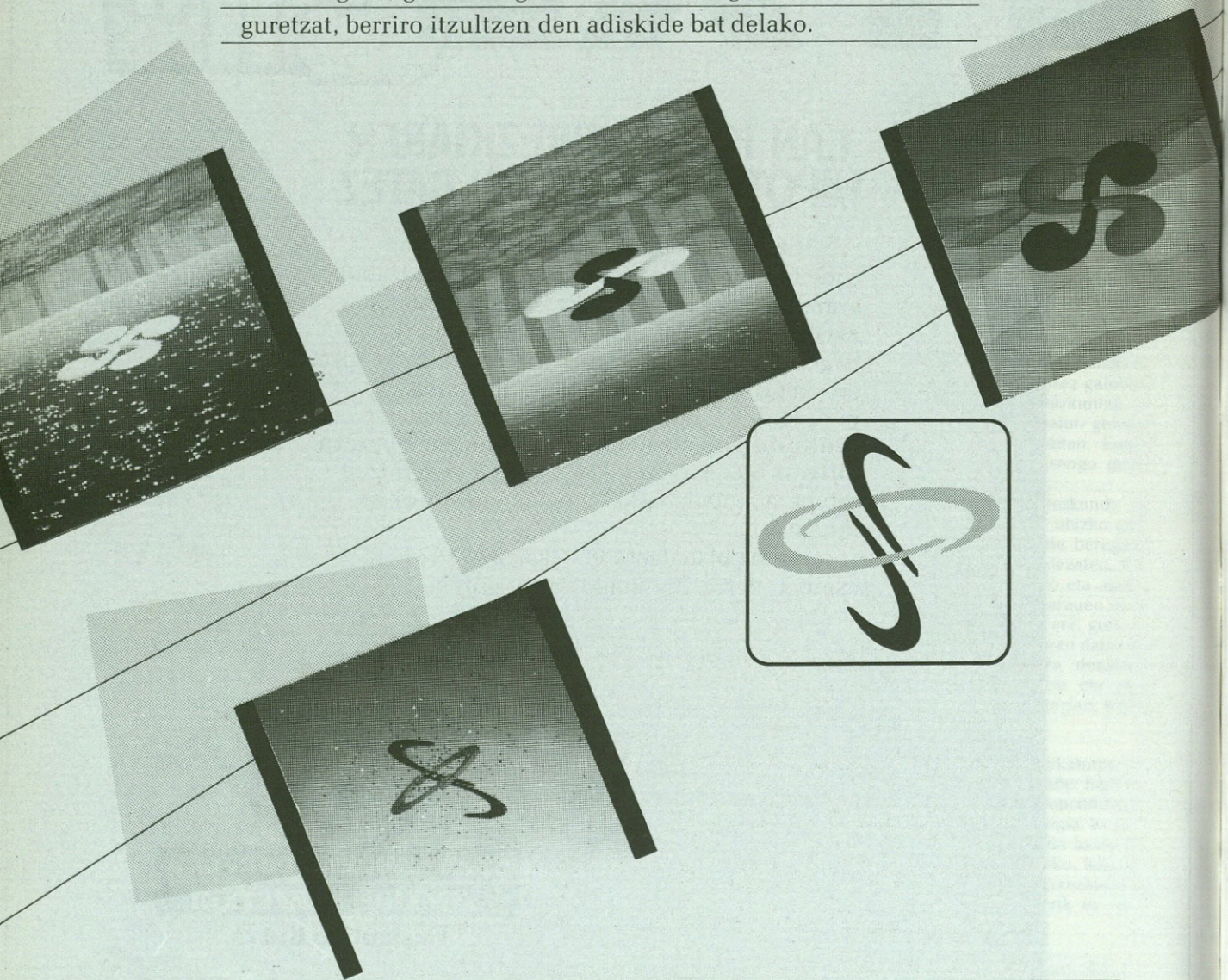
Eta badakigu ze, zuk aukera zenezakeelako, guk besteek baino hobeto lan egin behar dugula.

Eta horretantxe ari gara.

Zerbitzu berriak sortuz. Bulegoak zabalduz. Zure eguneroko bizitzan lagunduko dizuten produktuak gehituz.

Eta, guztiaren gainetik, bezeroa gauzarik inportanteena delako zerbitzu-jarrera mantenduz.

Zu gabe, gu ere ez ginatekeelako izango. Eta bezero bat, guretzat, berriro itzultzen den adiskide bat delako.

CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL

AURREZKI-KUTXA
MUNIZIPALA